LENİN İKTİDARDA

Karacan
YAYINLARI
KARACAN YAYINLARI A.Ş.

20. YÜZYIL DOSYASI

George Katkov
Harold Shukman

- MİLLİYET YAYINLARI LTD. ŞTİ.

- Çeviren : S. BERKOL GÜRDAL

- DİZGİ — TERTİP : MİLLİYET YAYINLARI
OFSETSAN Matbaacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.

- 1. BASKI : Kasım 1977

LENİN İKTİDARDA

George Katkov
Harold Shukman

Lenin 1919'da Kızıl Meydanda.

GİRİŞ

Bir öykü

Sovyet Yazarı M. Koltsov 1923 yılında şöyle diyordu : "Ona böylesine hayran olduğumuz, onu böylesine sevdiğimiz halde, onu bir kişi olarak bu kadar az tanımamız ne gariptir... Yaşayan Lenin'i bugün bile bütünüyle anlamak ve tanımaktan uzağız."

O günden bu yana, ne Lenin'in ululaştırılmasında, ne de onun hakkındaki bilgimizde pek değişiklik olmamıştır. Gerek Sovyetler Birliği'nde gerekse başka yerlerdeki araştırmacıların en küçük ve önemsiz sayılabilecek ayrıntıları aydınlatmaya yönelik çabalarına ve ciltler dolusu kitaba karşın, Lenin'in özel ve siyasal yaşamının kimi temel noktaları hakkındaki bilgimiz hâlâ yetersizdir. Onu neredeyse insanüstü olarak görenlerin, soyu hakkında araştırmalar yapması umulurken, kardeşleri ve yeğeninin, ebeveynine ilişkin birkaç sıradan sözü dışında ailesinin geçmişi hakkında hemen hemen hiç kayıt yoktur. Aynı biçimde, Vladimir Ulyanov'un (Lenin'in asıl adı) kişiliğinin oluştuğu yıllar, ancak kızkardeşinin anılarıyla açığa çıkmaktadır; Lenin'in altı yıl boyunca sıra arkadaşı olan kişinin, okul günlerine ilişkin renkli anıları, Lenin'in yaşam öyküsünü yazanlarca önemsenmemektedir.

Pek çok yaşam öyküsü de Lenin'in Samara ilinde, Kokuşkino'da (Bugünkü Lenino) geçirdiği yetişme yıllarına değinmemektedir. Devrimci harekete hangi dürtülerle katıldığı konusunda da değişik görüşler vardır. Vladimir on altı yaşındayken, Çar III. Aleksandr'a düzenlenen suikaste katılmak suçuyla asılan ağabeyi Aleksandr'ın kişisel etkisi mi? yoksa Rus devrimci yazınını ve Marx'ın ilk çevirilerini okuması mı varolan düzeni şiddet yoluyla devirmeye yöneltmişti? Ve Lenin devrimci harekete katıldığını kesin olarak ilk kez ne zaman algılamıştı? Bunlar, şu ya da bu nedenle açıklanmamış, ya da karanlıkta bırakılmış noktalardır. Lenin özellikle özel yaşamı hakkında pek az konuşmuş, söyledikleri de bu sorulara bir cevap getirmekten uzak olmuştur.

Yaşamının geri kalan bölümleri, art arda yapılmış beş baskıda yazıları ve hem Sovyetler Birliği'nde, hem de dışarıda yayımlanmış mektuplarından oluşan paha biçilmez bir kaynak ile aydınlanmaktadır. Bu yazılar, dünya Komünist hareketinin kimi zamanlar güttüğü farklı siyasaların tahlili ve haklı çıkarılması için yetkisine baş vurulan yazılar durumundadır. Bu kaynağı kullanırken dikkat edilmesi gereken bir nokta, Lenin'in yazılarının belirli bir siyasal duruma yönelik kuramsal açıklamalarla birlikte, Devrim yolundan saptığına inandığı yoldaşlarını hedef alan keskin polemiklerden oluşan siyasal broşürler niteliği taşımalarıdır. Öte yandan Lenin'in iktidara gelişinden sonraki siyasal gelişmeleri anlamak açısından büyük önemleri vardır.

1905–1907 yılları arasındaki süre dışında, Lenin 1900 yılından 1917'ye dek Rusya dışında yaşadı ve o dönemlerin siyasal ve toplumsal yaşamına etkisi pek büyük olmadı. 1917 zaferinden sonra, yüzyılın başlarındaki Rusya'nın tarihinin yerini, birçok tarihçiye göre, devrimci hareket almıştır.

Gerçi tarihsel analiz Lenin'in küçük devrimci grubu içinde 1900–1914 yılları arasında oluşan ufak düğümleri çözebilmiştir, ama durum Birinci Dünya Savaşının patlamasıyla birlikte çözülemeyecek ölçüde karışmıştır. Lenin'in kurmayı ve korumayı başardığı örgütsel yapı savaşın başlamasıyla çökmüştü. Lenin savaşları önlemeyi amaç edinen İkinci Enternasyonal'in çöküşü karşısında da kaygılanmıştı. Avrupa parlamentolarının savaş yanlısı tutumu Enternasyonalist ilişkileri zayıflatmıştı.

1914–17 yılları Lenin için görülmemiş ölçüde gerilim dolu yıllardı. Bu yıllar aynı zamanda onun yaşam öyküsünü yazanlar için de birtakım güçlükler doğurmaktadır. Savaşın devrimci hareket için doğurduğu fırsatlardan yararlanma eğiliminin çok güçlü olacağı kesindi. Nitekim Lenin bu fırsatlardan yararlanmayı bilmiştir. Ancak bunun hangi biçimde olduğunun anlaşılması kırk yıl almıştır.

Bolşeviklerin iktidara geliş süreci ve sonrası hakkında elimizde yeterli kaynak vardır. Lenin'in bu sıradaki öncü rolü üzerine yazılmış birçok çağdaş yapıt bulunmaktadır. Bu yapıtlar incelenirken iki konuda özenli davranmak gerekir. İlkin, kimi yapıtlardan kahramanları gereksiz ölçüde yüceltme eğilimi görülür. (Örneğin Amerikalı yazar John Reed'in Dünyayı Sarsan On Gün adlı yapıtı) İkinci olarak da hem Sovyet tarihçilerinin, hem de Batılı meslektaşlarının olayları bir ölçüde çarpıttıkları söylenebilir. Devrimde Lenin ile birlikte önemli yerleri olan kimi kişilerin yerlerine Lenin'in zaten hangi ölçüye vurulursa vurulsun olağanüstü olan kişiliğinin, anıtlaştırılmış biçimde konduğunu görürüz.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ
ПУТЕВОДНАЯ ЗВЕЗДА
РАБОЧЕГО КЛАССА
И ТРУДЯЩИХСЯ
ВСЕГО МИРА!

Üstte : Sovyet sloganlarının bulunduğu afişler. Üstte solda, Komünizm, Sovyet iktidarı ve elektrifikasyondur. Üstte sağda, Egemen sınıflar Komünizm karşısında titresinler! Altta, Marksizm-Leninizm, dünya işçilerine yol gösteriyor.

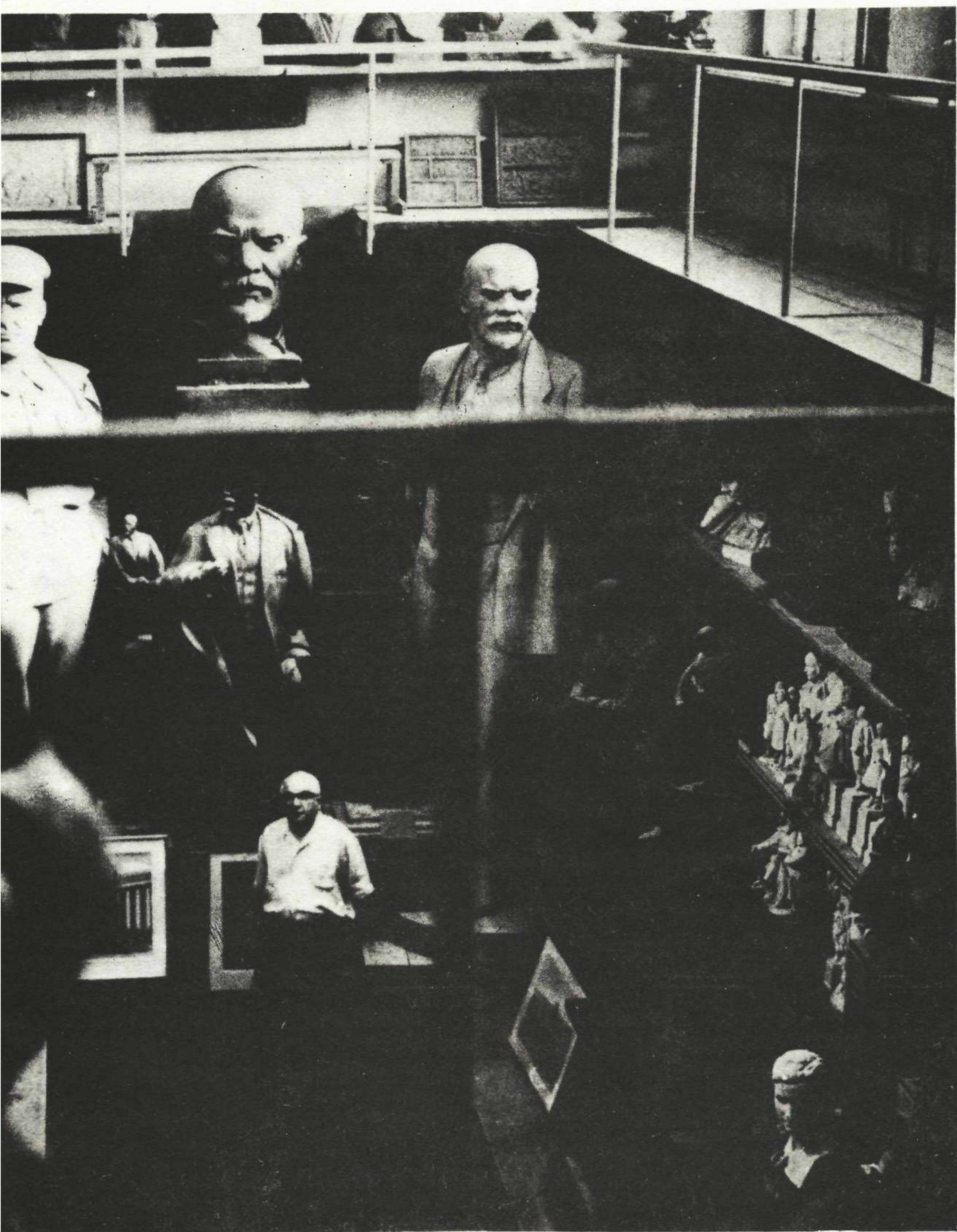

Lenin Ekim Devrimi sırasında.

Lenin'in siyasal eyleminin sona ermesi ve dünyevi hayatı üzerine de elimizde yeterli bilgi yoktur. Söz gelimi Lenin'i 1921 yılında yatağa düşüren korkunç hastalığın ne olduğunu tam olarak bilmemekteyiz. Aynı biçimde bu hastalığın ne zaman başladığı ve Lenin'i konuşma ve hareket yeteneğinden yoksun kıldığı da meçhuldür.

Bu arada gizli kalan bir yön de Lenin ile, yerine geçecek olan kişi arasındaki sürtüşmenin niteliğidir. Kruşçef'in 1956 yılında verdiği (gizli olarak adlandırılan) ünlü söylevde açıkladıkları bile bu konuyu yeterince açığa kavuşturmamaktadır. Konu uzun süre Stalin tarafından hasıraltı edilmiştir. Stalin'in Lenin'in cenaze töreninde onun yolundan ayrılmayacağına ilişkin ettiği yeminle başlayan bu gizlilik, Lenin'in kişiliğinin gölgesinde oluşturulan 'Günümüzün Lenin'i' yani Stalin imgesiyle sona ermiştir.

Bir Sovyet heykeltraşın stüdyosu.

Ulyanov ailesi 1879 yılında. En sağda oturan Lenin annesine çok bağlıydı. Ailenin bütün çocukları devrimci oldular.

BÖLÜM: 1

Genç Lenin

Lenin, ya da asıl adıyla Vladimir Ulyanov 10 Nisan 1870'de Volga kıyısındaki Simbirsk kentinde doğdu. İlya ve Maria Ulyanov'un ikinci oğluydu. O sıralar babası Simbirsk eyaletinde ortaokul müfettişiydi. II. Aleksandr'ın reformlarını izleyen büyüme ve toplumsal seferberlik günlerinin tipik bir örneği olarak, Lenin'in babası bu devlet memuriyetinde önemli aşamalar yapmıştı. Astrahan ilinin en yoksul kesiminden ve bir Tatar ya da Kalmuk aileden gelerek önce başarılı bir matematik öğretmeni, sonra da orta okul düzeyinde yönetici olmuştu. Kızları, anılarında ondan ailesine ve işine tamamen bağlı,sessiz bir kişi olarak söz ederler. Lenin'in okul arkadaşı Aleksandr Naumov da onu şöyle hatırlıyor: ufak tefek, seyrek kır sakallı, üzerinde Eğitim Bakanlığının resmi redingotu, boynunda Aziz Vladimir nişanı olan bir adam. Kuşkusuz bu modası geçmiş, biraz da gülünüç görünümün devrimcilikle bir ilgisi yoktur ve gene de İlya Ulyanov'un başarılarından gurur duyduğu söylenebilir. Terfi basamaklarını tırmanarak müsteşarlığa kadar yükselmişti. Bu durum ona kalıtımsal bir soyluluk da kazandırmış ve 'Ekselansları' olarak çağırılma hakkını vermişti. Lenin bu ünvanı her kayıtta kullanır ve çok bağlı olduğu annesine her yazdığı mektuba 'Ekselansları' diye başlardı.

Lenin'in babası 1886 yılında elli beş yaşında öldü. Geride bıraktığı geniş ailesi, karısına, kardeşleriyle birlikte miras kalan, Kokuşkino'daki mülkün geliriyle geçinmek durumunda kaldı. Bu miras, Lenin'in dedesi olan hekim Aleksandr Blank'den kalmıştı. Lenin'in yaşam öyküsünü yazanlara göre Aleksandr Blank, Samara yakınlarındaki bu köye çekilmiş ve kendini yöre köylülerine tıbbi yardımda bulunmaya vermişti. Sovyet tarihçilerinin Lenin'in dedesi hakkında merak beslememeleri şaşırtıcıdır. Batı'daki Yahudi bilginlerin yaptıkları araştırmalara göre, Blank Rus ordusunda sağlık görevlisiyken Yahudiydi, sonra Grek Ortodoksluğu seçmiş ve doktor olarak Samara eyaletine yerleşmişti. Lenin dedesi hakkında bir şeyler biliyor muydu? O günün Rusya'sında Ortodoksluğa dönen

bir Yahudi garip karşılanırdı. Yahudiler açısından böyle biri lanetli bir mürtetdi. Ruslarsa onu vicdanını satışa çıkarmaktan sanık tutarlardı. Yahudi bir aileden gelmenin zaten büyük yaşam zorlukları doğurduğu Rusya'da, din değiştirmek kesin olarak özümlenmeyle sonuçlanırdı.

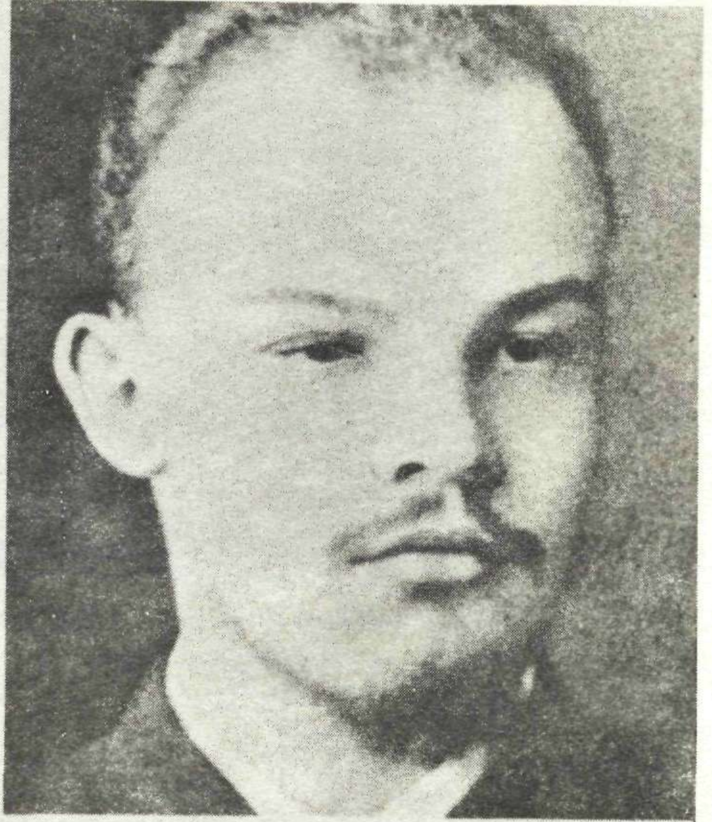
Lenin babasının ölüm yılını, dinsel inançlarının zayıfladığı yıl olarak belirtmektedir. Ulyanov ailesinin yaşamı, uzak illerde yaşayan sayısız Rus memur ailesinin yaşamından farksızdı; günlük yaşamın sıkıntılı akışı, yalnızca toplumsal ilişkilerin, şölenlerin ve kart oyunlarının sıkıntılı havasıyla kesintiye uğruyordu. Bu boğucu ortamda, her yerde olduğu gibi yıllık âyin günleri gözlenir ve aşırı yemek yenen bayram günlerinin ardından perhize girme kuralı kesinlikle uygulanırdı. Lenin inançlarının neden sarsıldığına ilişkin bir açıklama getirmemiştir. Zeki ve bildiğinden şaşmaz bir gencin geleneksel kurallara karşı çıkışı olarak düşünülebilir bu durum.

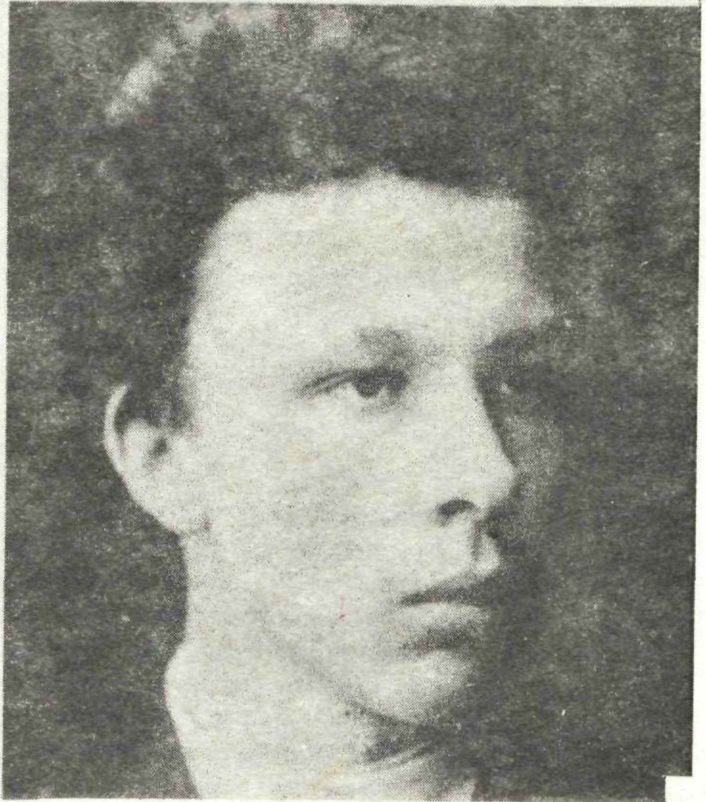
İlya Ulyanov'un ölümünü izleyen yıl, aileye daha da büyük bir acı getirdi. Vladimir'in St. Petersburg Üniversitesi'nde olağanüstü başarılı bir doğa bilimleri öğrencisi olan dört yaş büyük ağabeyi Aleksandr Ulyanov, Çar III. Aleksandr'a düzenlenen bir suikast teşebbüsüne katıldı. Birkaç arkadaşıyla birlikte tutuklandı ve mahkemesi sırasında büyük cesaret ve direniş gösterdi. Bununla birlikte ölüme mahkum edildi ve cezası 8 Mayıs 1887'de infaz edildi. Annesine, suçlunun Çar'dan bağışlanmasını dilemesi halinde ölümden kurtulabileceği bildirildi. Ancak Aleksandr bunu reddetti ve annesi otoritelerin bu babacan öğüdü için oğlunun üzerine fazla gitmedi.

Lenin'in altı yıl sıra arkadaşı olan Aleksandr Naumov şunları yazıyor: "Vladimir Ulyanov kuşkusuz sınıfımızın en önemli kişisiydi. Altı yıllık beraberliğimiz sırasında o hep sınıf birincisi oldu, bense ikinciydim. Okulu bitirdiğimizde o altın, ben de gümüş madalya aldım.

Vladimir Ulyanov nispeten kısa boyluydu ama güçlü bir yapıya sahipti. Hafifçe kambur omuzları, iri başıyla pek de yakışıklı sayılmazdı. Küçük kulakları, çıkık elmacık kemikleri, kısa, geniş biraz basık burnu ve kalın dudaklarıyla aralıklı sarı dişleri karmaşık yüz hatlarını oluşturuyordu. Çilli yüzünde, ince kaşları olmasına rağmen Ulyanov'un arkaya taradığı uzun, sarı, yumuşak, hafif kıvırcık saçları gürdü. Bütün bu olağan dışı özelliklerini unutturan, geniş alnı ve pırıl pırıl parlayan kahverengi gözleri oluyordu. Herhangi bir konuşmada bu zekâ ve enerji fışkıran gözler herkesi etki altına alır, onun dış görünümünü silip atardı...

"Ulyanov okulda hepimizden farklıydı. Ne ilk sınıflarda ne de sonra bizim çocuksu oyunlarımıza katılmaz, okuduğu ya da yazdığı konularla

Üstte yukarıda, Lenin 1891'de öğrenciyken ve altta Çar'a suikast düzenleme suçuyla idam edilen çok sevdiği ağabeyi Aleksandr. Üstte solda, Genç Ulyanovlar, Maria ve Dimitri.

Çarlık polisinin tutuklamalarını gösteren resim.

ilgilenirdi. Ders aralarında gezinirken bile kitabı elinden düşürmezdi. Sevdiği tek oyun satranççtı ve birkaç kişiye karşı oynadığı zamanlar bile galip gelmesini bilirdi..."

Naumov'a göre Vladimir Ulyanov yetenekli, atak, bilimsel bir merak duygusuyla donanmış, olağanüstü çalışma kapasitesi olan bir öğrenciydi. Bir "yürüyen ansiklopedi ve öğretmenlerinin gururuydu".

"Sınıfa girer girmez Ulyanov'un çevresi bir çeviri yaptırmak ya da bir problemin sonucunu öğrenmek isteyen arkadaşları tarafından alınırdı. Herkese seve seve yardım ederdi ama bir başkasının çalışması ve yetenekleriyle yaşamaya ve ödev yapmaya çalışanlardan hiç hoşlanmadığını bilirdim.

Ulyanov yumuşak, hatta neşeli bir karaktere sahipti ama arkadaşlarıyla ilişkileri hayli soğuktu. Herkese sen yerine 'siz' der ve hiç bir zaman arkadaşlarına açılmazdı. Arkadaşları üzerinde otoritesi olduğu ve saygı uyandırdığı söylenebilirdi, bununla birlikte pek sevildiği söylenemezdi. Sınıfta herkes onun üstünlüğünü kabul ettiği halde Ulyanov kibire kapılmazdı."

Naumov'un 1920'lerde yazdığı bu satırlar ilginçtir, çünkü eski sınıf arkadaşına siyasal nefret beslemesi için pek çok neden varken o bunu yapamamıştır. Oysa anılarını Lenin'in önderliğindeki Ekim Devrimi sonunda yollandığı sürgünde yazmıştır. Naumov'un belirttiği özellikler Lenin'in okulu bitirmesinde yararlı olduğu gibi, ilerideki yaşamında da yararlı olacaktı. Örneğin dinsel inançsızlığı ya da Aleksandr'ın öldürülmesi konusunda fazla konuşmuş olsaydı müdürü Fedor Kerenski (1917'de Lenin'in hasmı olan Kerenski'nin babası) üniversiteye girmesi konusunda onu öylesine desteklemezdi. Yazdığı tavsiye mektubunda Kerenski, Le-

nin'in çok iyi bir öğrenim gördüğünü ve üniversiteye alınması halinde annesinin de Kazan'a giderek onu kötü etkilerden korunmasına yardımcı olacağını belirtmişti.

İLK DEVRİMCİ HAREKETLER

Fedor Kerenski'nin teminatına karşın Lenin ve kızkardeşleri Rus toplumunda gelecekteki konumlarını saptamışlardı. III. Aleksandr'ın saltanatının son yılları, babası II. Aleksandr'ın gerçekleştirdiği önemli reformlar dan hızlı bir geri dönüşün başladığı yıllardı. Altmışlarda getirilen, serfliğin kaldırılması, Rus köylerinde idarenin toprak sahibinden alınarak köylü topluluklarına (mir) verilmesi yargılamalarda 'açık ve adil' duruşmalar getirilmesi, orduda, askerliğin zorunlu oluşunun yanı sıra yapılan köklü değişiklikler, eğitim reformu gibi ilerici sayılabilecek atılımlar III. Aleksandr'ın hükümetini korkutmuş ve bu reformları çarpıtan ya da tamamen ortadan kaldıran tedbirler getirilmişti.

Bununla birlikte, reform döneminde aydınlar arasında kökleşen kamu hizmeti anlayışı bütünüyle yok olmamış ve III. Aleksandr döneminde de varlığını korumuştu. Anılarının Lenin'in kişiliğiyle ilgili bölümlerinden alıntılar yaptığımız Aleksandr Naumov'un yaşamöyküsünü göz önüne alırsak, kamu yöneticiliğine, Lenin'in kendini devrimci olarak yetiştirdiği yörede başladığını görürüz. Belki hedef aynıdır, ama Naumov Rusya meselesine ampirik, hoşgörür ve reformist açıdan bakmakta, oysa Lenin giderek devrimci tavrını pekiştirmekteydi. Politik örgütlenmeden uzak, akademik ve bilimsel çevrelerin desteğini kazanamamış, yardımına koşulan halkın yaşam koşullarının bilinmediği halkın kimi umut ve isteklerinin devrimciler tarafından küçümsendiği Rus devrimci hareketine Lenin'in katılmasına yol açan neydi ?

Lenin'in on altı yaşında devrimci oluşunda yazınsal ya da kuramsal etkilerin varlığından söz edemeyiz. Okul çağında Marx'ın yapıtlarıyla tanışıklığı olduğu söylentisi doğru değildir. Ağabeyinin etkisiyle devrimciliğe yöneldiği varsayımını da ciddi sayamayız. Vladimir'in gözünde ağabeyi bir otorite simgesiydi ve genç Vladimir onu bir kahraman olarak görürdü. Aleksandr Ulyanov duruşması sırasında yoldaşlarını sorumluluktan kurtarmak için önemli çabalar göstermiş ve bütün suçu kendi üzerine almıştı. Bu arada aile üyelerinden birini politik eylemlerine sokmuş olduğunu düşünmek yasaktır.

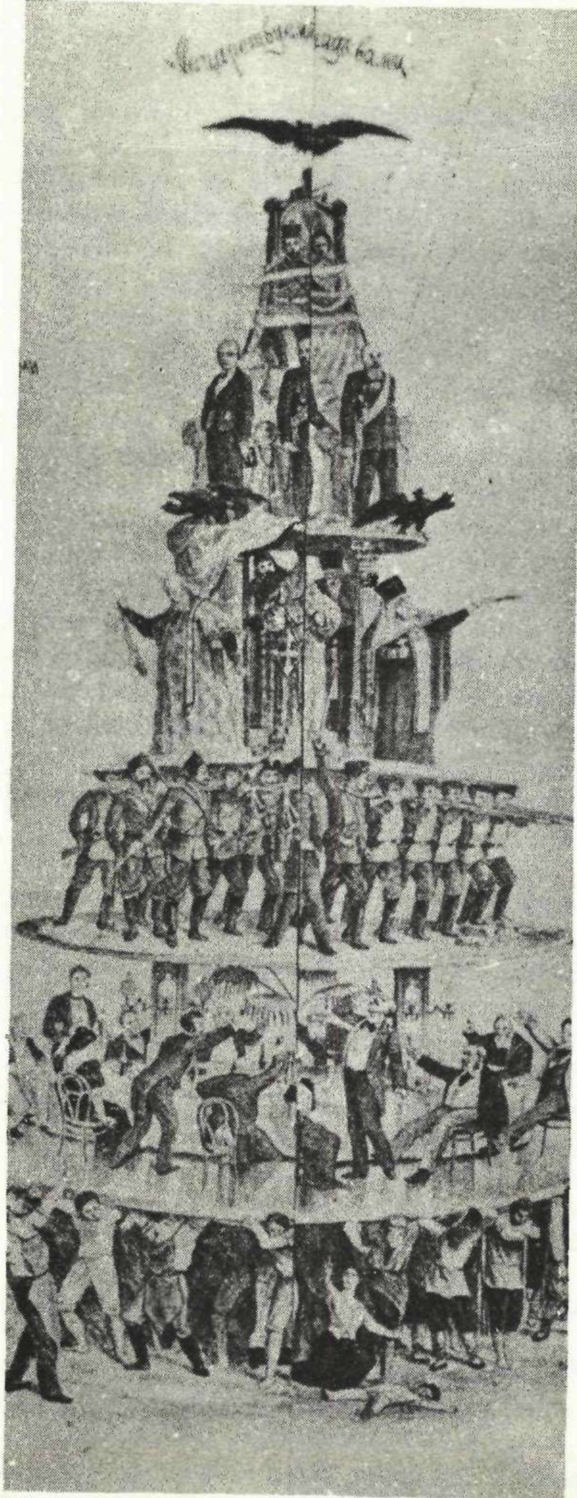
Bununla birlikte Lenin'in Rusya'daki devrimci harekete katılmaya kararlı olduğu, Lise öğrenimini bitirir bitirmez Üniversite'ye devam et-

Romanovların sonuncusu II. Nikola ve annesi.

mek için Kazan'a geldiğinde etkin bir yeraltı örgütüne üye olduğu da göz önünde tutulursa kesindir. Olayların bu biçimde gelişimini açıklamak güç olmasa gerekir. Darağacına giden ve devlete karşı suç işlemiş bir kişinin kardeşi olması, Lenin'in Rusya'daki kariyerini hiç kuşkusuz etkileyecekti. Ne var ki yalnızca, bu, onun politik kıyıma uğrayacağı anlamına gelmezdi. Kazan'da öğrenci olmasını engelleyen bir durum yoktu. Devlet ve Çarlık Rejimi, devlete karşı bir suç işlemiş kişilerin akrabalarının cezalandırılmasını öngörmemekteydi, bu bakımdan Lenin istediği dalda çalışabilirdi. Sözgelimi devlet memuru, yerel hükümette memur ya da avukat olabilir, hatta o günlerdeki okuma ve çalışma temposuyla üniversitede profesörlüğü bile seçebilirdi. Bununla birlikte o, bu olanaklardan hiç birini seçmeyerek polisin sürekli olarak gözaltında tuttuğu çevrelerden birine katılmayı yeğledi. Bu seçimi onun eninde sonunda 'politik açıdan güvenilmez' damgasını yemesine yol açacaktı. Aslında 'saygın' bir çalışma dalı seçmiş olsa bile, gelecekte sürekli olarak birtakım şeyleri açıklama zorunluğu hissedeceğini biliyordu. Kişiliği üzerine Naumov'un verdiği bilgilere dayanarak, böyle bir zorunluğun genç Ulyanov'u psikolojik yönden nasıl etkileyeceğini tahmin edebiliriz. Öte yandan Rusya'daki devrim ci çevreler Lenin'in ağabeyi'nin durumunu bir dezavantaj olarak değil, olumlu bir yön olarak değerlendirmekteydiler. Gerçekten de öğrenci grupları arasında Vladimir'e ilgi büyüktü; soylu bir şehidin kardeşinin ilerlemesi teşvik ediliyordu.

Lenin'in yetenekleri ve enerjisine bir yer bulacağı toplumsal oluşum, kuşkusuz 'hareket'in kendisiydi. O dönemde hareket örgütlenmeden uzak, ideolojik açıdan bölünmüş durumdaydı. Tek birleştirici etkin, Rusya'nın toplumsal ve siyasal yapısı kökten değişmeden halkın gelişemeyeceğine olan inaçtı. İlerlemenin birtakım reformlarla sağlanacağı savı geçersiz, hatta tehlikeli görünüyordu. Çünkü bu, düzenin sürmesine yardımcı olacak ve Çarlık otokrasisinin yıkılmasını geciktirecekti. Hareket içindeki değişik birimler bu köklü çözüm için değişik yollar öneriyorlardı. Bir bölük, köylülerin politize edilerek haklarını aramalarını ve köylü komünleri gibi zaten varolan örgütler yoluyla devlet işlerini denetlemelerini savunuyordu. Başkaları Çarlık bürokrasisini sarsarak yönetimin halk kitlelerin temsilcilerine verilmesini sağlayacak sürekli ve acımasız bir devrimci terörden yanaydılar. Kimileri de Rus köylülerin ülkeye ve insanlığa adalet getirecek, rasyonel bir toplum düzenini kurabilecek yetenekte olduklarını ileri süren popülist görüşten yanaydılar. Marx'ın 1860'larda çevrilmiş birkaç çalışmasını kabul edenler bu kişiler arasındaydı. Toplumların birbirini izleyen ve değişmez doğa yasalarına bağlı bulunan aşamalardan geçtiklerine inanıyorlardı : İlkel toplum, köleci devlet, feodal toplum burjuva devrimi, kapitalist büyüme ve son olarak da insanlığı nihai hedefi Komünist düzene götürecek olan büyük proletarya devrimi. Rus devrimci

1900'lerde çiziler sosyalist Rus karikatürü köylülerin ve işçi sınıfının ezilişini gösteriyor. 'Size hükmediyoruz' (İmparator), 'Sizi yönetiyoruz' (hükümet), 'Sizi aldatıyoruz' (Rahipler), 'Sizi vuruyoruz' (askerler), 'Sizin sırtınızdan yiyoruz' (Burjuvazi)

hareketinin bu kesiminde de birtakım ayrılıklar olduğu kesindi, bununla birlikte asıl çatışma Popülistler ve Marksistler arasındaydı.

Görünüşe bakılırsa Lenin devrimci olduğu sırada bu hareketlerden hangisine girdiğini bilmemekteydi. Elinde hangi hareketin doğruyu, hangisinin yanlışı savunduğunu belirtecek bir ölçüt yoktu. Kazan'a varmasından önce karar verme olanağı yok gibiydi.

Lenin üniversiteye devam etmek için Simbirsk'den ailesiyle birlikte ayrıldı. Üniversiteye kabulü kolay oldu; ardından devrimci öğreti ve pratiğin sorunlarının tartışıldığı küçük, yasadışı bir örgüte girdi. 4 Aralık 1887'de Kazan Üniversite'sinde Lenin'in etkin olarak katılmadığı olaylar çıktı. Gene de polis Lenin'in adını aldı ve o akşam tutuklandı. Ertesi gün bırakılmış olmalıydı.ki Kazan Üniversitesi Rektörüne bir mektup yazarak "Üniversite yaşamının şu andaki durumu yüzünden öğrenimime devam etmeme olanak yoktur." dedi ve Üniversite'den çıkarılmasını istedi. Rektör bu konuda hiç tereddüt etmeden isteğini yerine getirdi. Bununla birlikte, Mayıs 1888'e dek ailesiyle Kazan'da yaşamaya devam etti. Mayıs başında Üniversiteye tekrar alınmak için başvurduysa da polis kayıtlarında bulunduğu için otoritelerce reddedildi.

Bundan sonraki iki yıl boyunca Lenin her yerde sürekli olarak polis tarafından gözlendi. Bu yıllarda gerek Rus Hukuk Fakültelerinde öğretilen derslere gerekse devrimci tavrının teorik temellerini aradığı yapıtlara yoğun biçimde çalıştı. Üniversiteye tekrar alınmak için, hiç değilse Hukuk Fakültesinin bitirme sınavlarına katılmak için birçok girişimlerde bulundu. Öğrenimine yurt dışında devam edebilmesi için pasaport verilmesi de dahil olmak üzere bütün başvuruları reddedildi. Sonunda annesinin başvurusu üzerine St. Petersburg Üniversitesi'nde bitirme sınavlarına katılması kabul edildi. Bu sınavlarda olağanüstü başarılı oldu.

Lenin (ortada) ve Martov (sağda oturan) 1897'de Petersburg İşçi Sınıfının Kuruluşu için Mücadele Birliğin'nde.

BÖLÜM: 2

Devrimci hareket

Üniversite öğreniminin böylesine başarıyla sonuçlanması Lenin'e ailesini rahatça geçindirecek bir iş olanağı kazandırabilirdi. Bununla birlikte önce derhal yurt dışına gidebilmek için pasaport istedi. Bu talebi reddedilince Samara'ya (bugünkü Kuybişev) dönerek bir avukatın yanında yardımcı olarak çalışmaya başladı. Otoritelere sürekli olarak başvurarak avukatlığa kabulünü istemesi, normal bir kariyer seçtiği ve ailesinin geçimini üstlendiği anlamına gelmemektedir. Tersine Lenin sürekli olarak Rus devrimci edebiyatıyla ilgileniyordu. Nerede olursa olsun küçük çevrelere katılıp devrim sorunlarını tartışıyordu. Bu eylemler onun devrimci eğiliminin nedeni değil sonucuydu. 1893 yazında Lenin devrimci hareketin merkezine, yani başkente geçmeye karar verdi.

Ölen ağabeyinin saygınlığı St. Petersburg'da da geçerliydi. Kısa süre sonra devrimci çevrelerden birine katılması için davet aldı. Yaşamı bir yıl boyunca avukat olarak ekmeğini kazanma mücadelesi ve teorik çalışmalar arasında bölündü. İşçilerle ilişkisi hemen kurulamadı. Aslında o dönemde Rus Marksistleri böyle bir ilişkiyi kurmak için gerekli yöntemlerden yoksundular. Lenin 1894 yılında işini bırakarak, (sansürün izin verdiği) Marksist dergilerde görüşlerini açıklamakla uğraşmaya başladı. Kendini tümüyle bu işe vermişti ve kısa süre sonra o dönemin en güçlü tartışmacılarından biri olarak ünlendi.

1890'larda St. Petersburg Rus Devrimci kültürünün merkeziydi. Her tür devrimci görüşü savunan aydınlar kentteki buluşma yerlerini doldururlardı. Hem sayısız ilişkileri olan olağanüstü bir teorisyen, hem de Marksist yayınlara para sağlayan bir kişi olarak Peter Struve vardı. Struve 'yasal Marksistler' olarak bilinen bir grup aydının önde gelenlerindendi. 'Yasal Marksistler' Marks'ın devrimci mesajından çok, toplumsal gelişme sürecini yorumlamada ve analiz etmede kullandığı yöntemle ilgiliydiler,

Üstte, Lenin'in 1895'de tutuklandığında çekilmiş resimleri. Altta, Sibirya'da, Şuşenskoye'de Lenin'in sürgünde yaşadığı köy evi.

çünkü o sıralardaki temel amaçları hükümetin yaygın sanayileşme politikasının Rusya'ya neler getirdiğini belirlemekti. Kapitalizmin Rusya'da hâlâ çok ilkel olduğunu savunan Popülistlerle sürekli polemiklere giriyorlardı.

Popülistler Rusya'nın, Rus köylülüğünün tarımsal alandaki sosyalist ve kollektivist geleneği sayesinde kapitalist evreden geçmeden sosyalizme ulaşacağını umuyorlardı. Marksist öğretinin toplumsal gelişme savlarını reddeden bu yaklaşım gerek köylülüğe, gerekse büyük sayıdaki aydına çok çekici geliyordu. 1902 yılında bu görüş çevresinde toplananlar Sosyalist Devrimci partiyi kurdular. (SR'ler olarak bilinen bu parti üyeleri Rusya'nın geçmişindeki politik terörizmi benimsemişlerdi ve 1905 ile 1917 yıllarındaki çalkantılarda kısa ama etkili bir rol oynayacaklardı.) 'Yasal Marksistlerin' Popülistlere etkin biçimde saldırmalarının yararlı oluşu, Lenin'i Struve tarafından önerilen öğretiyi aydınlar ve işçilerden oluşan daha geniş kitlelere yayma amacı güden yeni bir dergi çevresinde toplanma düşüncesini yaklaştırdı. Struve ile kuracağı bu aydınca ittifak yönünde ilk adımlarını atarken Lenin sürekli yazılar yazarak Struve'nin burjuvazinin ilericiliğine ilişkin iyimser görüşlerini eleştiriyordu.

1895 ilkbaharında Lenin İsviçre'ye göçmüş olan Rus Marksist hareketinin öncülerini ziyaretle görevlendirildi. George Plekhanov ve Paul Axelrod 1870 Popülist hareketinin ardından yüzlerce kişiyle birlikte polisten kaçarak İsviçre'ye sığınmışlardı. Bu kişiler - özellikle Plekhanov – 1883 yılında Rusya'daki Marksist devrimci hareketin ideolojik önderleri olarak sivrilmişlerdi. Ayrı ayrı toplumsal geçmişleri olduğu halde Plekhanov memuriyetten ayrılma bir kadet'ken Axelrod yoksul bir Yahudi hancının oğluydu - arkadaşlıkları ve aralarındaki işbirliği uzun yıllar devam etti-ve daha pek çok dost gibi, ancak Rusya'nın Birinci Dünya Savaşı'ndaki politikası konusunda ayrıldılar. Lenin'in onları ziyaretten amacı yeni yayın konusunda desteklerini almaktı. Bu onun yurt dışına ilk çıkışıydı. Plekhanov ilke olarak önerilen bu işbirliğinden yanaydı ancak Lenin'in 'Yasal Marksistlere' saldırılarında tutarsız yanlar buluyordu: 'Liberallere sırtınızı dönüyorsunuz. Bizim politikamız onlarla yüz yüze gelmektir. 'Sosyal demokrat devrimcilerle liberal evrimciler arasındaki uzlaşmalığı Plekhanov ve Axelrod gayet iyi biliyorlardı. Ne var ki Rus Marksist devrimci hareketinin hem örgütten hem de araçtan yoksun olduğunu da görüyorlar ve liberal demokratlarla mutlaka işbirliğine gidilmesini savunuyorlardı.

Plekhanov ve Axelrod bu genç devrimcinin ufak tefek ideolojik aksamalarına karşın yayın işinin güç yönlerinin üstesinden gelebileceğine inanmışlardı. Yasadışı devrimci yayınların Rusya'ya sokulması ve dağı-

İlk devrimciler. Üst sıra, soldan sağa : Krupskaya, Inessa Armand, Axelrad, Stalin. Alt sıra, soldan sağa: Plekhanov, Troçki, Maksim Gorki, Lunacharsky.

tılması hatta güvenlik polisinin sıkı gözetimi altında sıradan bir gazetenin çıkarılması tutuklanma ve sürgün tehlikelerini beraberinde getiren çok güç bir işti. Bununla birlikte Marksist sosyal demokrat hareketin hız kazanması işçiler arasında çok geniş bir kitleye seslenmesi ve Popülistlere yöneltilen saldırılara kendi sesiyle katılmasıyla gerçekleşebilirdi.

Lenin'in o yılın sonunda St. Petersburg'a dönüşü, Julius Martov'un Vilne'dan dönüşüne rastgeldi. Asıl adı Tsederbaum olan Martov, son zamanlarda ruslaştırılmış bir Yahudi aydınlar topluluğu içinde yetişmişti ve duyarlı, ama garip biçimde dogmatik bir kişilik geliştirmişti. Martov Rus İmparatorluğunun Güney ve Batı kesimlerinde Yahudilerin yaşadıkları eyaletlerde Yahudi sanatkârların geliştirdikleri sendika hareketlerine iki yıl boyunca katılarak devrimci tecrübesini geliştirmişti. İşçiler küçük çevrelerde, sınıflarından soyutlanarak kendi kendilerini geliştirmek yerine sistemli olarak ekonomik haklara yönelik grevlere gitmeye teşvik ediliyorlardı. Bu grevler sonucu kapitalist düzeni korumakla görevli devletle çatışmaya girecekleri varsayılıyordu. Bu süre içinde işçiler politik bilince erişecekler ve sosyalist devrimdeki rollerine hazırlanacaklardı.

Martov bu düşünce ve yöntemler sistemini St. Petersburg'a getirdi ve işçiler arasında başarı sağlayamamak yüzünden şaşkına dönmüş olan aydın kesimi geniş ölçüde etkiledi. Lenin de bu görüşleri coşkunlukla karşı-

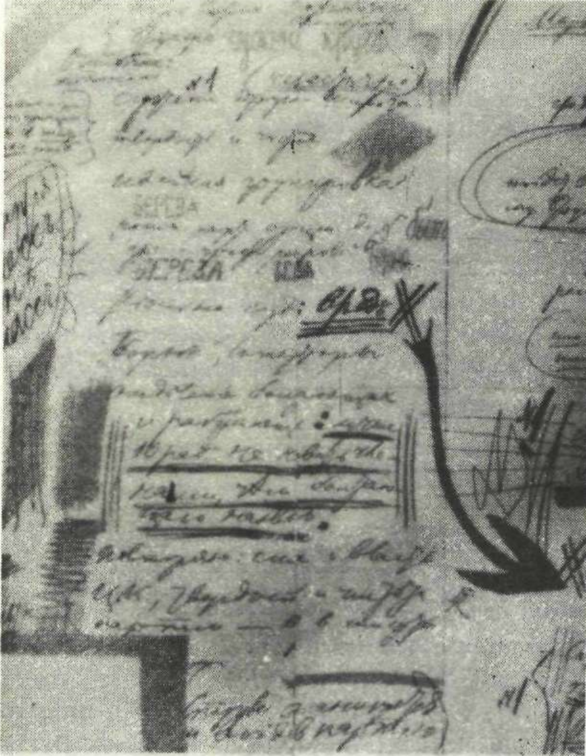
lamıştı. Martov'la iyi anlaştılar. Gerçekten de Lenin'in yaşamında bu dereceye varan ender dostluklardan biriydi bu ve Lenin Martov'a 'sen' diye seslenmekteydi.

Ne var ki Martov'un yönteminin birtakım sakıncaları vardı. Eylem adamlarını işçilerle sıkı ilişki içine sokmakla, her yanı sürekli gözetim altında tutan polisin kolay avlar elde etmesine yol açıyordu. 1895 Aralığında bu devrimci grubun Lenin ve Martov da dahil on üyesi tutuklanmıştı. St. Petersburg hapishanesinde bir süre kaldıktan sonra üç yıllık bir dönem için idari sürgün olarak Sibirya'ya sürüldüler.

LENİN SİBİRYA'DA

Lenin'in Sibirya'da sürgünde geçirdiği yıllar belki de yaşamının en mutlu yıllarıydı. Beraberinde St. Petersburg zindanında yazmaya başladığı Rusya'daki ekonomik durumun Marksist yorumunu içeren yapıtın müsveddeleri vardı. Arkadaşları ve akrabaları ona kitap sağlıyorlardı. Evlenmek istediği kız bir süre sonra Doğu Sibirya'daki Şuşenskoye'de ona katıldı. Sibirya'nın kuru karasal ikliminden çok hoşlanmıştı. Uzun yürüyüşlere ya da kızak gezilerine çıkar, av tüfeğini de birlikte taşırdı. Durumu parasal açıdan da iyiydi. Kendi başlarına sürgünde yaşayanlara Çarlık hükümetinin ödediği az miktardaki paranın yanısıra annesinden de önemli ölçüde para geliyordu. Gelecekteki eşi Nadejda Krupskaya'nın da yardımıyla Sidney ve Beatrice Webb'in yazdıkları 'Sendikacılığın Teori ve Pratiği' adlı yapıtı çevirmeye başladı. Rusya'nın Avrupa kesiminde ve İsviçre'de bulunan arkadaşlarıyla ve Sibirya'daki sürgünde bulunan başka yoldaşlarıyla sıkı bir haberleşme içindeydi. Bu çalışmaları, kurulu düzene karşı Rus İmparatorluğu'nun pek çok bölgesinde başlatılan başkaldırılarda etkili olan küçük çevrelerde teorik ve pratik açıdan güçlü bir devrimci olarak tanınmasını sağladı. Bununla birlikte Lenin'in halk tarafından tanındığı söylenemezdi. Düzenin aşırı muhalifleri,muhalif aydınlar dışında Rusya toplumunun bütün kesimlerinden koparılmış durumdaydılar. Bu nedenle halkın Lenin'i bir politikacı olarak kendi adıyla ya da eserlerinde kullandığı takma adlarla tanıdığını söylemek güçtü. En büyük sosyo-ekonomik yapıtlarından biri olan 'Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi'ni V. İlyin takma adıyla yazmıştı ve yapıtın onun olduğunu birkaç yakın arkadaşından başka kimse bilmiyordu.

Bu kitap Lenin'in Rusya ekonomik düşüncesine en büyük katkısıydı. Resmi istatistiklerin analizleri, aynı alanda çalışan araştırmacılara yöneltilmiş saldırılarla örülmüştü. Rusya'nın sosyalizme Marks'ın sanayileşmiş ülkeler için öngördüğü yol dışında yollardan ulaşacağını savunanlara karşı amansız eleştiriler yöneltiyordu. Lenin'e göre Rusya ekonomik ve tek-

РОССІЙСКАЯ СОЦІАЛЬ-ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТІЯ

ИСКРА

№ 1.

Üstte, Lenin'in 1903'de Londra'da toplanan İkinci Kongre'ye ilişkin notları. Altta, Almanya'da basılıp Rusya'ya sokulan Iskra'nın ilk sayısı.

nik geriliğine rağmen sınıf çatışmaların kesinlikle belirli olduğu toplumsal ayrışma evresine gelmişti. Bu çatışmayı devrimciler amaca ulaşmak için kullanmalı ve sanayi proletaryasının önderliğinde sosyalist devrimi gerçekleştirmeliydiler. Lenin'in köylü nüfusu (toplum nüfusun yüzde seksen beşi) yoksul, orta ve zengin olarak üç kesime ayırması ve sınıf çatışmasının köylülük içinde de kaçınılmaz olduğunu belirtmesi, 1922'de Yeni Ekonomik Politika'nın yürürlüğe konmasına kadar Leninizmin önemli aksiyomlarından biri olarak geçerliliğini korudu.

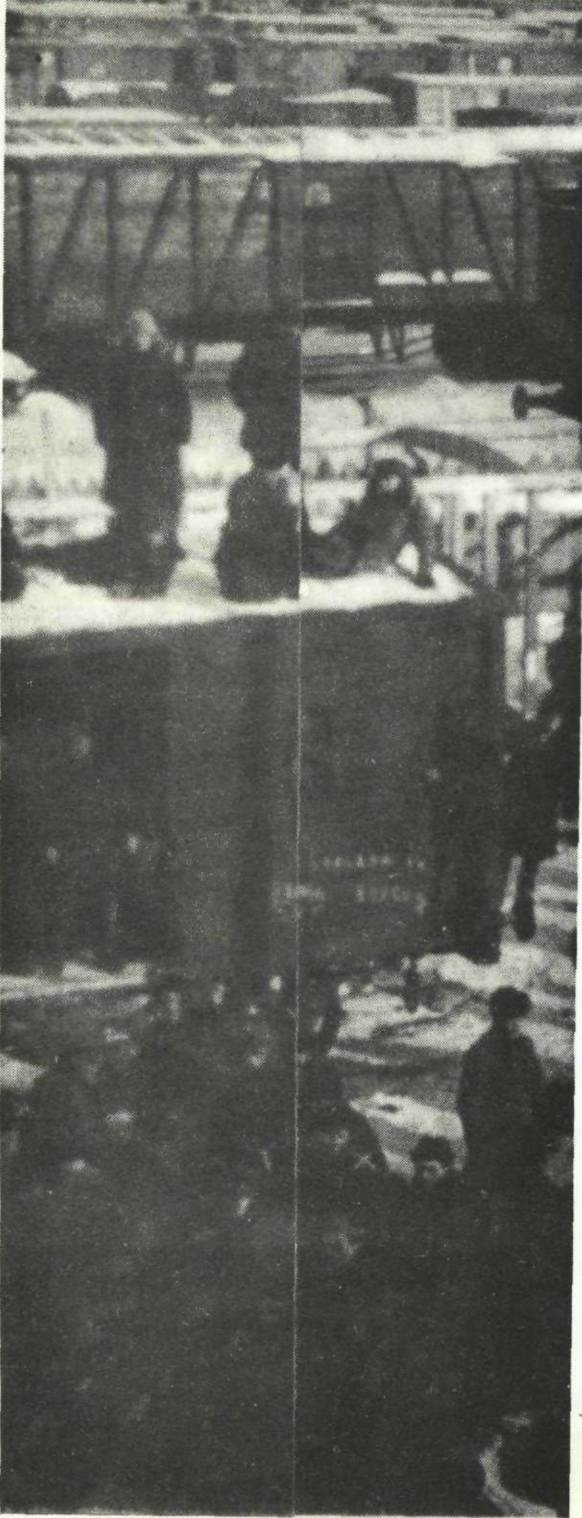
Lenin kitabını yayımlarken Çarlık sansüründen herhangi bir engellemeyle karşılaşmadı. Kitabın çok akademik olması politik nitelikte sayılmasını önlüyordu, üstelik sansür, polisin aksine Marksist Ekonomik teorinin gücünü anlayamayacak kadar tek yönlü düşünmekteydi. Bu arada Lenin Sibirya'daki üç yılını doldurmuştu; kitabının da yayınlanışıyla Rusya'nın Avrupa kesimine ekonomi alanında, özellikle Marksist ekonomi alanında bir uzman olarak dönebilirdi.

1894 yılında St. Petersburg'da, bir subayın kızı olan ve okul müdireliğinden ayrılan Nadejda Krupskaya'yla tanışmıştı. Lenin'in sürgün yaşamının başlamasından bir yıl sonra Krupskaya da sürgüne gönderilmiş, 1898'de orada evlenmişlerdi. Krupskaya Lenin döndükten sonra bir yıl daha orada kalmak zorundaydı. Bununla birlikte yaşamları boyunca birbirlerine hep bağlı kalacaklardı. Krupskaya politik yaşamlarının getirdiği yoksunluklara hiç bir zaman itiraz etmiyordu. Lenin'in sağlığıyla yakından ilgileniyor ve boş teorik tartışmalarla onun zamanını alanları çevresinden uzak tutuyordu. Üstelik bütün yazışmaları o sağlıyor, şifreleri hazırlıyor, daha başka gizli haberleşme yollarını bulup uyguluyordu. İlişkileri ilerledikçe kişisel unsurların yerini ortak politik hedefler almaya başladı. Krupskaya tiroid bezindeki ciddi bir rahatsızlıktan ötürü hasta düştüğünde Lenin onu iyileştirmek için elinden geleni yaptı ve 1913'de bir İsviçre kliniğine yatırılması konusunda çok ısrar etti.

Lenin kayınvaldesinin sürekli kendileriyle birarada bulunmasını kabul ediyordu. Çevresindeki insanlar içinde en sevdiklerinden biriydi ve onun nazını çekmeyen ender insanlardandı. Bununla birlikte Lenin'in duygusal yaşamında, politik önemi olan bir hanım daha vardı ki o da Rus-Fransız devrimcisi Inessa Armand'dı.

MARKSİSTLER ARASINDAKİ ÇEKİŞME

Lenin'in sürgünde olduğu sıralarda Rus Marksist devrimci hareketi önemli değişiklikler geçirdi. Marksist aydınların emekçi kitlelere küçük işçi gruplarıyla ulaşma çabaları, sınıf kökenleri ve çıkarlarından günden güne uzaklaşan bir elit zümre doğmasıyla sonuçlanmıştı. Öte yandan

Huzursuzluk artmakta.
1905'de Rus demiryolu
işçilerinin grevi

1890'larda uygulanan bu yöntemin yerini alan kitle ajitasyonu, polisin işe karışmasıyla işçiler açısından başarısız olmuştu.

İşçiler ve aydınlar arasındaki bu kopukluk, yüzyılın sonlarında Alman Sosyal Demokratlarından Eduard Bernstein'in Marksizmin temel ilkelerinde yaptığı değişikliklerle ideolojik bir destek sağladı. Sınıf mücadelesi kavramını tahrif eden Bernstein işçi hareketinin politik mücadeleden ayrılmasını savunuyor, orta sınıfların bütün toplum adına demokratik özgürlük için savaşacağını ileri sürüyordu.

Bu yeni formülasyon Marksistler arasında önemli ayrılmalara yol açtı. Bir görüş, ki bu görüşü savunanların içinde gazeteciler, iktisatçılar ve filozoflar bulunmaktaydı, Rus Marksistlerinin artık işçileri ekonomik mücadele yönünde eğitmesinin, propaganda yapmasının ve örgütlemesinin gereksiz olduğunu savunuyordu. Bu ağır ve güç çalışmalar yerine liberal hareketin radikal önderleriyle birlikte politik çalışmalar yapabilirlerdi. İşçilere gelince, onlar ekonomik sorunlarıyla ilgilensinlerdi: politik gelecekleri demokrasi kazanıldığında güven altına alınacaktı.

Bernstein'ın revizyonizmine ve onun görüşlerine kapılan Ruslara karşı en güçlü tepki, Rus sosyal demokrasisinin devrimci kanadı olarak bilinen Marksistlerden geldi. Bu akımı eleştirenlerin başında Lenin geliyordu. Kitleleri 'ekonomizmin' batağına sürükleyerek inkâr eden Revizyonistleri lânetliyordu. İşçiler tarihsel görevlerine hazır değiller diye devrimin yerine evrimin konamayacağını belirtiyordu. Devrimi gerçekleştirmenin başka yolları elbette vardı, ama hiç bir durumda burjuvaziyle bir ittifaka girilemezdi. Plekhanov'un 1895'de belirttiği gibi Lenin orta sınıflara sırtını dönüyordu.

Devrim ve örgütlenme üzerine görüşleri yavaş yavaş belirlenmekteydi. Bu görüşlerini 1902 yılında yazdığı ünlü kitabı 'Ne Yapmalı'da açıkladı. İşçi sınıfının devrimci potansiyeline yön verecek, , onu sendikacılığın dar düşünce sınırlarından çıkaracak, kapitalist ilişkilerin belirlediği dünya görüşünü değiştirecek tek gücün, profesyonel devrimcilerin çekirdeğini oluşturacağı Parti olduğunu savunuyordu. Lenin bu görüşlerini özel biçimde örgütlenerek geniş bir ağ oluşturan devimciler aracılığıyla yurda sokulan ve dağıtılan Iskra (Kıvılcım) gazetesinde açıklıyordu. Bu örgüt, arkadaşı Julius Martov'la birlikte kurulmuştu ve Iskra'nın ilk sayısı 1900 yılının Aralğında çıktı.

BOLŞEVİKLERİN DOĞUŞU

Lenin 1900 yılından itibaren, Iskra örgütünün merkezi denetim organını oluşturacağı Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin büyük Kongresi'-

Lenin Capri'de Bogdanov'la satranç oynarken Gorki seyrediyor.

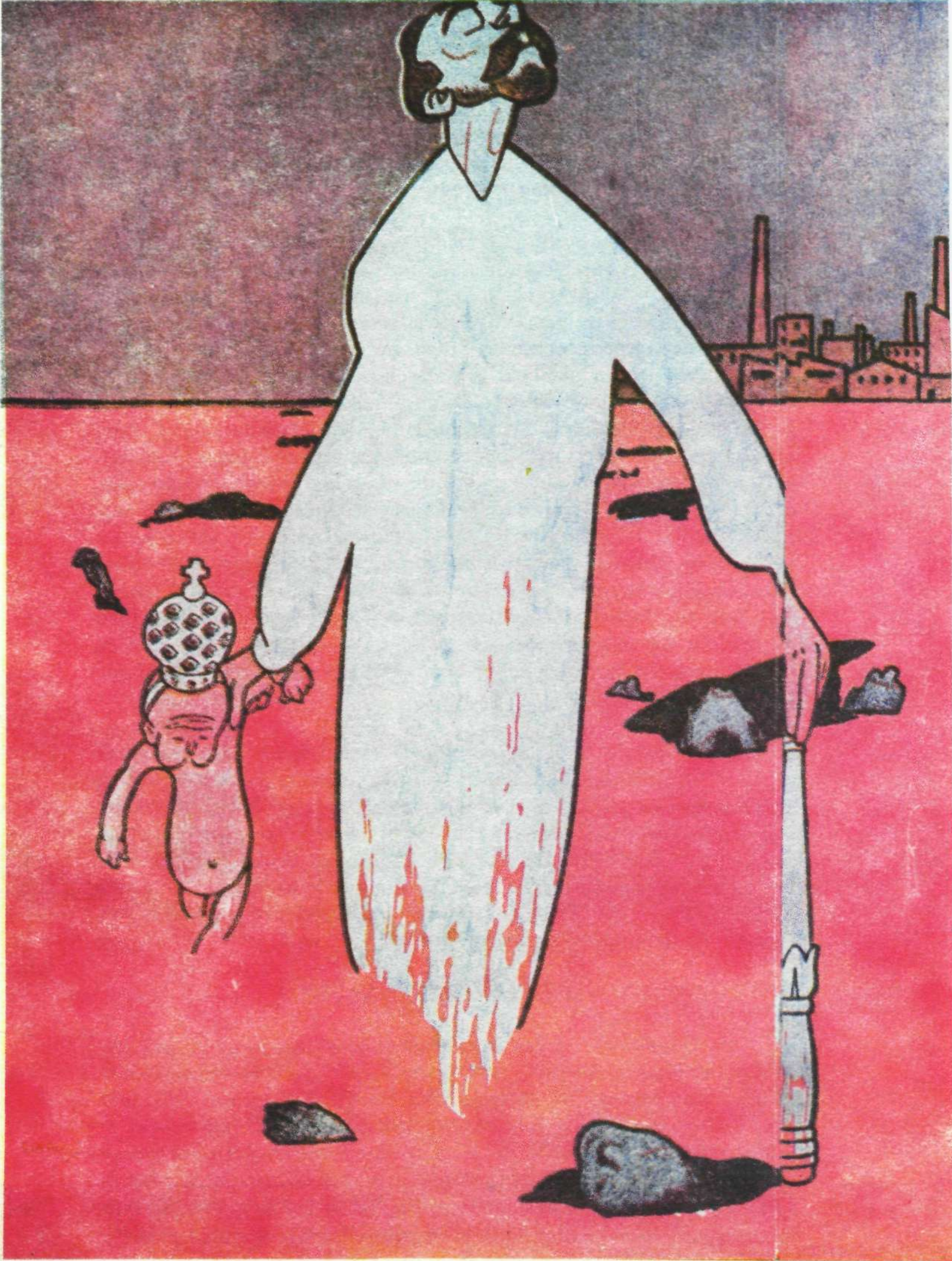
ne hazırlanmaya başladı. Parti Rusya'da toplanan BirinciKongresi'yle 1898'de kurulmuştu. Bununla birlikte polis birkaç hafta içinde partiyi dağıtmış, geriye yalnızca Lenin'in yeni bir parti oluşturmak üzere çalışmalara başladığı küme kalmıştı.

Ne var ki 1903 yazında Londra'da toplanan İkinci Kongre'de sürtüşmeler başladı. Kongre'de Iskra grubunun özel toplantılarında Lenin'in Martov'u merkezde tutmayı öngördüğü halde tüm parti kademelerinin kesin denetimini el geçirmeyi amaçladığı belirlendi. Martov'la Lenin arasındaki temel ayrılık üyelikle ilgili olan maddeden doğuyordu. Her ikisi de kendi görüşlerinin kabulünü istiyorlardı. Lenin'e göre parti üyesi partinin programını benimseyen ve partinin içinde etkin olarak görev alarak partiyi destekleyen kişiydi. Martov ise üyeyi parti programını kabul eden, partiye maddi destek sağlayan ve gerektiğinde parti kuruluşlarından birinin kılavuzluğunda kişisel desteğini de veren kişi olarak tanımlıyordu. Martov'un beslediği kuşkular ve Lenin'in tasarılarının selâmeti için düştüğü sabırsızlık olmasaydı, bu iki öneri arasındaki ayrım hiç bir zaman temel felsefel çatışma düzeyine yükselmeyecekti. Sürdürülen ateşli tartışmalar sonunda Martov'un amacının daha geniş ve esnek bir üyelikten yana olduğunu, Lenin'in ise profesyonel devrimcilerin oluşturduğu parti düşüncesini gerçekleştirme amacı güttüğü ortaya çıktı. Lenin partinin tüm denetiminin merkezde toplanmasını istiyordu.Martov değişik düşüncelere söz hakkı verilmesinden yanaydı.

Kongre böylece iki gruba ayrıldı. Oylama sonucu Lenin'den yana olanlar çoğunluk anlamına gelen Bolşevik, Martov'un destekçileriyse azınlık anlamına gelen Menşevik adını aldılar. Bolşevikler kendilerini gerçek devrimciler olarak görüyorlardı. Martov yanlıları ise Sosyal Demokrasinin gerçek temsilcileri olduklarına inanıyorlardı. Lenin 'Tarih'in devrime olanak sağlamasını bekledikleri için onlara 'yumuşaklar' adını veriyordu. Lenin'e göre 'Tarih' o noktaya varmakta geciktiği takdirde devrimciler 'Tarih'i zorlamalı, iteklemeliydiler.

1905'DEKİ SAHTE ŞAFAK

1905 Devrimi'nin patlak vermesinden sonra Rusya'ya dönen Lenin Çarlığı devirmek için silahlı mücadelenin örgütlenebileceğine inanıyordu. Lenin Avrupa'dayken St. Petersburg'da bir işçi konseyi (sovyet) kurulmuştu. Bu sovyetin başında genç, dinamik bir devrimci olan Troçki bulunuyordu. Lenin'le birlikte de çalışmış olan Troçki büyük konuşma yeteneğiyle kitleleri mıknatıs gibi çekmekteydi. Bu arada Lenin silahlı hareketin örgütlenmesi sorunuyla uğraşıyordu. Ne var ki Çar'ın 1905 Ekiminde yayınladığı ve seçimle gelecek bir meclis vaadettiği Manifesto, kitleler-

'Kör Çar' Alman solunun 1905'deki Kanlı Pazarda silahsız işçilerin katledilmesini eleştiren resmi.

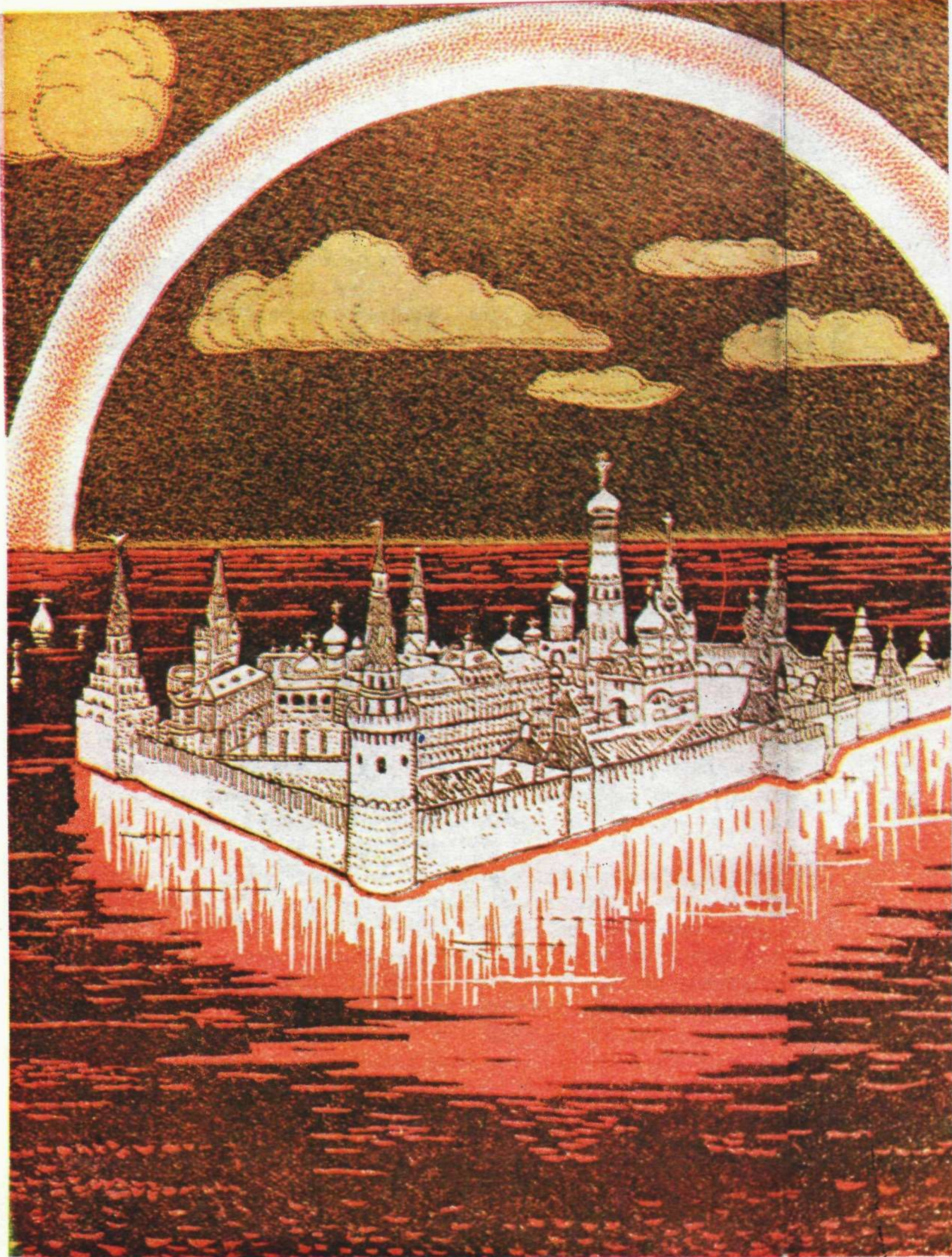
in değişiklikten yana baskılarını hafifletmiş ve ordu silahlı devrimci grupları ezmekte pek zorluk çekmemişti. Devrim hareketin 1907 Ocağında sönmesiyle birlikte Lenin on yıl dönmemek üzere Rusya'yı terketti.
Arn ıeuş

Devrimciler için bu ikinci sürgün çok ağırdı: devlet Japonya'ya karşı aldığı ağır yenilgiye rağmen devrimci saldırılara şaşırtıcı bir direnç göstermişti. Lenin'in profesyonel devrimcilerden oluşan bir örgüt tasarısı başarıya ulaşamamıştı. Pek çok Sosyal Demokrat ondan koparak değişik yönlere gitmişlerdi. Lenin kendi görüşleri dışındaki görüşlere amansız bir savaş açmıştı. Menşevikler de bu tutum içinde olduklarından durum iyice kötüye gitmekteydi. Troçki gibi kimi Sosyal Demokratlar hangi tarafı tutacaklarını şaşırmış olarak görüşler arasında köprü kurmaya çabalıyorlardı. Bu arada Bolşevik aydınların bir bölümü geniş bilgisi ve örgütleme yeteneğiyle sivrilen filozof-devrimci Bogdanov'dan yana çıkmaktaydılar.

1907'den sonra Rusya'da gelişen olaylar Lenin açısından yarardan çok zarar getirecek gibiydi. Hükümetin reformları başarıya ulaşıp Rusya kapitalist ekonomisini istikrara kavuşturursa ne olacaktı? Rus monarşisi Japonya'yla savaştan sonra ayakta kalmayı başarmıştı gerçi, ama ekonomi yabancı yardımlarla ayakta duruyor, başkaldıran halk sesini çıkaramıyor, kendilerine Devlet Duma'sında emin bir yer verilen orta sınıflar herhangi bir etki uyandırmadığını bile bile görüşlerini diledikleri gibi açıklayarak tatmin oluyorlardı. Devrimciler ne yapmalıydı? Hem Rusya'da hem de Rusya dışında bulunan aydın kesimin bir cevabı vardı: 1905'in ardından gelişen arayış havası, önceki aydın kuşaklarını saran ahlâk sisteminden daha az politik yapıdaki bir sisteme yönelikti.

Devrim gelmiş ve geçmişti, birtakım değişiklikler olmuş, isteyen istediğini Duma'ya seçebilir hale gelmiş, sansürün daha az sezildiği çok sayıda gazete okuma olanağı doğmuş, işçilerin birleşmesi ağır ağır da olsa gerçekleşmeye başlamıştı. Öte yandan hükümetin toprak açlığı çeken büyük köylü kitlesi için de bir şeyler yapmakta olduğu kesindi. Başbakan Stolipin'in reformları, bağımsız küçük mülk sahiplerinin oluşturacağı üretken ve istikrarlı bir kesimi hedef alıyordu. Gelecekteki huzursuzluklara karşı bir denge unsuru olarak düşünülmüş olsa bile köylülerin yaşamı açısından birtakım yararları görülecekti.

Lenin bu olasılığı gözden uzak tutmuyordu. Bu tür gelişmeleri Rusya'da uzayıp giden politik gevşekliğin bir parçası olarak görüyordu. Bu görüşünde de kesinlikle haklıydı. Rusya'nın aydın azınlığını bir düşüncedir almıştı. Devrimci ve liberal aydınların zihinlerinde materyalist ekonomi politikanın yerini spekülatif felsefe, insan psikolojisi, estetik ve ahlâk

1905'de Moskova üzerindeki kanlı gökkuşağı Lenin'in kitleleri harekete geçireceğini umduğu başkaldırının habercisi olamıyo

almıştı. Filozof Bogdanov, gelecekteki Sovyet Eğitim Komiseri Lunaçarski ve büyük Rus yazarı Maksim Gorki devrimin metafizik yorumlarını yapmaya kalkışan Bolşevik aydınlar arasında yer alıyorlardı. Bu kesimin, devrimin proletarya diktatörlüğü altında servet dağılımını yeniden düzenlemekle değil ruhsal kurtuluş ve yükselişle ilintili olduğunu ileri sürmesi Lenin'in sabrını taşırdı. Lenin'in 1904'den beri en yakın arkadaşlarından biri olan Bogdanov, partinin merkezinde bulunan küçük, gizli Bolşevik Merkez'in üyesiydi ve entellektüel güçleri ve belli konulardaki bağımsız tutumuyla Lenin'i rahatsız eder duruma gelmişti. Üstelik o anda bütün dikkatler toplumsal eylemden ayrılıp parti içi ilişkilere çevrilmişti. Parti fonlarının denetimi konusunda Bogdanov'la aralarında çatışa doğunca Lenin harekete geçmenin zamanının geldiğine karar verdi.

Sert çıkışlar yaparak 'aydınca bir nekrofiliye' düşenleri suçlaması sonucu birlikte çalıştığı birçok yazar ve aydının desteğini yitirdi. 1907'den Birinci Dünya Savaşı'na kadar Lenin Bolşevik aydın kesimin desteğinden kesinlikle yoksun kaldı. İhanetle bağlılığı ayıran çizgiyi genellikle hep o çizdiği için herhangi bir gruba katılamıyor, kendi çevresinde toplanılmasını sağlamak zorunda kalıyordu.

Askeri hareketin yok edilmesinin ardından Rus aydınlarını saran yılgınlık havasına rağmen Rusya'da pek çok gelişmeler vardı ve siyasal partiler pek çok konuda çalışmaktaydılar. Rus Sosyal Demokratları için en önemli karar Duma'ya girip girmeme konusundaydı. Başlangıçta bütün gruplar parlamenter maskaralık olarak tanımladıkları bu kuruluşa katılmamaya kararlıydılar. Bununla birlikte 1906'da Birinci Duma'da büyük bir çoğunluğa sahip bulunan liberallerin ilerici propagandalarını rahatlıkla yapabilecekleri bir platforma sahip bulunduklarını görünce düşüncelerini değiştirdiler. İkinci Duma'da Menşevikler ve Bolşevikler sandalyelerin yedide birini kazandılar. Bu önemli bir sayı değildi belki ama öteki devrimci partilerin yanı sıra seslerini duyurma olanağı veriyordu. Gerçekten de Duma'daki bu büyük propaganda olanağını gören Stolipin seçim yasalarını değiştirerek meclisin sağ kanat ılımlılarla dolmasını sağlamayı tasarladı. Üçüncü Duma'nın yalnızca kendi istediklerini onaylayan hükümet yanlısı bir kuruluş olmasını hedef almaktaydı.

Lenin Duma'nın Menşeviklerle birlikte devrimcilerin seslerini duyurabilecekleri bir kuruluş olduğunu kabul etmekteydi. Ama Bogdanov çevresindeki "İleri" grubu olarak adlandırılan Bolşevikler bunun bir taviz olduğunu ve parti temsilcilerinin geri çekilmesini savunuyorlardı. 1903'teki kopmadan 1917'ye dek Sosyal Demokrat vekiller istediklerini ortaya koymuştu. Dördüncü Duma'ya Bolşeviklerden altı, Menşeviklerden de yalnızca yedi vekil girebildiği halde iki kesim de ortak bir çalışma içine

Ekim 1905'de Halk Çar'ın manifestosunu dinlemek üzere toplanıyor.

girmiş ve 1912'de parlamentodaki amaçlarının bir olduğu kararına vararak birlikte çalışmaya koyulmuşlardı. Bolşevik gazetesi Pravda'nın yazı işleri müdürleri Stalin ve Molotov, Lenin'in yazılarının kimi bölümlerini çıkararak anti-Menşevik özünü hafifletmeye çabalamaktaydılar. Lenin ise bu gelişmelere karşıydı ve iki grubu tekrar ayırmaya çalışıyordu.

Sosyalist Enternasyonal Lenin'in bu tavırlarının hareketi böldüğü ve zayıflattığı kanısındaydı. Kendisine yöneltilen suçlamaları cevaplandırması için Brüksel'e çağırıldı. Lenin gitmeyi reddederek, yerine yakın dostu Inessa Armand'ı yolladı. Armand'ı Bolşeviklerin ayrı bir parti olduğunu ve kimseden emir almayacaklarını vurgulaması konusunda uyardı. Sonuçta Enternasyonal'de bütün grupların parti programı çevresinde bütünleşmesini isteyen bir karar alındı. Ruslar ortak bir parti kongresi düzenlemeli ve çoğunluğun kararları geçerli olmalıydı. Ancak iki nedenden ötürü buna olanak yoktu. Önce, Lenin 'Parti Kongresi' için hazırlıklara başlamış ve Bolşeviklerin herhangi bir birlik girişimine karşı olacakları belirlenmişti. İkinci olarak da, Avrupa'nın koşullarını baştanbaşa değiştirecek, bu arada sosyalistleri de etkileyecek bir olay patlamak üzereydi: Haziran 1914'de başlayacak olan Birinci Dünya Savaşı...

II. Nikola askerleri bir ikonla takdis ediyor. Savaşın yükü askerlerin ona olan bağlılığını yok edecekti.

BÖLÜM: 3

Birinci Dünya Savaşında Lenin

Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi pek çok politikacı gibi Lenin'i de şaşırtmıştı. Aslında, 1913'de Rusya Avusturya ilişkileri gerginken Maksim Gorki'ye yazdığı bir mektupta bu diplomatik çekişmenin yerel bir savaşla sonuçlanmasını umduğunu belirtmekteydi, ama Franz Jozef ile II. Nikola'nın böyle bir işe 'girişemeyeceklerini' de söylemekteydi. Bu yaklaşımı önemlidir, çünkü Lenin'in savaşı devrim için uygun bir zemin olarak değerlendirdiğini gösterir. Öte yandan savaş karşısında dünya proletaryasının dayanışma içinde olacağına ilişkin inancını da belirtir. 1914 yazında Sosyal Demokratların ve öteki İşçi Partilerinin tutumları Lenin'i hayal kırıklığına uğrattı. Böyle bir ulusal tehlike anında ülkelerinin burjuva hükümetlerini destekleyenler işçi sınıfına ihanet etmekteydiler ve bir daha yoldaş olarak görülmeyeceklerdi.

Savaş Lenin'in yaşamını altüst etti. Rusya-Avusturya sınırındaki küçük bir Polak köyü olan Poronino'da yaşamaktaydı ve eylemleri polisin gözetimi altındaydı. Çok sayıda mektup alıyor ve gönderiyordu. Polislerde güven duygusu uyandırmayacak nitelikte kişiler tarafından ziyaret edilmekteydi. Bu bakımdan seferberlik ilanıyla birlikte Zinoviev ve Lenin'in yerel hapishaneye kapatılmasına şaşmamak gerekir. Avusturya polisinin, düşman bir devletin yurttaşlarına karşı genel bir tedbirlilik içinde bulunduğu kesindi; gene de Lenin ve Zinoviev'in yaşamlarını tehdit eden tehlikeler abartılmaktaydı. Tutuklanmalarından daha da önemli bir konu ise Lenin'i serbest bırakan ve İsviçre'ye gitmesine izin veren mektuptu. Mektupta Avusturya Sosyal Demokratlarından Victor Adler'in başvurusuna değinen İçişleri Bakanı, Dr Adler'e göre "Ulyanov'un mevcut durumda kendilerine çok yararları dokunabileceğini" belirtiyordu. Lenin (Zinoviev'le birlikte) 19 Ağustos'da serbest bırakıldı ve derhal Viyana'ya geçerek İsviçre yolculuğunu düzenlemeye başladı. Siyasal özgürlüğünü ancak tarafsız bir ülkede elde edebileceğini biliyordu. Bununla birlikte Victor Adler'in onu Merkezi Güçlere yararlı bir kişi olarak görmesi, gelecekteki eylemlerinin yönü açısından çok önemliydi.

Üstte solda, 'Her şey savaş için' Bir Rus afişi. Üstte sağda, bir Rus sahra hastanesi. Altta, Dördüncü Duma'anın beş Bolşevik vekili Sibirya'da sürgünde. Suçları bozguncu propaganda.

İsviçre'deki göçmenlerin durumu onu kızgınlığa ve dehşete düşürdü. Rus sosyalistlerinin önder gözüyle baktıkları Plekhanov İtilaf Devletlerini desteklediğini açıklamıştı. Ona göre, Almanların zafer kazanması Rusya'da yönetim ve denetimin on dokuzuncu yüzyıl yöntemlerine dönüşünü getirecek, bu da Alman emperyalizminin sömürüsüne en uygun ortamı oluşturacaktı. Öte yandan burjuva demokratik devletlerin zafere ulaşmaları Rusya'da Plekhanov'un Çar'ın mutlakiyetçiliğine karşı bir ittifak olarak gördüğü demokratik hareketi güçlendirecekti. Plekhanov Fransa'daki göçmenlerden Fransız ordusuna katılmalarını isteyecek kadar ileri gitti; pek çoğu bu çağrıyı kabullenerek orduya katıldı. Fransa'daki Martov'un da aralarında bulunduğu öteki sosyalistler savaşan devletlerin işçilerinin eylemi ve baskılarıyla bu anlamsız katliama son verilebileceğini ve barış sağlanabileceğine inanıyorlardı. Bu savunmacı ve pasifist programlara karşı Lenin sert bir programla çıktı. İsviçre'ye vardıktan birkaç gün sonra düzenlediği bir toplantıda şöyle dedi: "Şovenizm Rusya'da 'la belle France', 'zavallı Belçika' gibi deyişlerin ve Kayzer'in düzenine duyulan düşmanlığın ardına gizleniyor. Bu nedenle acil görevimiz bu safsataya karşı mücadele vermektir; o yüzden bütün sorunu saran bir slogana ihtiyacımız var. Sloganımız Rus işçi sınıfı açısından yenilginin daha az kötülük getireceğini, çünkü Çarlık rejiminin Kayzer'in yönetiminden yüz kat kötü olduğunu inandırıcı biçimde bildirecek nitelikte olmalıdır. Şu an için "Barış" doğru bir slogan değildir: o rahiplerin ve aşağı orta sınıfların sloganıdır. Proletarya'nın sloganı 'İç Savaş' olmalıdır! Bir iç savaş başlatamayacak durumdayken görevimiz, gerekirse çok uzun süre, bu yönde direnmektir."

Uluslar arasındaki savaşı sınıflar arası savaşa dönüştürme düşüncesi Lenin'in savaş zamanı propagandasının belkemiğini oluşturdu. İsviçre'deki Ruslar arasında elde ettiği başarı sınırlıydı. Alman hükümetine ve Kayzer'e saldırılar yöneltmesine rağmen Almanların savaşı kazanmalarından kaygı duymuyordu. İzleyicilerinden birinin, yenilgi halinde Fransa'da demokrasi ve özgürlüğün yok olacağından korktuğunu belirtmesi üzerine Lenin şöyle demişti: "Varsın yokolsun. Fransa tefecilerin ve irat sahiplerinin geri cumhuriyetidir. Fransa'dan sanayileşme bakımından üstün olan Almanya'nın Fransa'yı fethetmesi zarar getirmez. Biz devrimciler için bu önemsizdir. Görevimiz emperyalist savaşı her yanda iç savaşa dönüştürmektir."

Bunu söylemek gerçekleştirmekten kolaydı. Phelanov'un yurt dışındaki Ruslar üzerindeki etkisi artmaktaydı. Üstelik Lenin Rusya'da olup bitenlerden habersizdi. Rusya'yla doğrudan haberleşme çok güçleşmişti. Zaten gelen haberler Avrupa'nın öteki kesimlerden gelen haberler gibi karmakarışıktı.

Rusya'da proletarya yoğun bir şovenist ve emperyalist propagandayla karşı karşıyaydı. Parti örgütü tümüyle ezilmişti. 1914 Kasım ayı başlarında içlerinde Duma üyeleri de bulunan Bolşevikler Lenin'in bozgun öğretisinin pratiğe aktarılması sorununu tartışmak üzere Fin sınırı yakınlarındaki küçük bir köyde toplandılar. Sayısız gizli ajanlardan birinin toplantı zamanı ve yerini ihbar etmesi sonucu tutuklanarak Sibirya'nın uzak köşelerinden birine sürgüne gönderildiler.

Yanlarında öteki sürgünlerin de yararlanması için Lenin'in savaşa karşı tavrını açıkladığı Sosyal Demokrat'ın kopyalarını götürdüler. Bu görüşler geniş çapta kabul gördü; Lenin'in gelecekteki muhaliflerinden Menşevik Tseretelli bile kabul etti. Toplantıdakilerle birlikte tutuklanan Beş Duma üyesi de bozguncu propaganda yapmakla suçlanıyordu. Böylece Bolşevikler, köklü anayasal değişiklikler öneren bir grubun hükümete baskıya başlayacağı bir anda Duma'daki temsilcilerini kaybetmiş oluyorlardı.

Lenin'in 1917'den önceki savaş döneminde politikasının belirlenmesinde kendisinden ayrılan eski arkadaşlarının da etkisi oldu. Piyatakov ve Rozmiroviç kendi hesaplarına bir Bolşevik gazete çıkaracaklarını ve Lenin'e yalnızca buraya yazı yazma hakkı tanıyacaklarını açıkladılar. Bu gelişme Lenin için kötü bir zamana rastladı. Partinin elinde hiç para yoktu ve Lenin savaş öncesinden teyzelerinden birinden kalan mirasın çoğunu tüketmişti. Bu nedenle bir yayın organı kurma çabalarında büyük güçlüklerle karşılaştı. Öte yandan Alman hükümetinin tavrı da ayrı bir engel oluşturuyordu.

Almanların savaş esirleri için çıkardıkları Rusça gazeteler vardı. Ancak Lenin bunlara herhangi bir biçimde katkıda bulunmuyordu. Almanlar 1915 yılında ajanları Parvus ve Keskuela aracılığıyla Rusya'daki devrimci hareketin gelişmesi halinde Lenin'in çok etkili olabileceğini öğrenmişlerdi. Aslında Lenin'in çevresindekiler, örneğin Zinoviev'in eşi Lilina Almanların kefaletiyle çıkacak yayın organlarında propaganda yapmanın doğruluğuna inanıyordu. Bununla birlikte Lenin 1915'de Alman hükümetince görevlendirilmiş Parvus'la uzun bir görüşme yaptı ve onun Kopenhag'da düzenlediği 'Savaşın Toplumsal ve Ekonomik Sonuçlarını Araştırma' toplantısını tartıştı. Rus aydınlarını biraraya getirmeyi amaçlayan bu toplantı sonuçsuz kaldı. Lenin Çarlık rejiminin devrilmesinden ve partinin öncülüğünde proletarya diktatörlüğünün kurulmasından başka bir amaca hizmet etmeyeceğini bildirdi. Parvus İskandinavya'ya dönerek, Rusya'da sürekli artmakta olan grevleri büyük çaplı bir hükümet aleyhtarı harekete dönüştürme çabalarını yoğunlaştırdı. Bu sırada Lenin cephane işçilerine yönelik çalışmalar yapıyordu. Rusya'daki az sayıda ajanı sa-

Rus Baltık filosu.

Çar ordusuna yazılanların toplamı on beş milyonu buluyordu. Savaş alanında ölenlerin sayısı 1 7000.00

vunmacı sosyalistler ve ulusçu duygular besleyen işçilerle tartışmaktan öteye gidemiyorlardı.

Rusya içindeki politik gelişimi etkileyecek bir yol bulamamak Lenin'i hoşgörüden uzaklaştırmıştı. Bu tutumunun kurbanlarından biri de çevresindeki aydınların en değerlilerinden olan Buharin'di. Tartışma konusu ulusal sorundu.Buharin kapitalizm ayakta kaldıkça enternasyonalist çizgiden sapıp ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı için çalışmalar yyapmayı ütopik buluyordu. Üstelik Bolşeviklerin iç savaş sloganı enternasyonalist düşüncedeki işçilerin kapitalizmin militarist, endüstriyel ve emperyalist çıkarlarına karşı savaşın birliğini belirtmekteydi. Buharın ve yandaşları açısından ulusların kaderlerini tayin hakkı sloganı proletaryanın büyük anti-kapitalist potansiyelini tehdit etmekteydi.

Lenin'in savaş sırasında Rus İmparatorluğundaki ulusların kaderlerini tayin hakkını savunan propagandası Buharin'e göre oportünizmden başka bir şey değildi. Bu politika Almanların Parvus aracılığıyla yürüttükleri iki yönlü programa uymaktaydı: Savaş üretimini durdurmak ve İmparatorluğu sınır uluslarının ulusal duyguları destekleyip körükleyerek parçalamak. Lenin bu konularda Buharin'e sert karşılıklar vermekteydi. Ancak Buharin polemiklerin kişisel ilişkilerini bozmamasını istedi. Lenin bunu kabul etmiş, hatta Buharin'in görüşlerini gazetesinde yayınlamaya karar vermişti ki 1917 Şubat Devrimi patlak verdi.

Bu yetenekli ve dürüst izleyicisinin desteğinden yoksun olduğu sıralarda Lenin, Aleksandra Kollontay'ın dostluğunu kazanmıştı. Dünya tarihine ilk kadın büyükelçi ve serbest aşkın savunucusu olarak geçecek olan Kollontay bir Rus generalinin kızıydı ve genç yaşta devrimci harekete katılmış, cinsel felsefeyi işleyen birkaç roman yazmış, Almanya'ya geçerek Alman Sosyal Demokratlarına katılmış, savaşın ortalarına kadar kendini Menşeviklerden saymıştı. 1914'de Almanya'dan Stockholm'e sürüldü. 1916 Nisanında İsveçli işçilerin barış konferansına katıldıkları gerekçesiyle Buharinle birlikte tekrar sürüldü. Oslo'ya yerleştikten sonra Amerika Birleşik Devletleri'ne bir iki yolculuk yaparak Alman topluluklarına savaş aleyhtarı konferanslar verdi. Bu arada Lenin'le sürekli haberleşmekteydi. Gerçekten de Lenin Şubat Devrimi'nin tozu dumanı Petrograd'dan kalkar kalkmaz, Bolşeviklerin temel politikasına ilişkin en acil direktiflerini ona göndermeye başlamıştı.

Lenin bir yandan Rusya'daki devrimcilerle daha sıkı ilişkiler kurmaya çalışırken bir yandan da sürekli olarak okuyordu. Zürih Üniversitesi kitaplığında Hegel üzerine çalışmalar yapıyor, notlar alıyordu. Bu sıralarda

Moral çöküntüsü içindeki Rus askerleri Temmuz 1917'de kaçarken

uluslararası işçi hareketlerine, özellikle İsviçre işçi hareketine ilgi duymaktaydı. Eylül 1915'de Bern yakınlarındaki Zimmerwald köyünde toplanan uluslararası savaş aleyhtarı sosyalistler konferansında Lenin sloganı sınıflar arası savaş olan azınlık gruba başkanlık ediyordu. Çoğunluğun isteği ise barış için mücadeleydi. 1916 Baharında Kienthal'de Lenin'in çağrısıyla düzenlenen konferansta savaşan ülkeler proleterlerine silahları bırakmaları ya da hükümetlerine çevirmeleri yolunda çağrıda bulunuldu. Lenin'in enternasyonalist eğilimdeki sosyalistler üzerine söylediklerine bakılırsa onların etkin desteğinden ya da önderliğini kabul etmelerinden bir şey beklemediği anlaşılıyordu.

Lenin 1916 yılında kırk altı yaşına bastı. Dünyada olaylar beklediği gibi gelişmiyordu. Zamanını ve olağanüstü yeteneklerini kendi düşünceleri doğrultusunda kurulacak Rus devrimci partisi için harcamıştı. Buharin gibi Bolşeviklerin morali üzerinde etkili olabilecek dostlarının desteğini kaybetmişti. Yoksa ektiğini biçemeyecek, karanlıkta kalmış bir propagandacı durumuna mı gelecekti? Ocak 1917'de Zürih'te genç sosyalistlere verdiği konferansta kendi kuşağının belki de kesin sosyalist mücadeleyi göremeyeceğini, ancak gençlerin bu mücadelede yer alacağını ve parlak bir zafer kazanacağını belirtmişti. Görünüşte Lenin devrimin Rusya dışında, sanayii gelişmiş ülkelerde başlayacağını bekliyordu. Rusya açısından kötümser oluşu boşuna değildi. Bolşevik Duma üyelerinin tutuklanması ve sürgüne gönderilmesi Bolşeviklerin safına tam bir kargaşalık getirmişti. Yerel komiteler Petrograd'da, birkaç eyalet merkezinde ve Kronstadt'daki denizcilerle işçiler arasında yeraltında çalışıyorlardı.
Ancak bunların çoğu polisin sıkı gözetimi altındaydı; aralarına sızmış pek çok ajan vardı. Lenin'in Rus işçilerine yönelttiği propaganda Çarlığa karşı ayaklanmadan çok, öteki sosyalist partilerle uzlaşmamakla ilgiliydi.

Şubat Devriminden önceki bir iki ay içinde Lenin çalışmalarını eylemleri uluslararası düzeyde yeniden örgütlemek üzerinde yoğunlaştırdı. Bu amaçla Inessa Armand'ı Fransa'ya propaganda yapmaya gönderdi. Inessa Krupskaya'dan çok farklı bir kişiliğe sahipti. Devrimciliğini Lenin'in kişiliği belirlemiyor, tersine kimi zamanlar onunla keskin tartışmalara giriyordu. Lenin'in ona karşı duyguları, annesine duyduğu saygılı sevgiden sonra, yaşamının en güçlü duygularıydı. Inessa Lenin'i Rusya'ya dönüşünde izlemişti. 1920'de tifüsten zamansız ölümü Lenin'i büyük üzüntüye boğmuştu.

ŞUBAT DEVRİMİ

Rusya'nın hazırlıklı olmadığı modern savaşın gerilimi, İmparator ailesine özellikle Rasputin'le ilişkilerini hedef alarak, muhalefet partilerince

Alman politikasını Bolşevikleri desteklemeye yönelten kişi olarak tanınan Aleksandr Helpland, ya da öteki adıyla Parvus, (solda) Troçki ve Lev Deyiç ile.

yöneltilen kişisel eleştiriler, bu partilerin hükümetin aczine hücumları ve hükümetin aczi 300 yıldır sürmekte olan mutlakiyetçi yapının kaldıramayacağı bir yük olmuştu. Şubat 1917'de bir yıl öncesine benzer gösterilen Petrograd garnizonuna bağlı birliklerin de katılmasıyla denetimden çıkması üzerine Çarlık hükümeti başsız kaldı ve yönetim geçici hükümete devredildi. Destekçilerinin tümünden soyutlanmış olan Çar Devrimci Hükümete karşı çıkmadı ve tahttan çekildi. Kardeşi ve tahtın varisi Grandük Mikael genel oyla seçilecek Anayasal bir Meclis tarafından verilmediği sürece tacı giymeyeceğini açıkladı. Geçici Hükümet derhal birtakım liberal ve yumuşak yasalar çıkarttı; polis örgütünü kaldırarak yerine halk milislerini getirdi. Böylesine geniş bir düşünce özgürlüğü ve savaş zamanında böylesine büyük propaganda olanakları sonucu ülkede tam bir kargaşa hüküm sürmeye başladı. Lenin ve partisi için bu önemli bir fırsattı.

Devrim haberlerinin kendisine ulaşmasını izleyen günlerde, Lenin ajansların yurt dışına ulaştırdıkları haberleri yan yana koyarak değerlendirmeye başladı. Gelen haberlere olan tepkisi öteki devrimci gruplardan tamamen farklıydı. İsveç'teki Madam Kollontay'a telgraflarında ve "Uzaktan Mektuplar" başlığı altında yazdığı makalelerde Lenin şu noktayı özellikle vurguluyordu: Çarlığın yıkılması sevindirici bir olaydı, ancak kurulan Geçici Hükümette Prens Lvov ve Kerenski gibi kişilerin bulunması Petrograd emekçilerinin kanlarını yalnızca burjuvazinin zaferi için döktüklerini ortaya koyuyordu.

İsviçre'deki devrimcilere egemen olan karşılıklı bağışlama duyguları yüzünden olmalı, Lenin olaylara en yakın bulunan İskandinavya'daki devrimcilere Bolşeviklerin öteki Rus sosyalist partileriyle hiç bir ortak harekete girmemelerini, hele bir ittifaka kesinlikle gitmemelerini ısrarla öğütlüyordu. 1917'de Bolşevik gazetesi Pravda'nın ilk sayıları eline geçtiğinde Lenin, hareketin kitlelerin heyecanına nasıl teslim olduğunu gördü: Çarlık devrildiğine göre, diyorlardı, Rus devi dış düşmanlara karşı elde edeceği zaferle ve insan onuruna yaraşır bir düzen kurarak bütün dünyayı şaşırtacaktır. Lenin ise ' Şubat 1917 ' devriminin bir burjuva devrimi olduğunu belirtmekteydi. Rus burjuvazisi yarı-feodal otokrasiden kurtulmak ve demokratik kuruluşların ardına gizlenen kendi devletini yerleştirmek için proletaryayı kullanmıştı. Bununla birlikte 'Dünyanın en özgür ülkesi' olan Rusya'da kendi tasarılarını gerçekleştirme umudunun hayli yüksek olduğunu da görmekteydi.

LENİN'İN FİNLANDİYA GARINA YOLCULUĞU

Lenin'in Rusya'ya hemen dönme isteği kolay gerçekleşmedi. Lenin

1917 başlarında
savaş aleyhtarı broşür
ve gazetelerin dağıtılışı

kesinlikle bilinmeyen bir nedenle, Geçici Hükümet zorluk çıkarmasa bile İtilaf Devletleri'nin Rusya'ya dönmesine engel olacaklarını düşünüyordu. Aslında Bolşeviklerin çoğu için böyle bir şey söz konusu değildi. Göçmen devrimcilerden biri olan Lenin için bir ayrıcalık var mıydı? İşte bu dönüm noktasında Lenin yurduna Almanya üzerinden dönmeye karar verdi. Yaşamının belkide en çok tartışılan yönü bu olacaktı. Alman hükümeti Rus devriminden önce de Lenin'in varlığından haberliydi. Politik durumu incelemek üzere görevlendirilen Almanlar Lenin'in olağanüstü öğretisi hakkında raporlar vermişlerdi. Bunlardan ikisi, Parvus adıyla bilinen Dr Aleksandr Helphand ve Keskuela Alman otoritelerini etkileyebilecek güçteydiler. Ancak Parvusun 1916 başlarında Rusya'da devrimi başlatma yönündeki çabalarının sonuçsuz kalması ve daha başka politik güçlükler Almanları yanlış kart oynadıklarını düşünmeye yöneltmişti.

Almanlar Lenin'in Çarlığın devrilmesiyle herhangi bir ilişkisi olmadığını bilmekteydiler. Bununla birlikte devrim ortamında onun savaş aleyhtarı tezlerinin etkili olabileceğini düşünüyorlardı. Lenin'in Alman topraklarından geçmesine izin vermek düşüncesi Almanya'da Rusya olaylarıyla ilgilenen pek çok kişinin aklına yatmaktaydı. Ancak en etkili olan, Parvus'un önerilerini gözönüne alan Genel Kurmay'a bağlı Politik Bölümüydü. Lenin'in İsveç'ten, ya da sınırdaki özel koridordan derhal Rusyaya gönderilmesi tasarlanıyordu. Lenin İsveç'ten girmenin en doğru olacağını düşünüyordu. Zinoviev ve kendisinin yola çıkışını kamufle etmek için, Lenin birtakım göçmenleri de kapsayan bir liste hazırlamıştı.

Lenin'in 'mühürlü tren'le yaptığı yolculuk anlamsız ayrıntılara da girilerek defalarca anlatılmıştır. Lenin'in politik etkinliğini açıklaması bakımından birtakım noktaların belirtilmesi gerekir. Rusya'ya dönüşüne ilişkin ilk adım Almanlarca atılmıştır. Alman Genel Kurmayı'nın Politik Bölümü Dışişleri Bakanlığından, Georg Sklarz adlı bir kişi için İsviçre'deki önemli görevine gerekli kâğıtların verilmesi istemişti. Sklarz üç gün kalarak Lenin'in yolculuğunu görüştü. Lenin'e Rus sınırına kadar eşlik edecek olan İsviçreli Sosyal Demokrat Fritz Platten bu yolculuk hakkında yazdığı kitabında Lenin'in Sklarz'ın Parvus'un bir casusu olduğunu anlayınca görüşmeleri kestiğini belirtir. Platten 1922'de yaptığı bir açıklamada da görüşmelerin üç gün sürdüğünü söylemiştir. Platten'in belirttiğine göre : 'Ludendorff'un bu işte parmağı olduğunu ve uzlaşmak durumunda kalacağını anlar anlamaz Lenin görüşmelere son vermişti."

Platten Lenin'i sınıra kadar götürüp döndükten sonra Bern'deki Alman elçisine operasyonun başarıyla tamamlandığını bildirmiş ve Bolşeviklerin öteki siyasal partilere oranla az sayıda olduklarını, eylem ve etkinliklerini artırmak için önemli miktarda paraya ihtiyaçları bulunduğu-

Şubat 1917'de Petrograd'daki gösterilerden biri. Bir fişek fabrikasının işçileri çocuk işçilerin korunmasını talep ediyorlar.

nu söylemişti. Durumun elçi tarafından Berlin'e bildirilmesi sonucu Dışişleri Bakanı Kühlmann 3 Aralık 1917'de Kayzer'e sunduğu raporda şöyle demekteydi: 'Bolşeviklere muhtelif kanallardan ve değişik isimler altında ulaştırılan fonlar sayesinde yayın organları 'Pravda'nın gelişmesi sağlandı." Son zamanlarda bu konuda ortaya atılan iddialar kimi Batılı tarihçiler tarafından benimsenmektedir. Sovyet tarihçileri ise bu iddiaların sahte belgeler üzerine kurulu olduğunu savunmaktadırlar.

Daha sonraki Alman hükümetlerinin bu konudaki tavrıysa şöyledir , Alman Sosyal Demokrat Bernstein 1922'de Weimar Cumhuriyeti parlamentosunda Kayzer hükümetinin Bolşevik Devrimi desteklemek amacıyla elli milyon mark harcayıp harcamadığını sormuş, kendisine tek kelimeyle cevap verilmiştir : "Hayır."

Lenin, Krupskaya, Inessa Armand, ailesiyle Zinoviev ve başka devrim cilerle birlikte yolculuk ediyordu. Platten ve öteki savaş aleyhtarı sosyalistlerce de imzalanan ve bulunulan ülkenin yasalarından bağışık tutulmayı sağlayan (haricezmemleket) belgesindeki kurallara kesinlikle uyuyorlardı. Yolculuk İsviçre'den, Petrograd'daki Finlandiya Garı'na ek olaysız geçti. Yolculardan biri polis olduğu kanısıyla trene alınmamıştı, bir başkası ise birkaç dakika gecikerek treni kaçırmıştı.

Lenin yolculuğun Stockholm'e kadarki bölümünü Krupskaya ile birlikte ayrı bir kompartmanda geçirmişti. Krupskaya'nın belirttiğine göre Lenin Rus sınırında ya da Petrograd'da tutuklanabileceğinden korkuyordu. Aslında geçici Hükümet Solda düşmanları bulunmadığı ilkesini hâlâ koruyordu. Bolşevik Parti basını ve Petrograd Sovyetindeki bürosuyla çalışmaktaydı. Savaşı baltalamak suçuyla sürgüne gönderilen Bolşevikler ve Bolşevik Duma üyeleri başkente dönüyorlardı. Bunlardan bir bölümü Lenin'i tutuklanma sorunundan fazla uğraştıracaktı.

Tren Finlandiya'ya girdiğinde Sibirya'da sürgünden yeni kurtulan ve Stalin'le birlikte Pravda'nın yazı işleri müdürlüğünü sürdüren Kamenev tarafından karşılandı. Rusya'daki Bolşevikler Lenin'in talimatlarının aksine Çarlık rejimine karşı olan bütün gruplar ve partiler arasında esen barışıklık rüzgârına kendilerini kaptırmışlardı. Pravda'da devrimci hedeflere yönelik kaldığı sürece yeni hükümetin destekleneceği belirtilmekteydi. Bir yandan da savunmacı tavırla, Alman işgalinin tahribatından yeni kurtulmuş ulusun özgürlüğünü koruma çabalarını destekliyordu.

Lenin Kamenev'e her iki konuda da uyarılarda bulunarak, onu burjuva devriminin savaş ve seferberlik koşulları altında radikal sosyal devrime dönüştürülebileceğine ikna etmeye çalıştı. Kamenev belki de savaşa iliş-

Askerler ve öğrenciler polise karşı.

kin tezlerinin devrimden önce bile partiye zarar verdiğini anlatmıştı. Geçici Hükümete ve Anayasal Meclise bağlılık yemini etmiş bir ordu karşısında Bolşevikler bozguncu tezleriyle soldaki partilerden bile soyutlanabilirlerdi. Lenin barışın sağlanması yönünde girişimlerde bulunmaya karar verdi. Kitlelerin resmi ve gayriresmi savaş propagandası sonucu zaferin kendi çıkarları gereği olduğuna inandıklarını, ancak sabırlı, sistemli ve ısrarlı kitle ajitasyonuyla bu kanının değiştirilebileceğini görmekteydi. Barışa süratle geçiş sorunu ancak o zaman gündeme getirilebilirdi.

Üstte : Petrograd'a giden yol – Lenin (şemsiyeli) Rusya'ya dönerken Nisan 1917'de Stokholm'da. Zinoviev göçmenlerin en solunda, Lenin'in evlat edinmek istediği oğluyla birlikte.

BÖLÜM:4

Bolşevikler Liberallere karşı

Lenin Rusya'ya sürekli tekrarlanan demeç ve vaadlerin, karşılıklı sevinç ve af duygularını yok ettiği bir zamanda döndü. Gece bekçilerinin sekiz saatlik mesai için kanlarının son damlasına kadar çarpışmaya kararlı olmaları, Başbakan'ın Rus halkının ruhunun demokratik olduğunu ve diğer ulusları demokrasi cennetine götürmek için önderlik edeceğini söylemesi kadar ilgi uyandırmıştı. Lenin tedbirli hareket etmesi gerektiğini hemen anlamıştı. Biran önce toplanmasını istediği kurucu Meclisin destekleyicisi olduğunu açıkladı. Burjuvazinin durumunu kuvvetlendirmek ve sözde Batı tipi demokrasilerinde görüldüğü gibi demokratik oyunlarını korumak için hükümetin yasama seçimlerini iptâl ettiğini ileri sürdü. Aynı zamanda Geçici Hükümete karşı bir 'güvensizlik' tavrı takınılmasını istedi. Bir dereceye kadar yasal geçerliği vardı bu hükümetin ama savaşta olan ülkeler bunu yeterli görmezdi. Anayasal Meclisin toplantısı ile seçimlerden önceki geçici dönemde, iktidar bir anlamda Sovyetlere geçiyordu. Devrimciler "tüm güçlerin birleşmesi" olarak adlandırdıkları bu durumdan olağanüstü hoşnuttular. Sovyetlerin şimdi vakit geçirmeden özel mülkiyet altındaki toprakları ve kiliseye ait mülkü kamulaştıracağı savaşa son vereceği ve barışı burjuva devletler arasında değil tüm savaşan tarafların işçileri arasında sağlayacağı bekleniyordu.

Bolşevikler bir konuda propaganda yaparken çok dikkatli davranıyorlardı: Ayrı bir barıştan söz edeceklerine, uluslararası proletaryanın sasavaş ve barış sorununun silindir şapkalı diplomatların ellerinden alınmasını istiyorlar ve bunun, cephede çarpışan kitlenin nasırlaşmış ellerinin birleşmesiyle gerçekleşmesini savunuyorlardı. Petrograd Sovyetinden yola çıkan birçok propagandacı ellerindeki 'ferman'larla cepheye gidip askerlerin karşı taraftaki sınıfdaşlarıyla birleşmelerini ve kısmi bir ateşkes anlaşması yapmalarını istiyorlardı. Askerler tarafından her zaman iyi bir şekilde karşılanmıyorlardı ve çoğunlukla siperlere ulaşmaları kumandan merkezi veya gözüaçık subaylarca önleniyordu. Bolşeviklere göre bu su-

baylar savaşın devamıyla sınıf hakimiyetlerinin sürmesini sağlamak istiyorlardı ve bunların ya daha yüksek bir emirle ya da zorla görevden alınmaları gerekiyordu. Bundan başka bu subaylar devrimin kazandırmış olduğu en önemli özgürlüğü ihlâl ediyorlardı: söz özgürlüğü. Bu nedenle kardeşleştirme kampanyası Lenin'in karşısına çıkabilecek en önemli engelin kaldırılması için esaslı bir yoldu. Bu engel Rus ordusuydu.

Lenin bu kardeşleştirme kampanyasını stratejik bir yerde bulunan balerin Kşesinskaya'nın sarayının küçük balkonundan verdiği söylevler ve Pravda'nın sütunlarındaki makeleleriyle sürdürdü. Alman subaylarının bu kampanyanın engellenmesi için vermiş oldukları emirleri bile saydı. Bunu, Rus askerlerine,düşmanın da aynı kendileri gibi baskı altında oldukları duygusunu vermek için yaptı. Bununla birlikte, bugün bu kardeşleştirme kampanyası ile ilgili öğrenilenlere göre Alman askerleri bu kampanyanın karşı tarafı etkilemesi yönünde iyi eğitilmişlerdi ve bazı subaylar bu hareketleri kontrol etmek için er gibi giyinip askerleri denetlerlerdi. Geçici ateşkes anlaşmaları yapılıyordu ve onlara genellikle uyuluyordu. Yalnız bu anlaşmalar bazen siperlerdeki askerler arasında yapılırdı ve bundan haberi olmayan cephe gerisindeki topçular Almanların bu sakin durumlarından yararlanıp bombalamaya başlarlardı. O zaman da siperdeki piyadeler geriye adam yollayıp sorumlu topçu subaylarını vurmakla tehdit ederlerdi.

Kitleler karşısında konuşma yeteneği büyük olan Lenin, Rusya'ya döndükten kısa bir süre sonra bunu yapacak çok fırsat buldu: haftanın herhangi bir gününde Kşesinskaya'daki saray etrafında her an harekete geçmeyi bekleyen karışık bir küme görülebilirdi. Pravda'ya da yardım ediyordu ama bütün gücünü partinin örgütlenmesine vererek sürekli olarak illerle temastaydı. Ayrıca ajitatörlerin eğitimiyle de uğraşırdı. Lenin'in İskandinavya'daki arkadaşlarıyla kurmuş olduğu gizli ilişkiler sonucu aldığı bilgiler onu endişeye sevketti. Mayıs'ta Stokholm'deki resmi olmayan temsilcisine yazdığı mektupta 'vaad edilen mektup, para ve paketlerin henüz gelmediğini belirtiyordu. Bu mallar Lenin'e Alman Genel Kurmayı ve Dışişleri aracılığıyla gelecekti. Malları getirecek olan Gustav Mayer Stokholm'a gelip orada şüpheleri üstüne çekmeyecek bir yerde teslim edecekti. Nisan ayı sonunda Bolşeviklerin devrim programlarını uygulamaları için bir olanak doğdu. Dışişleri bakanı Milyukov, Müttefiklere bir 'Nota göndererek Rusya'nın Çar hükümeti zamanında alınmış kararlara uyacağını ve savaş anlaşmaları uyarınca doğan haklarını bu arada İstanbul ve Boğazlar üzerindeki kontrolunu koruyacağını bildirdi. Bu Nota'nın yayınlanması zamansız olmaktan başka birçok yerde huzursuz bir ortam doğurmuştu. Bu yüzden Milyukov 'patavatsızlık tanrısı' diye anılırdı. Ne İstanbul, ne de Boğazlar Müttefiklerin elindeydi ki bundan baş-

Rus ve Alman askerleri cephede birbirleriyle kaynaşıyorlar.

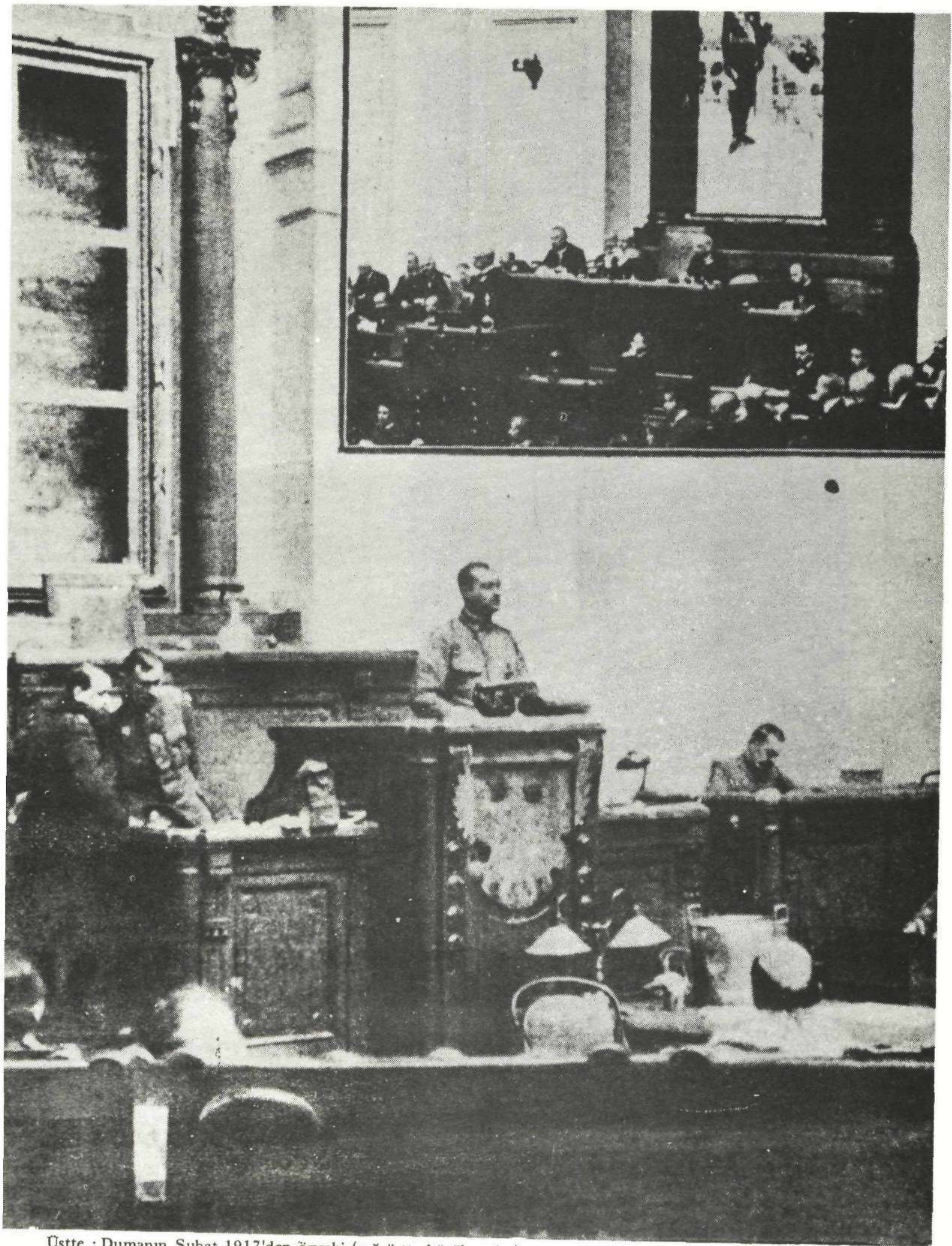
ka Milyukov Geçici Hükümetin bir üyesi olarak Anayasal Meclisin bu sorun hakkındaki tutumunu önceden belirleyemezdi. İşte bu fırsatı kaçırmayan Bolşevik ajitatörleri askerlerle temasa geçerek sadece yağmacılık istekleriyle değil, Geçici Hükümetteki Guçkov ve Milyukov'un başını çektiği Rus burjuvası için savaştıklarını söylüyorlardı. Aynı anda Almanların Stokholm ve Kopenhag temsilcileri, Savaş bakanı Guçkov ve Milyukov'un Rusya'da aşırı savaş taraflısı grubun liderleri olduklarını rapor ettiler.

Bolşevikler derhal bir gösteri düzenliyerek ilhaksız ve tazminatsız barış ile Guçkov ve Milyukov'un hükümetten çıkarılmalarını istediler. Gösteri sakin geçti. Ertesi gün savaş-dışı kalmış askerler önderliğinde zafere kadar savaşılmasını isteyen bir karşı-gösteri yapıldı. Yapılan hükümet toplantısında Adalet Bakanı Kerenski Milyukov'a karşı cephe aldı ve bunun sonucu Milyukov istifa etmek zorunda kaldı. O sıra rahatsız bulunan Guçkov, bozguncu propaganda ve cephedeki kardeşleştirme hareketini önleyemediğinden onunla beraber istifa etti ve bu sayede birçok Sosyalist temsilci Sovyetlerden Geçici Hükümete geçebildi.

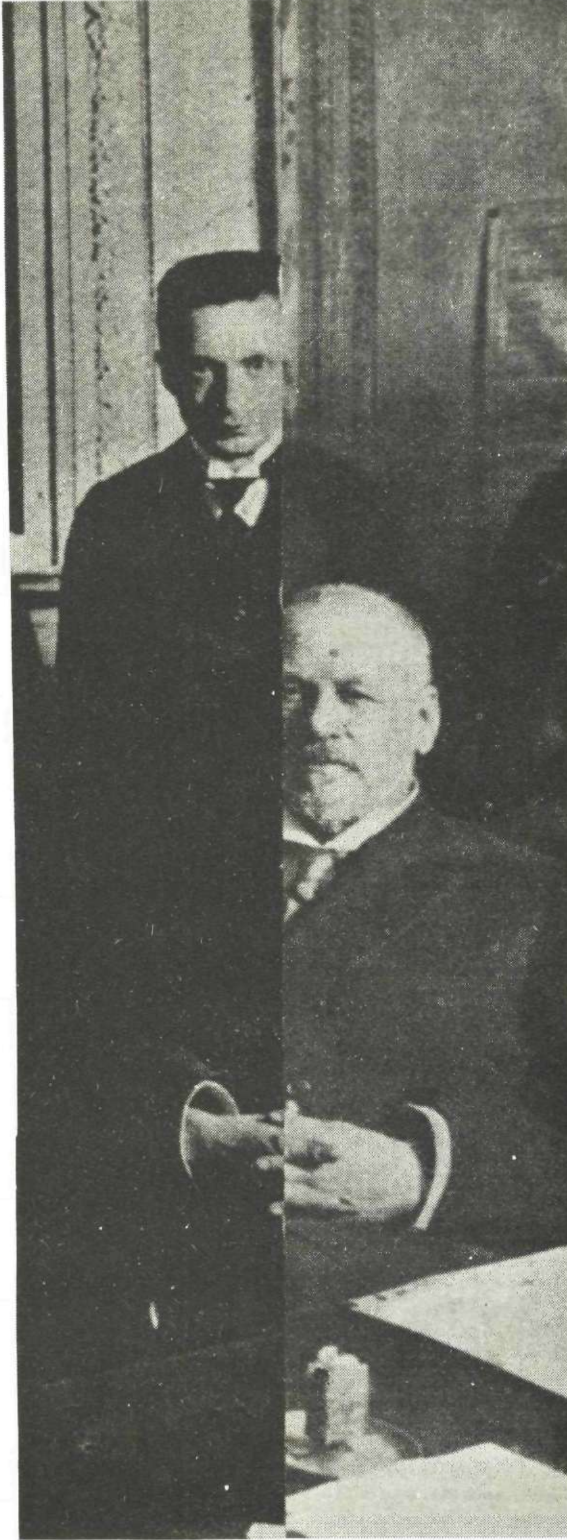
Bir başka önemli olay da devrimci ajitatörlerin başlattığı bir Milyukov-Guçkov aleyhtarı bir askeri bölüğün desteklemesiydi. Petrograd garnizonu kumandanı General Kornilov bölüğe ceza verilmesi gerektiğini belirtti ve izni olmadan hiç bir askerin kullanılmamasını bildirdi. Sovyet'in askeri bölümü gösterinin politik nitelikte olduğunu öne sürdü ve bu gibi siyasi durumlarda Petrograd garnizonunun Sovyetlerden emir alacağını belirtti. Geçici Hükümetin başı olan Prens Lvov zayıf bir önderdi ve durumu yatıştırmak istiyordu ancak Kornilov direterek başkentteki durumdan iğrendiğini ve cephedeki ordunun başına geçmek istediğini açıkladı. Kornilov böylece Güneybatı cephesi Kurmay başkanlığına getirildi.

Nisan gösterileri ve Sovyetlerin Geçici Hükümete karşı olan bu hareketleri destekleyici bir tutum alması liberaller arasında hoşnutsuzluklar yaratmıştı. Çünkü liberaller Şubat Devrimini kendi ürünleri olarak görüyorlar ve Petrograd Sovyet'inin siyasi hareketlerini gösterişçi ve yıkıcı buluyorlardı. Son Duma'nın başkanı, geçmiş Duma üyelerinin toplanıp bozulan güç dengesini görüşmelerini istedi. Bu, Rus kamuoyunu temsil edebilecek nitelikte bir organ oluşturmak için yapılan ilk girişimdi. Böylece, şimdiye kadar sadece iyiniyetli birçok kişinin toplantı yeri olarak görülen Duma'ya bir otorite sağlanacaktı.

27 Nisan'daki toplantısında sağ kanadın temsilcisi Şulgin, Lenin'in bir "fesatçı" olduğunu öne sürüyor ve hükümeti bu yıkıcılığa meydan verdiği için suçluyordu. Buna karşılık Menşevik Tseretelli Lenin'in sade-

Üstte : Dumanın Şubat 1917'den önceki (sağ üstte küçük resim) ve sonraki toplantıları. Askerler birçok temsilcinin yerlerini aldılar ve *Çar'ın resmini indirdiler.*

Duma'nın başkanı Rodzianko (oturan) ve yeni geçici hükümetin Adalet bakanı Krenski. Şubat devriminin sağ ve sol yanlısı iki kilit adamı.

ce bir propagandacı olduğunu ve konuşma özgürlüğünün verdiği hakları kullandığını belirtiyordu. Sözlerine devam ederek, burjuvazinin çoğunluğun Şulgin'in görüşünü kabul etmesi halinde Lenin'in diktatörlüğünü tercih edeceğini açıkladı. Ancak Tseretelli sorunun bu olmadığını sandığını ve hükümetle çalışabileceğini açıkladı. Ne var ki Tseretelli'nin bu konuşmasını Lenin önemsemedi ve onu revizyonistlikle suçladı.

Geçici Hükümetin hoşgörüsü ve Tseretelli'nin anlamlı savunmasına rağmen Lenin'in siyasi durumu Mayıs 1917'de pek güven verici değildi. Savaşın sona ermesi için yapılan ajitasyon askeri birlikler arasında çok etkiliydi ve Lenin bu önemli silahı kimsenin kapmasını istemiyordu. Rus ordusunun bir savaş aracı olmaktan çıkmasına yardımcı olmasından başka Geçici Hükümeti koruyabilecek önemli bir gücün ortadan kalkmasını da sağlayacaktı.

Mayısın sonuna gelindiğinde Bolşevik savaş aleyhtarı propagandası cephedeki orduya iyice nüfuz etmişti. Petrograd Sovyetinin Mart ayında bütün ilhak ve tazminat isteklerinin geri alındığını açıklaması üzerine Lenin bu fırsatı kullanarak askerlerin silahlarını bırakmalarını istedi. Bunu çeşitli biçimlerde yaptı : "Askerlerin Pravdası" veya "Siper Pravdası" adları altında çıkan özel Bolşevik gazeteler herhangi bir yedek subayın anlayacağı bir dilde bu fikirleri yaydılar; cephe gerisinde bulunan askerler, yaralılar veya izinde olanlar üzerinde sözlü propaganda yapıldı; dikenli teller üzerinden cepheye atılan, Bolşeviklerle aynı paralelde bulunan Alman gazeteleri vardı. Bundan başka, kendileri gibi olan birçok askerin Petrograd'daki hükümeti kontrol ettiğini bilen bu adamlar eski rejim tarafından başlarına getirilmiş subayların emirlerine uymayı hiç istemediklerini her fırsatta belli ediyorlardı.

KERENSKİ BAŞA GEÇİYOR

Nisan'ın sonuna gelindiğinde ordudaki bölünmeler o kadar ilerlemişti ki Geçici Hükümet bile moralin düzelebilmesi için Çara olan bağlılığın ve anayurdun savunması gibi kavramların yerini yeni bir ideolojinin alması gerektiğini kabul etmişti. Adalet bakanı olan Kerenski hareketli konuşmalar yaparak iki ayda gücünü gösterdi. Önce savaş bakanı Guçkov'un yerine daha sonra ise hükümetin başına geçti. Böylece İmparatorun bile sahip olamadığı bir güce erişmişti.

Kerenski ve Lenin hiç tanışmamışlardı ve belki sadece Haziran ayı ortasında toplanan Sovyetlerin İlk Tüm-Rusya Kongresinde birbirlerini görmüşlerdi. Devrimci yapı olarak Kerenski'nin Lenin'den aşağı kalır tarafı yoktu ve her ikisi de toplumun ancak devlet gücüyle düzenlenebileceğine

Kerenski (solda) selâma duruyor. Ilımlı bir sosyalist olarak Geçici Hükümeti yönetti.

inanmıştı. Bununla birlikte Lenin, siyasi durumları kavrayıp çabuk ve doğru biçimde tahlil etme özelliğine sahiptiki rakibinin böyle bir yeteneği yoktu. Kerenski'nin konuşma ve etkileme gücü ise Lenin'e daha ağır basıyordu. Kişiliği kitle üzerinde geniş etki yapmaktaydı. Ancak elinde kâğıt bulunmadan konuşabilirdi ve birçok din ve kitle hareketleri liderlerinin yakalanmış oldukları sara hastalığına tutulmuşa benzerdi. Ateşli bir konuşmadn sonra kendini kaybederdi ancak bu, dinleyicilerin gözünde onu daha da güçlü gösterirdi.

Savaş bakanı olur olmaz Bolşevik hareketine kökünden saldırdı ve derhal cepheyi denetlemeye çıktı. Bulunduğu her yerde etkisini gösterdi ve devrimci ordu da ona alışmış olduğu heyecanı gösterdi. Konuşmalarının özü, Rus askerinin inanmış olduğu davada ölmeye her zaman hazır olduğuydu. Çar rejiminde askerler subayları tarafından kamçı ve tabancayla savaşmaya zorlanmışlardı. Şimdi ise sosyal demokrasinin ilk temellerini atan bir ülke olarak, askerlerinden, sadece kendi yurtları için değil. insanlığın ilerlemesi için kendilerini feda etmelerini istiyordu.

Lenin, ordunun etkisini yitirmesini istemesine rağmen Kerenski gibi cepheye gitmedi. Petrograd'da kalmayı yeğledi ve Petrograd garnizonunun 200,000 askerini ve yakındaki Kronstadt deniz üssünü propagandası ile etkilemeye devam etti. Kronstadt Sovyeti birtakım yıkıcı tekniklerin denenmesi için kullanılmaya başlanmıştı. Kronstadt, Şubat devriminden önce Bolşeviklerin bir yeraltı hücresine sahip oldukları tek askeri kuruluştu. Şimdiyse, bir yere kadar demokratik yollardan kendi Asker, Denizci ve İşçi Sovyetini kurmuştu. İsyancı denizciler devrimin patlak verişinde birçok subay vurarak veya boğarak ortadan kaldırmışlardı.

Kronstadt Sovyeti, kuvvetli anarşist görüşlerin etkin oluşu ve çok sayıda Sosyalist Devrimci barındırmakla diğerlerinden daha geniş kapsam lı bir hareketti. Geçici Hükümet'in, talihsiz subayları korumak amacıyla, onların soruşturma için Petrograd hapishanelerine gönderilmelerini isteği reddedildi ve Kronstadt Sovyetinin ancak Petrograd Sovyetinden emir alacağı açıklandı.

Lenin'in eylem çizgisi başarılı olmuştu. Kronstadt'daki açık isyana karşı bir hareket gelişmediği takdirde diğer bölgeler için bir örnek olacaktı. Ayrıca şimdiye kadar Lenin'in iktidarı eline alması için israr ettiği Petrograd Sovyeti, Geçici Hükümeti sadece kontrol etmeyip yönettiğini de göstermek için harekete geçmek zorunda kaldı. Ancak Petrograd Sovyetinin Yürütme Komitesi bu sefer Geçici Hükümetin görüşünü benimsedi. Sağcı bir Menşevik olan Skobelev Kronstadt'a gönderildi ve Sovyet ile anlaşmaya vardıktan sonra Geçici Hükümetin otoritesi tekrar kuruldu.

Üstte : Mayıs 1917'de maden işçileri en iyi giysileriyle yürüyüşte.

Lenin bununla yıkılmadı. Onun için önemli olan Kronstadt'daki Bolşevik örgütü ile Petrograd'daki Bolşevik Merkez Komitesinin yakın temaşta bulunmasıydı. Başkent'te durum bir askeri müdahaleye fırsat verdiğinde Kronstadt denizcilerinin desteğine ihtiyaç olacaktı. Fazla beklemek zorunda değildi. 'Emperyalist' bakanlar, Guçkov ve Milyukov'un istifalarından sonra Geçici Hükümet onların yerine sosyalist eğilimli birkaç Petrograd Sovyeti temsilcisini aldı. 'Tüm İktidar Sovyetlere' diye sürekli olarak çağrıda bulunan Lenin, Geçici Hükümete alınan 'utanmaz sosyalistler' üzerinde suçlamalarını yoğunlaştırdı. Sosyalistlerin hükümette dört temsilcileri vardı. Geri kalan on üyeyi eski Duma'nın liberal partilerinin sol kanadı oluşturuyordu. Lenin bu 'on kapitalist bakan'ın istifa etmelerini istedi. Ancak o anda bu iyi bir taktik değildi.

Haziran başında, uzun tartışmalardan sonra Güneybatı Cephesindeki bazı birlikler Avusturya Cephesine kuvvetli bir saldırıda bulunmayı kabul ettiler. Alman Yüksek Kumandanlığı Rusların saldırıya kalkmalarını önlemek için özellikle düşük moralleri üzerinde etkili olmak istemedi. Onların düşüncelerine göre eğer propagandaları fazla başarılı olsa Rusya'da aksi etki yapıp ulusçu duyguların tekrar alevlenmesini sağlayabileçekti. Bu da birçok askerin bu cepheye sürülmesi ve Batı cephesinin zayıflaması demekti. Cephedeki gönüllülerden, devrimci Rusya'ya hizmet etmek isteyen üniversite öğrencilerinden ve erkekleri utandırmak için savaşmak isteyen kadınlardan oluşan seçilmiş şok birliği Rus saldırısını başlattı. Bu birlik zayıf Avusturya savunmasını yardıktan sonra birçok tutsak ile birlikte Tarnopol ve Galiç kentlerini alarak büyük bir saldırı için olanak hazırladı. İki hafta, Bolşevik gazeteleri dışında tüm Rus basını özgür ve Demokratik yeni Rus ordusunun başarılarını çılgınca yazdı. Ancak bir süre sonra büyük saldırıya geçilmeyeceği öğrenildi çünkü yardımcı kuvvetler cepheye ilerlemeyi reddediyorlardı.

Almanlar karşı-saldırıya geçmeye korkunç bir kinle hazırlanıyorlardı. Kerenski'nin saldırı emrine uymayıp kaçan birçok birlik, kasaba ve köylere saldırarak sivil halkın ırzına geçip öldürdüler ve oraları yakıp yıktılar. Güneybatı cephesi kumandanı General Kornilov saldırı tasarılarının terk edilmesini ve ayrıca disiplinin sağlanıp, kaçan askerlerin ölümle cezalandırılabilmeleri için kendisine özel yetkilerin verilmesini istedi.

Bu askeri çöküşün haberi Lenin'in kulaklarına müzik sesi gibi gelmişti. Çünkü o sırada Sovyetlerde bulunan sosyalist partilerin sağ kanadı tarafından küçük düşürülmüştü. Sovyetlerin, İlk Tüm-Rusya Kongresinin genel toplantısında Tseretelli, hiç bir partinin 'bütün gücü' eline alabilecek nitelikte olmadığını söylemişti. Lenin yerinden fırlayıp "Böyle bir parti var!" diye bağırınca Kongre kahkahalarla gülmüştü.

Kerenski'nin Bolşeviklerle çarpışması için Temmuzda cepheden Petrograd'a çağırdığı General Polovtsev askerleriyle birlikte.

Bolşeviklerin alkışı onu pek cesaretlendirmemişti, ama koalisyondaki Sosyalistlerin telaşı, daha da cüretli ve serüvenci bir tavırla eyleme geçmesine yol açmıştı. 9 Haziran'da Petrograd garnizonunun duvarları, askerleri işçilerle birlikte bir gün sonraki yürüyüşe katılmaya çağıran Bolşevik afişleriyle dolmuştu. Geçici hükümetteki on burjuva bakanının gittikçe toprak sahipleri ve kapitalistlerin etkisi altına girdiğini açıklıyorlardı. Hükümet devrimin kazançlarını koruyacağına, karşı-devrimcilerin başıbozuk, sorumsuz hareketlerini hoşgörüyle karşılıyordu. Bunun için iktidar Sovyetlere verilmeliydi; askerler arasında verilen disiplin emirlerine uyulmamalıydı: 'Savaşa son vermenin zamanı gelmiştir! Sovyetler adalete dayalı barış koşullarını açıklamalıdır! Ne Wilhelm'le ayrı bir barış anlaşması ne de Fransız ve İngiliz kapitalistleriyle gizli görüşmeler yapılacak! Ekmek! Barış! Özgürlük!

Sovyet Kongresinde bulunan ılımlı sosyalister Bolşevik Partisinin yürüyüşü ertelenmesini istiyorlardı.Martov gibi Bolşevik olmayan temsilcilerin her partinin yürüyüş yapabileceğini söyleyip onları savunmasına karşın, Bolşevikler, Kongrenin isteğine uyarak gösterileri üç gün için ertelediler. Ertesi gün Pravda 'kendiliğinden' oluşmuş bir gösteri için hazırlamış olduğu baş sayfadaki büyük bir boşlukla çıkmak zorunda kalmıştı. Tseretelli tarafından '10 Haziran düzeni' olarak adlandırılan gösteri hazırlıkları ona göre çok ileri bir aşamaya gelmişti ve her an tekrar hazırlanabilirdi. Tseretelli'nin suçlamaları Bolşeviklerin ve onların Kongre Yürütme Komitesindeki taraftarlarının şiddetli bir şekilde karşılık vermelerine yol açtı. Tseretelli tarafından yapılan ağır suçlamaları yatıştırmak amacıyla ayın 18'inde Kongre, Bolşevikler dahil tüm partilerin katılacağı bir yürüyüş düzenledi. Böylece Petrograd proleteryasının ve garnizonun kongrenin politikasını desteklediğini herkes görecekti. 10'undan beri hazır olan Bolşevikler, fabrika ve garnizon için hiç bir uğraşta bulunmayan çoğunluk partilerine oranla daha avantajlı bir durumdaydılar. Kahrolsun 10 kapitalist bakan! ' Bolşevik sloganı ve afişlerle halkı zaten hareketlendirmiş olduklarından, Bolşevikler istedikleri an herhangi bir silahlı çatışmaya destek sağlamış durumdaydılar. Kerenski'nin aynı tarihte başlatmış oldu-

ğu hücüm kısa bir süre için dahi olsa Geçici Hükümetin mucize yapabileceği hayalini yaratmasaydı 18 Haziran olayları daha geniş yankı uyandırırdı.

Ancak hükümeti daha kötü olaylar bekliyordu. Koalisyonun birliği ve anlaşmaya hazır olması pek yüzeyde kalmıştı. İçişlerini ilgilendiren iki önemli konuda, Anayasal Demokrat Partiye (Kadetler) bağlı sağcılar ve Sovyetlere bağlı solcular hiç bir şekilde uyuşamıyorlardı. Çar'ın düşürülmesi ile azınlıkların özerklik ve hatta tam bağımsızlık istekleri kuvvetlenmişti. Savaş sırasında Almanlardan destek görmüşler ve kısmen de maddi yardım almışlardı. Almanlar özellikle Ukrayna'ya gözlerini dikmişlerdi ve Ukraynalı ulusçu militanlara yardımda bulunarak Rus hükümetini zor durumda bırakıyorlardı. Ekim devrimi patlak verdiğinde Ukraynalı aşırı milliyetçiler kendi örgütlerini kurdular (Merkez Rada veya Kiev Konseyi) ve ülkenin yönetimini ele geçirmeye çalıştılar.

Kerenski saldırısının çöktüğü bir sırada, hükümetin Kiev Rada'sına kendi hükümetini kurması için statü vermesini protesto amacıyla Kadet bakanlar istifa ettiler. Bu anlaşma, ilerde kurulacak Anayasal Meclisin Rus devletinin yapısı üzerinde alacağı herhangi bir kararın yerine geçiyordu.

Kadet partisinin sosyalistlerle anlaşamadığı diğer önemli konu toprak reformu idi. Sosyalist azınlık, Anayasal Meclisin tüm toprakları devletleştireceğini hesaplıyarak toprak üzerinde herhangi bir alış-verişin, ileri de herhangi bir sorun çıkmaması için yasaklanmasını istedi. Kadetler Anayasal Meclisin kararlarının uygulanmamasına ve "mal sahiplerine yapılan haksızlığa" çok hiddetlenmişlerdi.

TEMMUZ GÜNLERİ

2–3 Temmuz gecesi çıkan hükümet bunalımı basına henüz yansıtılmadan 3 Temmuz sabahı Sovyetlerin Yürütme Komitesi, bilinmeyen ajitatörlerin işçi ve Kızıl Milisler ile birlikte garnizonu da sovyetlere iktidarın verilmesi için ayaklandırdıklarını haber aldı. Bunu, Stalin önderliğinde bir Bolşevik temsilci grubunun, Bolşeviklerin gösterinin önlenmesi için fabrika ve kışlalara adamlarını gönderdiklerini açıklaması izledi. Bununla kalmıyarak Stalin açıklamasının Merkez Komite toplantısında okunmasını istedi. Tseretelli, Sovyet'in başkanı olan Chidze'nin olay üzerindeki konuşmasını anımsar: "Eh, bu durumu biraz açıklıyor. Barışsever insanlar barış niyetlerini biran önce açıklamazlar. Bu sözde kendiliğinden oluşan gösteriye, Bolşevikler başıbozuk kitleye yol göstermek gerekir bahanesiyle katılmadan bir çare bulmalıyız."

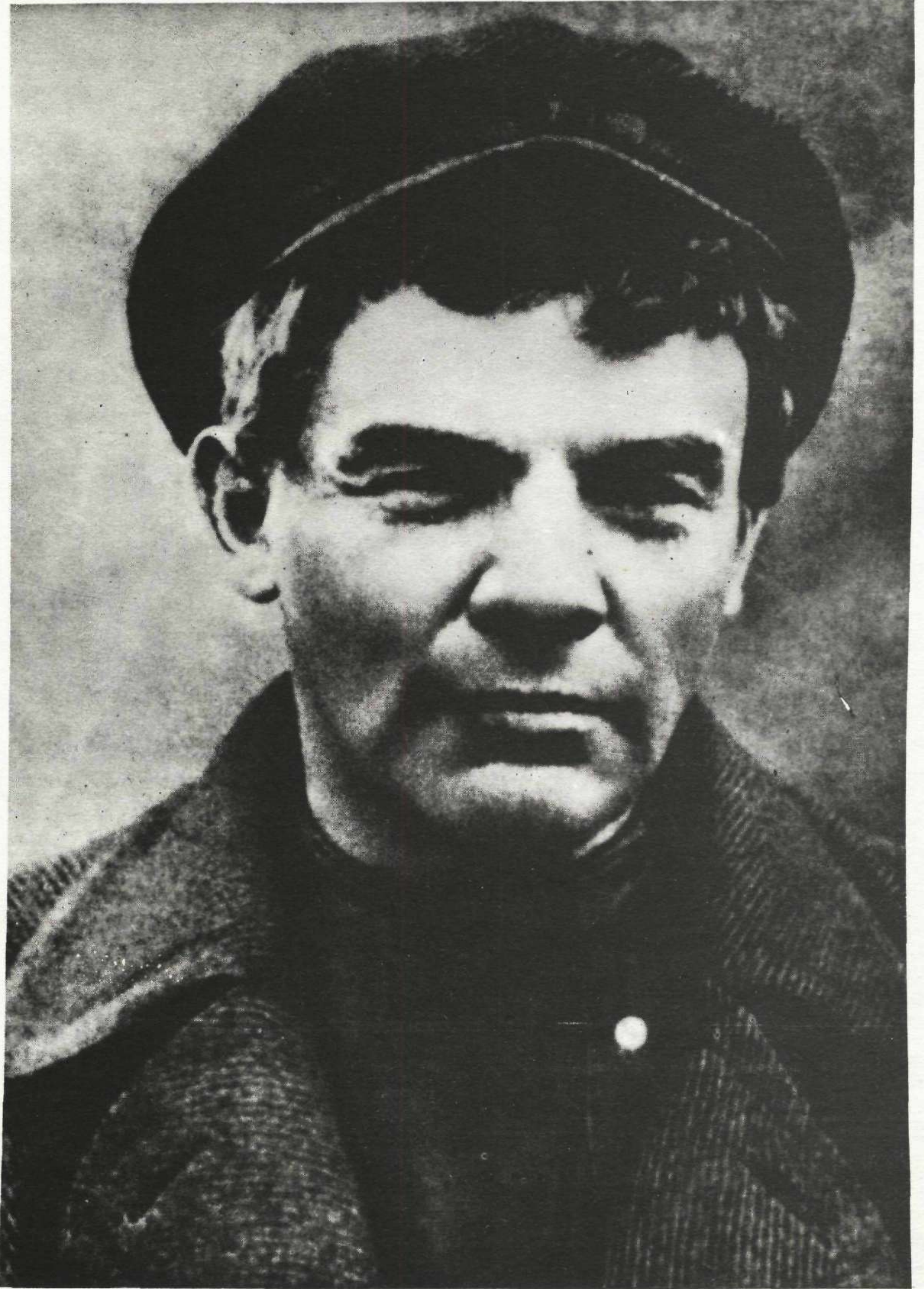
Bu nokta tarih bakımından çok önemlidir. Sovyet tarihçileri sürekli olarak gerek Lenin'in gerekse Bolşevik Merkez Komitesinin 3–6 Temmuz ayaklanmasıyla ilgileri olmadığını ısrarla savunurlar. Lenin gösterilerinin başlamasından bir gece önce başağrılarına ve uykusuzluğa yol açan sinir gerginliğini yatıştırmak ve dinlenmek için Finlandiya'ya gitmek üzere başkentten ayrılmıştı. Resmi Sovyet açıklamalarına göre Bolşeviklerin o anda silahlı eyleme geçmek için hiç bir nedenleri yoktu. Lenin'in, devlet gücünün eninde sonunda, asker ve işçilerde yaratmış oldukları sınıf bilinciyle Bolşeviklerin yakında hakim olacakları sovyetlere geçeceğine inandığında ısrar ederler. Halkın hoşnutsuzluk nedeniyle yaptıkları gösteri, propaganda sonucu değil, askerlerin, Geçici Hükümet'in uyguladığı ağır yöntemlere karşı gösterdikleri tepki yüzünden çıkmıştı.

Petrograd garnizonu ile Geçici Hükümet arasındaki ilişkiler pek iyi sayılmazdı. Geçici Hükümet kurulduğunda Şubatta başkaldıran birlikleri başkentten çıkarmamak için söz verdiği an kendi sonunu hazırlamış oluyordu. Çünkü bu tüm Petrograd garnizonunu kapsıyordu. Cephedeki askerler Petrograd garnizonunun bu özel durumuna itiraz ettiler ve ancak Petrograd askerleri sırayla cepheye gitmeye karar aldıkları zaman durum yatıştı. Bununla birlikte, askerler durumlarını çok kuvvetli bulup değişmeyeceğini kabul ediyorlardı ve emirlere uymayı reddediyorlardı. İsyanların çıkmasından çekinen askeri yetkililer, birliklerin veya tek askerin verilen emre uyması halinde cezai yaptırımları uygulamaktan kaçınıyorlardı.

Bolşevikler, bu sırayla cepheye gitme yöntemine karşı çıkmışlardı, çünkü herhangi bir fırsatta garnizondan yararlanmayı tasarlıyorlardı. Bu yüzden 4 Temmuzda cepheye gitmesi beklenen Birinci Makineli-Tüfek Taburu'nun, 3 Temmuz gecesi sokağa çıkıp kapitalist bakanların hükümetten çıkarılmalarını ve demokratik bir barışın hemen yapılmasını istemeleri sürpriz olarak kabul edilmemelidir. Bolşevik Merkez Komitesi aynı zamanda Kronstadt ile ilişki kurarak denizcilerin de desteğini kazanmak istedi.Yürüyüş Kşesinskaya sarayınınönünden geçerek Torid sarayına devam edecekti ki orası eski Duma'nın, şimdiki sovyetlerin toplantı yeriydi. Lenin Finlandiya'dan geri çağrıldı. Kronstadt birliklerinin de araç ve gereçlerle göstericilere katılmaları isteniyordu. Bolşevikler Merkez Komiteden iki üyeyi kalabalığın önüne sürerek gösterinin durdurulmasını ve kışlalara dönülmesini istediler. Halk onları 'Kahrolsunlar! Tüm 'İktidar Sovyetlere! diye bağırark karşıladı. Chidze'nin de tahmin ettiği gibi Bolşevik Merkez Komitesi 'kendiliğinden' bir gösteri düzenlemişti.

Lenin 4 Temmuz sabahı kente döndüğünde gösteri tekrar başlamıştı ancak bu sefer daha geniş çaptaydı. Ancak Lenin ortalıkta gözükmeyip Kşesinskaya sarayında kaldı ve 4–5 Temmuz gecesi evde kalacağına son radan Stalin'in kayın-pederi olan Alluliev'in yanında kaldı.

Temmuz ayaklanması – üzerlerine ateş edilen halk kaçarken.

Lenin gizleniyor. Tıraş olmuş ve takma saçlı bir halde Geçici Hükümet'ten kaçarak Finlandiya'ya geçti.

BÖLÜM: 5

Ekim Devrimi

Lenin'in Temmuz ayındaki davranışları, ekim darbesi sırasında uyguladığı taktik ve söylediği sözlerden oldukça farklıydı. Bolşevikler, 1905-de Moskova'da olanları tekrarlamamak amacıyla Temmuz'da yaratmış oldukları gergin durumu yatıştırmaya çalışıyorlardı. Lenin kitlelerin psikolojik durumundan çok, kendi kaynaklarıyla iktidarı ele geçirme savaşı veren partisinin durumunu düşünüyordu.

Lenin hükümeti sürekli olarak alaylı bir dille eleştiriyor, burjuvaziyi korumak pahasına köylü ve işçilerin feda edildiğini belirtiyordu. Ancak her zamanki gibi en sert hücumları Geçici Hükümet ile işbirliğinde bulunan sosyalistlere yöneltmişti. Neden banka ve tröst mallarının derhal devletleştirilmelerini istemiyorlardı? Neden, ekonomik çöküş pahasına da olsa kömür ve maden stoklarını kontrol altına almıyorlardı? Halka verdikleri tüm vaatler gerçekte iktidara geçmek için birer düzmece idi. Bu yüzden Lenin'e göre oyalayıcı sosyalist önlemleriyle Menşevik ve Sosyalist Devrimciler Devrime ihanet ediyorlardı. Bundan alınacak ders şu olmalıydı: bütün iktidar sovyetlere verilmelivdi ve Çar'ın düşürülmesiyle proleter hareketinin ilerlemesine karşı yapılan her türlü girişim sovyetlerde ya susturulmalı ya da yok edilmeliydi.

Temmuz halk hareketi tam bir başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Torid sarayında bulunan Askerler ve İşçiler Temsilcileri Sovyet merkezi, Sovyetin kendisini Rusyanın tek yasal otoritesi ilân edip Geçici Hükümetin devrilmesini isteyen Kızıl Muhafızlar, (silahlı işçi milisi) Kronstadt denizci ve askerleri ile Petrograd garnizonu birlikleri tarafından sanılmıştı. Bununla birlikte Sovyet, Geçici Hükümete bağlı askerlerin duruma karışmalarını istedi. Cepheden yardım geldi ve Sovyet üzerindeki baskı kalktı.

Gazeteler Temmuz olayını çıkaranların kim olduğunu araştıran tartışmalarla doluydu. Birçok tarafa bağlı silahlı kümelerin küçük bir yerde

toplanmalarının nedenini sormak pek gerçekçi bir yaklaşım sayılmazdı. Bolşevikler, darbe girişiminin sağcı 'Siyah Yüz' güçleri tarafından bastırıldığını ileri sürdüler.

'Temmuz ayaklanması'nın bastırılması Lenin'in Rusyadaki durumunu tehlikeye soktu. Kerenski'nin yokluğu sırasında ve bakanlar arasında haberleşmenin zor olduğu bir anda Adalet bakanı Perevenzev, basına bir açıklamada bulunarak Alman hükümetinden para aldıklarından kuşkulanılan kişiler hakkında kovuşturma yapılacağını söyledi. Bu yeni gelişme Petrograd garnizonu arasında hızla yayıldı. Bolşeviklerin, iktidarın Sovyet'e verilmesini isteyen sakin fakat silahlı gösteride yaptıkları hareketlerin bu yeni haberle yakın ilgisi vardı.

Perevenzev'in açıklamaları 5 Temmuz'da basında çıkacaktı. 4 Temmuz akşamı Stalin, Sovyet'e giderek başkan Chidze'den duruma karışmasını ve hiç bir temele dayanmayarak Bolşevik liderlerine yapılan haksız suçlamaların basında çıkmamasını istedi Çhidze'nin manevi otoritesi o kadar güçlüydü ki ertesi gün gerek sosyalist, gerekse sosyalist olmayan gazetelerde Perevenzev'in suçlamaları ve kanıtı çıkmamıştı. Sadece bir gazete Zhivoe Slovo (Yaşayan Dünya) buna uymadı ve tamamını yayınladı.

Kşesinskaya sarayının hükümete bağlı birlikler tarafından alınmasının gerekli olmadığı anlaşıldı. Orasını işgal edenler, bütün baskı araçlarını bırakarak 5 Temmuz sabahı kaçmışlardı. Lenin de aldığı bir uyarıyla uzaklaşmıştı. Bu uyarı Adalet bakanı yardımcısı Kerenski'den geliyordu. Ertesi gün hükümetin üzerlerine koymuş olduğu yasak nedeniyle Bolşevik basını gizlice bildiri yayınlayarak Almanlarla işbirliğinde bulundukları yolundaki suçlamalara cevap veriyorlardı. Lenin kendini savundu.Suçlamayı kesin bir şekilde reddediyordu. Hiç bir Bolşevik Almanlardan para almamıştı. Bütün bunlar, kendileri için bir Dreyfus olayı yaratmış olan ve Geçici Hükümet'in demokratik ikiyüzlülüğü arkasında saklanan karşıdevrimcilerin bir komplosundan başka bir şey değildi. Lenin iftiracıları mahkemeye vereceğini açıkladı, ancak Geçici Hükümet diğer suçlananlar la birlikte tutuklanması için emir verince Lenin hem iftiracıları suçlama fikrinden vazgeçti hem de Geçici Hükümetin emrindeki bir mahkemeye çıkmayı reddetti. Çünkü mahkeme ona göre ancak 'sınıf adalet'ini uygulayabilirdi. Ayrıca burjuva hükümetinin proleteryayı lidersiz bırakma isteğini kolaylaştırmaya gerek yoktu.

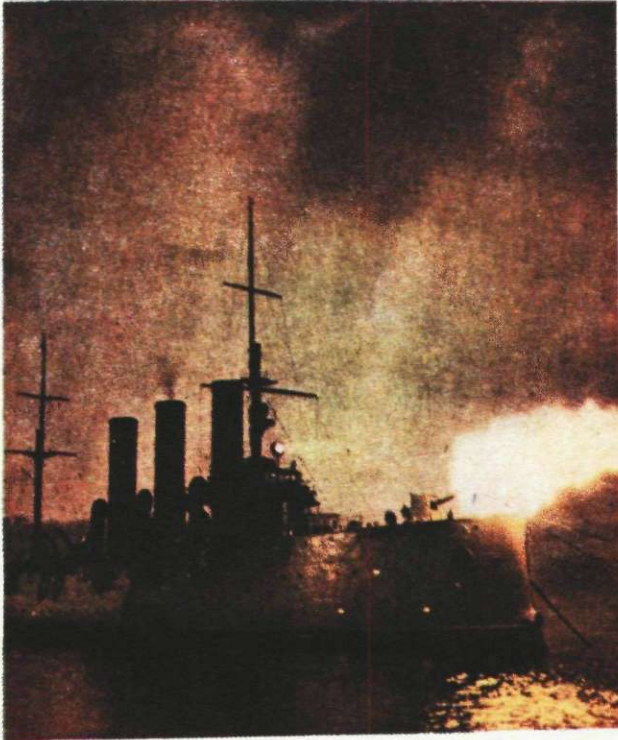
Lenin ve Zinoviev birlikte kaçarak Fin-Rus sınırına yakın, Fin kıyısı açıklarında bir adaya sığındılar. Daha sonra Bolşevik sempatizanı olan bir polis şefinin himayesinde Helsinki'de rahat bir daireye yerleştiler. O zamanlar yeni kurulan 'özgür Rusya'dan tam bağımsız olmak için bir müca-

Lenin, devrimi yönetmek için Petrograd'a dönüyor. Ekim'in ortasında "Zaman çok uygundur" dedi.

«Dünyayı sarsan on gün»

Amerikalı gazeteci John Reed iktidarın devrilmesini bu başlıkla belirtti. Lenin kitabın önsözünü yazarak yayınlanmasını övdü. Kitap böylece siyasal zaferini nakleden temel bir eser haline gelmişti. Eylül 1917'e gelindiğinde Bolşevikler 'Toprak barış ve ekmek!' sloganı ile Petrograd ve Moskova sovyetlerinde çoğunluğu sağlamışlardı. Ekimde Lenin "Bolşevikler iktidarı hemen ele geçirmelidirler." diye konuştu ancak ihtilalin hazırlayıcısı Petrograd sovyetinin başkanı Troçki olacaktı. 23 Ekim'de Petrograd garnizonu Sovyeti tek güç olarak ilân etti ve ayın 25'inde Peter ve Paul kalesi tüm cephaneleriyle Sovyetlerin eline geçti. O gece Kış Sarayı (Bin Sovyet ressamı tarafından resmedilen hali sağda görülmektedir) alındı. Geçici Hükümet, Aurora adlı (solda) zırhlı tarafından bombalanıp tehdit edilmesine karşın silahlı savunmada bulunmayı reddetti. Sonuçta sadece beş asker ve bir denizci öldü.

Sadık kadınlar bölüğü – Kerenskinin son destekçileri.

dele veren Finlandiya'da kendini az da olsa güvenlik içinde bulan Lenin iftiralara karşılık vermeye devam etti. Ancak bu hücümlarda tartışmadan çok hakaret bulunmaktaydı. Petrograd'daki suçlamalar Bolşevikler kadar Almanları da telâşlandırmıştı. Alman Dışişleri Bakanlığı, Helfond-Parvus'dan Lenin'i şimdiye kadar hiç desteklemediğini bildirmesini ve noterlik önünde yemin edip kamuya açıklamasını emretti. Basın bürosu her türlü dedikoduyu yalanlaması için görevlendirilmişti.

Lenin'in izini kaybettirmesi ve mahkeme önüne çıkıp savunma yapmayı reddetmesi Bolşevik liderliğini şaşkın bir hale sokmuştu. Ağustos'da toplanan Altıncı Parti Kongresinde hem Kamenev ve hem de Stalin yuvarlak demeçler vererek Lenin ve Zinoviev'in ancak bazı güvencelerle teslim olabileceklerini açıkladılar. Bundan başka, Lenin'in yaptığı hareketi savunmak için yazdığı bildiriler, okuyucularının eline geçmiyordu. Bolşevik gazeteler teker teker kapatıldığı halde bir gün sonra değişik bir adla çıkıyorlardı ancak Lenin yazılarında bu son gelişmelerden söz edemiyordu çünkü gizlendiği yerden haberleşme güçlükle yapılmaktaydı.

Bununla birlikte Merkez Komitesini sürekli eleştirerek, Almanlarla olan ilişkilerine değin iftiraları şiddetle yalanlıyordu. O arada hükümet ve Sovyet ayrı ayrı komiteler kurarak Lenin'e yöneltilen suçlamaları inceliyorlardı. Hükümetin kurduğu komitenin başında Lenin'i daha önce uyarmış bulunan Adalet bakanı yardımcısı Karinski vardı. Ancak soruşturma Geçici Hükümet'in kargaşası arasında suya düştü.

Saklandığı yerden Lenin, Fin Bolşevik Smilga'sını yöneterek İsveç ve Rusya arasında gizli haberleşme ve ulaşım yolu kurdu. Ancak asıl kaygısı Rusya'nın içişleri içindi. Petrograd Sovyetinin Temmuz'daki sert tutumu Bolşeviklerin 'Tüm iktidar Sovyetlere sloganını bırakmaları sonucunu doğurmuştu. Şimdiyse devrimci emekçi kitlenin sovyetlerdeki çoğunluk partileriyle ilişkiyi kesmelerini istemeye başladılar. Lenin artık Bolşeviklerin Geçici Hükümete karşı saldırıya geçmesini istemekteydi.

KONNİLOV OLAYI

Bu arada devrimin Rusya'daki siyasi gücü Bolşeviklerin saldırılarından etkilenmeden gelişiyordu. Geçici Hükümetin ülke üzerindeki otoritesini kuvvetlendirecek birşey gerekiyordu. Geçici Hükümete bağlılık sözü vermiş olan silahlı kuvvetler veya Petrograd Kızıl Muhafızlarının Bolşevik Merkez Komitesine bağlı olduğu gibi SD ve Menşeviklere bağlı milis kuvvetler bu otoriteyi sağlıyabilirlerdi. Ancak bu son çare iç savaş tehlikesini içerdiğinden bütün partiler bundan kaçındılar. Anayasal Meclisin de-

Petrograd işçileri ele geçirdikleri bir zırhlı araçla. 'Teğmen Schmidt' 1905'deki deniz ayaklanmasının önderlerinden biriydi.

mokratik koşullar altında seçilmesini ümitle beklediklerinden iç savaşa yol açabilecek her türlü olaydan çekiniyorlardı. İlk çözüm, yani cephedeki silahlı kuvvetlerin Geçici Hükümeti desteklemeye çağrılmaları pek geçerli sayılmazdı. Ancak disiplinli bir ordu yeterli desteği sağlayabilirdi. Genel Kurmay Başkanı General Kornilov, Geçici Hükümete bir öneride bulunarak subayların şeref ve otoritelerinin tanınmasını istedi. Cephede ve geride bulunan askerlerin itaatsizliği, isyanları, yağmaları ve yıkmalarına karşı idam cezasının tekrar konulmasını istedi. Bu sırada, tamamen ayrı partilerden olmalarına ve ayrı yaşayışa sahip bulunmalarına rağmen Kerenski, Nekrasov ve Tereşçenko üçlüsü Geçici Hükümete hâkimdi. Bunların tek ortak noktaları Mason olmaları idi. Bu üçü Kurmay Başkanı altı hafta reform vaadleri ile oyalayıp durdular. Bu taktik sonucu Kerenski ile Kornilov'un arası açıldı. Kornilov'un sonradan görevinden alınması ordunun daha da kolay dağıtılmasını sağladı.

Bütün bunlar Petrograd'daki Bolşeviklerin gözünden kaçmıyordu. Lenin'in yokluğunda, Stalin Ağustos başında yazılar yazarak hükümet ile ordunun anlaşarak disiplin sağlamaları yönündeki çalışmalarını şiddetle eleştirdi. Lenin yeni doğan bu karışık durumu ancak Kornilov'un azlinden sonra öğrendi. Petrograd'da 17 yıllık bir Sosyalist Devrimcinin başkanlığında bir Askeri Devrim Komitesinin kurulmasını destekliyordu, çünkü çoğunlukta Bolşevikler veya sempatizanları bulunmaktaydı. Kerenski'nin Kornilov'a yönelik saldırıları sonucu Kornilov'un ayaklanmasının Bolşevikler ile Kerenski hükümeti arasında askeri diktatörlüğe karşı sağlayacağından korkan Lenin "Kornilov'a karşı Kerenskinin askerleri gibi savaşacağız, ancak Kerenski'yi desteklemiyoruz. Tam aksine onun zayıf noktalarını ortaya çıkaracağız." diyordu.

Bolşevik Merkez Komitesinin prensipsiz hareket edeceğinden çekinmiş olan Lenin'in korkuları yersizdi. İlk defa Stalin'in ön plana çıktığı Merkez Komite, Lenin'le aynı doğrultuda düşünüyordu. Kerenski'nin Genel Kurmay Başkanını âsi olarak nitelemesi Kornilov kadar herkesi şaşırttı ve küçük rütbeli subaylar böylece orduda bulunduğu söylenen karşı devrimcilerin varlığına inanmış oldu. Lenin o günlerde şöyle yazıyordu: "Küçük burjuvazinin büyük burjuvazi ile olan barışçı koalisyon ümidi ve yakında toplanacak olan Anayasal Meclisin barış ve haysiyet getirme ümitleri devrimin hızla ilerlemesi nedeniyle acımasızca yıkılıyor. Kornilov olayı son acı dersti, çok büyük bir dersti, kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin işçi ve köylüleri kandırdıkları binlerce küçük dersi birleştiriyordu, askerlerin subayları tarafından aldatıldıkları dersleri vb, vb."

O dönemin belgeleri ve gelişen olayları Lenin'in iddialarını açık bir biçimde doğruluyordu. İlginçtir ki Lenin Bolşeviklerin iktidarı ellerine geçirebileceklerini belirttiği zaman bir güvensizlik ortaya çıkmış ve bu

nedenle Parti içinde O'na karşı bir muhalefet oluşmuştu. Lenin'in devrim için en büyük tehlike, olarak gördüğü ve Petrograd'a dönmeden Finlandiya'da önlemeye çalıştığı konu, Bolşevik partisinin içinde bulunduğu kararsızlıktı. Geçici Hükümete bir çeşit parlamenter destek verecek olan 'Parlamento öncesi' kuruluş ve 'Demokratik Toplantı'ya katılmaya hazır olan Bolşevik Merkez Komitesi bu tehlikeyi su yüzüne çıkarmıştı. Lenin'in Temmuz'da gözden kaybolmaya karar verdiği sırada Bolşevik partisine arkadaşlarıyla geçen Troçki, Bolşevik Merkez Komitesinin çalışmalara gönderdiği kurulun başında bulunuyordu. Ancak bu Parlamento öncesi kuruluşa bir bildiri sunan Troçki, Bolşeviklerin hiç bir şekilde yardımda bulunmayacaklarını ve hatta Geçici Hükümetteki hukuksal muhalefeti bile kabul etmediklerini belirtiyordu. Hemen arkasından onun önderliğinde Bolşevik delegeler toplantıyı terkettiler ve Lenin onu çoşkuyla kutladı.

Eylül'ün ortasına doğru Lenin'in Finlandiya'dan gönderdiği yazılar daha da keskin ve saldırgan oldu. Troçki'yi Petrograd Sovyetinin başına getiren Petrograd ve Moskova sovyetlerindeki Bolşevik başarısı, Lenin'e göre 'utanç verici iktidar'ın devrilmesi ve Petrograd Sovyetinin duruma hakim olması için yeni bir işaretti. Lenin "Eserlerim" adlı yapıtında 'Bunalım Olgundur' başlığıyla yer alan 29 Eylül tarihli yazısında şöyle diyordu : "Bolşevik devriminin geleceği üzerinde kumar oynuyoruz. Partinin şerefi burada söz konusudur. Sosyalist dünya devriminin geleceği tehlikededir. Geçici Hükümete karşı bir darbe, kaçınılmaz hale gelmiştir." Lenin, Merkez Komiteyi suçlayarak İkinci Tüm-Rus Kongresine kadar ayaklanmayı ertelemek istediğini söyledi. "Herhangi bir ayaklanma Bolşeviklere zaferi kolaylıkla sağlar. Bu Petersburg'da, Moskova'da veya Baltık donanmasında olabilir. Köylü isyanlarına karşı toprak sahiplerini koruyan bu hükümete karşı, sloganlarla köylüleri ayaklandırarak destek sağlayabiliriz. Bolşevikler ülkede çoğunluktadır." Yazılarının Bolşevik basınında oyalanması veya hiç yayınlanmamasını protesto ederek Lenin Merkez Komite'den istifa etti: "Böylece partinin tabanında ve Parti Kongresinde ajitasyon özgürlüğüne sahip olacağım. Benim kanıma göre eğer Sovyetlerin Kongresini beklersek zaman geçirmiş olacağız ve bu nedenle devrimin yıkımına yol açacağız."

LENİN'İN FİNLANDİYA'DAN DÖNÜŞÜ

Birçok Bolşevik liderin Lenin'le ilişkide bulunmalarına ve ayrıca birçok parti üyesinin kaydetmesine rağmen Lenin'in Petrograd'a kesin dönüş tarihi saptanamamıştır. 1966'da Sovyet tarihçileri toplantısında bu konu sekreterlerinden biri tarafından Eylül'ün son günlerinde O'nu sakladığını belirtmesi üzerine ortaya atıldı. Önde gelen bir parti ideologu olan

Eğitilmiş ajitatörler fabrika işçilerini çarpışacak duruma soktular. Bolşevik ajanlar köylüleri de kışkırttılar.

Smolny Enstitüsünün çıkışında
kağıtlar kontrol ediliyor.
Bu zengin kız okulu sonradan
Bolşevik parti
merkezi olarak kullanıldı.

Pospelov kişisel açıklamaların yerinde olduğunu belirtti ancak Partinin Lenin'in Petrograd'a iki hafta sonra döndüğünü kabul ettiğini açıkladı. Sovyet tarihçilerinin babası sayılan Pospelov Lenin'in yardımcılarının günlüklerindeki açıklamalar ve yazıların Partinin ve ülkenin mirası sayılacağını, onlara sahip olmanın ancak Partinin Merkez Komitesinin kabulüne bağlı olacağını söyledi.

Bu nokta ilginçtir. Lenin, 25 Ekimdeki (yeni takvimde 7 Kasım olarak kutlanıyor) ayaklanmadan önceki bir ay süresince Petrograd'da bulunmuş olsaydı, silahlı devrime karşı çıkacak taraftarlarının sayısı daha çok olabilirdi. Eldeki belgelere göre Lenin Eylül sonunda dönmüştü. Bununla birlikte "Bunalım Olgundur" adlı yazısında belirtmiş olduğu gibi Merkez Komite ile Lenin arasında iç savaş konusunda ayrılıklar bulunmaktaydı.

Lenin'in hemen istediği ayaklanmaya karşı çıkanların da birçok nedenleri vardı. Bolşevik casuslarının verdikleri bilgilere göre hükümet ile Bolşevikler arasındaki herhangi bir çatışmada Petrograd garnizonu tarafsız kalacaktı. Hükümete karşı bir ayaklanma çağrısının Sovyetler Kongresinden gelmesinin Bolşeviklerden gelmesine karşı farklı olacağı görüşündeydiler. Zinoviev bir yıl sonra, Temmuz ayaklanmasındaki kalabalıkla 25 Ekim'de (yeni takvimle 7 Kasım) Geçici Hükümeti devirdikleri günkü Kış sarayı önündeki kalabalığın farkını belirtecekti.

Lenin'in Merkez Komitedeki muhaliflerinin bilemedikleri nokta Geçici Hükümetin kendini koruyabilmekteki acziydi. Kerenski hiç bir nedeni yokken Petrograd garnizonundaki Kazaklara güveniyordu: karşı-devrim hareketi olarak oluşmasından korktuğu büyük dini yürüyüşlerini yasaklıyarak onları kırmıştı. Lenin'in siyasi içgüdüsü Geçici Hükümetin hiç bir karşılık veremeyeceğini söylüyordu. Troçki ve yakın çalışma arkadaşı Antonov-Ovseenko, Petrograd fabrika işçilerinden kurulu Kızıl Muhafızlara hakimdi ve ayrıca Kronstadt garnizonunun yardımına da güvenebilirlerdi. Lenin'e söylendiğine göre Sovyetlerden onaylama beklemeden Bolşevik Merkez Komitesinin emirlerini yerine getirmeye hazırdılar. Bundan başka, İkinci Sovyetler Kongresinde Bolşeviklerin az bir çoğunlukta olduğunu ve Kerenski kabinesinin devrilmesi için şiddetli bir mücadele vermesi gerektiğini biliyordu. Bu ve Kerenski'nin zayıf durumunu bilmesi Lenin'in bir an önce iktidarın alınması için harekete geçilmesini istemesine yetiyordu.

25–26 Ekim gecesi Kızıl Muhafızlar kentin stratejik noktalarını ellerine geçirdiler ve Kerenski Bolşeviklere karşı Petrograd garnizonunu kullanamayacağını sezince başkentten kaçarak cepheden yardım sağla-

maya çalıştı. Geçici Hükümet Çarın eski Kış Sarayında toplantı halindeydi ve koruyucuları da birkaç subay ve Kadınlar Bölüğü idi. Saray arka kapıdan girilerek alındı ve Hükümet üyeleri tutuklanarak Peter-Paul Kalesine hapsedildiler. Politikasının doğru görüş ve beceriye sahip olmasına rağmen, Geçici Hükümetin tutuklanması haberinin doğrulanmasına ve İkinci Sovyet Kongresinde duyurulmasına kadar, takma saçlı asker K. Jvanov olarak saklanan Lenin ortaklıkta gözükmekten çekinmişti.

İktidarın alınması Rusyanın çeşitli gazetelerinde özel sayılarla ilân edilmişti, ancak yeni hükümetin emir ve bildirilerinin Moskova'da veya Rusya'nın diğer bölgelerinde hukuki etkisinin bulunacağı kesin değildi. Aynı zamanda cephedeki birliklerin ve Mogilev'deki Yüksek Kumanda'nın Halk Komiserlerine, yani Bolşevik Hükümetine uyacağına dair bir belirti yoktu. İki hafta önceki Anayasal Meclisinin seçimlerinde çoğunluğu kazanmış bulunan ve Rus köylülerinin sempatilerini toplamış olan Sosyalist Devrimciler (SD'ler) Bolşevikleri gasp ile suçlayarak hiçbir yardımda bulunmayacaklarını açıkladılar. Bununla birlikte küçük bir SD grubu, ki buna histerik Maria Spiridonova da dahildir, Bolşevik Hükümetine katılmak istedi;hem Komiserler Konseyine hem de Sovyetler Kongresinin Merkez Yürütme Komitesine katılmak istediler. Menşevikler bile, Batı Avrupa başkentlerinin kozmopolit kahvelerinde hep politik rakip olarak niteledikleri bu adamlarla, siyasi hareket özgürlüklerinin sağlanması kaydıyla görüşmeye hazırdılar. Moskova'da çatışmaların devam ettiği ve Kerenskinin hatırı sayılır bir kuvvetle Petrograd'daki Bolşevikleri ezmek üzere hazırlanmakta olduğu söylentilerinin geldiği bir sırada bu tekliflerini geri çevirmek doğru olmazdı. Lenin bu yüzden Kamenev'in, Vikzel diye bilinen Rus demiryolları sendikasında yerleşmiş bulunan diğer partilerle görüşmesini kabul etti. Bilinmeyen bir nokta, bu görüşmelerde kimin kimi aldattığıdır. Kamenev görüşmelerin başında karmaşık bir sosyalist hükümetin kurulabileceğine inanmıştı. Öbür yandan Lenin görüşmeleri ciddiye almıyordu ancak geniş çapta bir anti-komünist koalisyonunun kurulmasını önlemek amacıyla sürmesini istiyordu. Ancak Kerenski'nin güçlerinin geri püskürtülmesinden ve Moskova'daki yedi-gün savaşının anti-komünistlerin yenilgisiyle bitmesinden sonra görüşmeleri kesti.

Diğer merkezlerle olan ilişkiler sürekli değişmekteydi. Sovyetlerin yerel iktidarı ellerine geçirmeleri koşulların el verdiği şekillerde olmaktaydı ve merkezi hükümetin görüş hasası dışındaydı. Geçici Hükümetin tutuklanmasını takip eden iki hafta içinde Petrograd'da, sağcı-sosyalist iktisatçı Profesör Prokopoviç'in başkanlık ettiği hayali bir kabine hüküm sürüyor görünüyordu hatta mali kararları Devlet Bankasınca kabul ediliyordu. Şubat'ta olanların aksine Halk Komiserleri tarafından alınmış bulunan bakanlıklarda çalışanlar görevlerine gelmediler. Silahlı kuvvetlerde-

Üstte : Petrograd yakınlarında bir kale olan Kronstadt'taki devrimci denizciler. Altta : Smolny dışında Kızıl Muhafızlar.

Yanda : Rusya'nın yeni liderleri. Sol sütun yukardan aşağıya : Madam Kollontay, sonra İsveç ve Meksika'ya elçi oldu; Komenev; Zinoviev: Radek. Sağ sütun Molotov, 1957'e kadar partinin önde gelen kişilerindendi; Bukharin; Svendlov, Sovyetlerin Merkez Yönetim Komitesinin Başkanı, 1919 da öldü; Dzerzhinsky, Sovyet gizli polisinin fanatik başkanı.

ki durum daha da karışıktı. Askerler Komitesinin birçok bölümüne Geçici Hükümetin taraftarları egemendi ve Halk Komiserleri Konseyinin emirlerini dinlemeyi reddediyorlardı. Kerenski kaybolmuştu ve Genel Merkez ile sorumlu bırakılan General Dukhonin Alman ve Avusturyalılar ile ateşkes görüşmelerini reddediyor ve emrindekilere de bu konuda izin vermiyordu.

Fakat Lenin hâkimiyeti bir an olsun kaybetmedi. Kronstadt'da ne kadar Bolşevik varsa çağırarak önemli noktaları korumalarını emretti ve er rütbesindeki Krilenko'yu Rus silahlı kuvvetlerinin başkumandanı olarak atayarak Dukhonin'den Genel Merkez'in sorumluluğunu almasını istedi. İhtiyar general kumandanlığı devretmek üzere Krilenko'nun trenini karşılamaya gitti. Buluşmaları resmi fakat dostane idi. Bununla birlikte Dukhonin vagondan iner inmez Krilenko'nun koruyucuları tarafından öldürüldü. Birkaç gün sonra da büyük bir askeri merasimle gömüldü.

Cephedeki subaylar yeni hükümetten emir almayı reddederek görevlerini terkettiler. Bunun üzerine askerler de günlük ihtiyaçları için kendileri atama yapıyorlardı. Yine de ordunun o büyük kitlesinin ümitsizlik, korkaklık, ve canilik atmosferi içinde erimesi uzun bir zaman aldı.

Rusya'da yayılan ilk inanç Bolşeviklerin sorunlarla başedemeyeceği ve yerlerine daha becerikli adamların getirileceği idi. Bolşevikler dünya devrimi sayesinde savaşa ve kapitalizme son verileceğini düşünerek iyimserliklerini korudular. Ancak hiyerarşinin üst kademesinde bulunan Bolşevikler, Lenin'in silahlı ayaklanma fikrine karşı çıkan Kamenev ve Zinoviev'in etrafında toplanmaya başladılar. Diğer sosyalist partilerle olan görüşmeleri Lenin'in bir oyalama taktiği olarak değerlendirerek, kendi güvenliği için politik terör uygulayan bir rejimin kurulmasını protesto amacıyla Halk Komiserleri Konseyinden istifa etmeyi kararlaştırdılar. Ancak, Lenin iktidarda olduğu sürece amaçlarını gerçekleştiremeyeceklerini ve parti dışında hiç bir gücün yaşatılmayacağını bildiklerinden kararlarından dönmek zorunda kaldılar.

Lenin bu çıkışları önemsemedi: denenmiş devrimcileri bile etkileyen burjuva demokrasisinin peşin hüküm verme olgusuydu. Asıl endişesi safları arasındaki moraldi. Rusya'nın her köşesinde zülum ve gaddarlık büyük ölçülerde devam ediyordu. Bunlardan bir tanesi Petrograd hastanesinde oldu: ağır hasta olan Geçici Hükümetin eski bakanlarından iki Kadet, Kokoşkin ve Singarev, Kronstadt denizcilerinden bir kısmı tarafından vahşice öldürülmüştü. Bu tür olaylar Lenin'e iletildiğinde yakın arkadaşı Bonç-Bruyeviç'i araştırması için görevlendirdi. Bonç-Bruyeviç'in, kokain almış ajitatörler tarafından tahrik edilmiş Kronstadt çetesi ile ilgili araştırması Devrimin Korkulu Cephesi adlı yazısında açıklanmıştır. Bonç-Bruyeviç bu tür olayları büyük tarihi an sonucu kaçınılmaz olarak görüyordu.

Troçki, Almanlarla barış görüşmeleri yaparak zaman kazanmakla görevlendirilmişti.

BÖLÜM: 6

Sovyet rejiminin yerleşmesi

Lenin'in Rusya'yı yönetiminin ilk haftaları iki açıdan başarılı sayılabilir. Bir kere Alman hükümeti ile doğrudan doğruya barış görüşmelerine ~~girdi~~. Amiral Kont Kayzerling ve Kont Mirbah Petrograd'a gelerek esirlerin değiştirilmesi için görüşmeye başladılar. 15 Aralık'ta ateşkes antlaşması imzalandıktan sonra Bolşevikler ile Alman İmparatorluk hükümeti arasında barış koşullarına girilecekti. Reichstag'daki sosyalist üyeler ile Parvus başkanlığındaki Alman Sosyal Demokratları görüşmelerin Stokholm'da yapılmasını isterler ama onları pek kimse dinlemedi ve Wilhelmst rasse'de başarısızlığa uğramalarından başka Lenin de bu öneriyi reddetti.

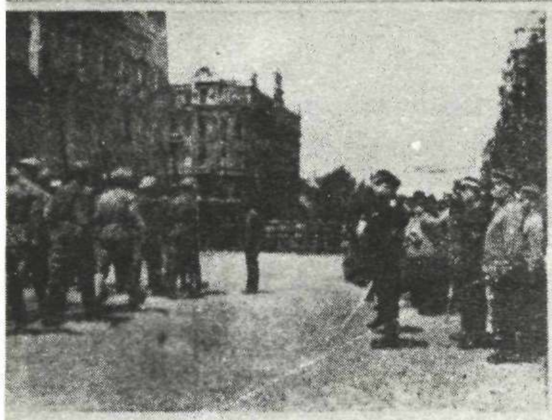
Lenin'in ikinci siyasi başarısı Sovyet hükümetine başka bir partinin, Spiridonova ve Kamkov önderliğindeki Solcu SDlerin girmesidir. Bu yeni gelişmeyi, Anayasal Meclisin 18 Ocakta(yeni takvim) buluşması ışığı altında memnunlukla karşıladı.

Ancak ne barış görüşmeleri, ne de Solcu SD'lerin katılmaları Lenin'in istediği sonucu vermişti. Lenin'in bundan sonra aldığı karar hem yönettiği devirdeki, hem de bugünkü Rusya üzerinde derin izler bırakmıştır. İktidarın alındığı günleri takip eden sürede birtakım gruplar görünüşte kendilerini görevlendirerek, rejime karşı tehlikeli saydıkları ve kin güttükleri birçok kişiyi tutukladılar. Bunlardan en meşhuru Feliks Tserzinki adlı bir fanatik devrimci önderliğindeki gruptu ve diğer devrimciler gibi o da Çar rejimi altında hapiste işkencelere maruz kalmıştı. 20 Aralık'ta Karaborsa, Sabotaj ve Karşı-Devrim ile Savaş için Olağanüstü Komisyon kurulmuştu. Kısa bir süre için çalıştı ancak tarihe Çeka adı altında geçti. (Olağanüstü Komisyon kelimelerinin başharflerinden.) Yerine başka isimlerle birçok hükümet organları kuruldu ancak devlet terörü yaratmak onların görevi olarak kaldı.

Başlarda kimseden pek emir dinlemeyen merkez ve yerel Çekalar tutuklamalarını sürdürdüler ve ölüm cezasını yasaklayan yasanın yürürlükte bulunmasına rağmen, biraz araştırma yapıp yargılamadan sanıkları vurdular. Daha sonra Çeka Moskova'da merkezleşti ve siyasi ve ekonomik suçları inceleyen bir kurul haline geldi. İç savaş sırasında kararları Askeri Devrim Mahkemesine sunulurdu. Ancak, genellikle Askeri Devrim Mahkemesi, Çeka'nın kararlarına karışmaz, onları onaylardı. Bolşeviklerin başa geçmesini izleyen çalkantılı dönemde kendi bilgi araştırma merkezi olan ve yurttaşlar üzerinde yaşama-ölme kararı verebilen bir örgüt halkın gözünde elbette korkunç ve muhteşem görünürdü. İşte bu kuruluşa Lenin 'Kızıl Terör'ü yaratması için emir verdi, yani egemen sınıfın yok edilmesi, ki buna, Sovyet hükümetine bağlı memurlara uygulanan saldırılara karşılık olarak tutsakları öldürmek de dahildi.

İç savaş. The İllustrated London News Beyaz General Denikin'e yollanan İngiliz tanklarını gösteriyor. Yıl 1919.

WHEN THE CIT WAS CAPTURED SOME WHILE AGO: GENERAL MAIMAŃSKI TAKING THE SALUTE AT KIEFF

MOST VALUABLE IN PURSUING THE BOLSHEVISTS: A TROOP OF COSSACKS

INSPECTING THE RUSSI TANKS: THE EMIR OF BOKHARA'S AMBASSADOR TALKS TO A RUSSIAN TANK OFFICER

WITH THE BADGE OF DIKIN'S ARMY, AND THE INSCRIPTION, "UNITED RUSSIA": A ARMOURED TRAIN USED AT KIEFF

INSPECTING THE BRITISH-TRAINED RUSSIAN TANK CORPS: GENERAL DENIKIN

Lenin'in iktidarının ilk iki ayındaki hareketlerinde politik tavrının istikrarsızlığına ilişkin belirtiler olduğu söylenebilir. Örneğin Brest-Litovsk barış görüşmelerini Lenin bir egemen devletin bir başkasıya olan ilişkisi şeklinde ele almak istedi. Fakat iki tarafın sosyalist partilerinin de bu görüşmelere katılmasını istemedi. Bu nedenle sonraki görüşmelerde sert Alman teklifleriyle karşılaştı. Bolşeviklere yardımda bulunmuş ve haklarında iyi bilgiye sahip olan Alman Elçiliği Müsteşarı K. Riezler bile bu şartların Rus hükümetine ancak Bolşevikler tarafından sürülebileceğini söylemiştir.

Lenin, Brest-Litovsk'daki Almanların ve müttefiklerinin sert tutumunu önceden görmüş müydü? Aslında iç karışıklığın ve sosyalist devrimin her an Almanya'da patlak vermesini ümit ediyordu. Hayatının en önemli siyasi zaferi sırasında ve hatta dünya tarihini değiştirdiği bir anda, Lenin asıl amacı için ilk adımı attığını ferkediyordu: yani tüm Kapitalist ülkelerde büyük Komünist devrimin gerçekleşmesi. Rusya'daki devrimci değişmeleri de o nitelikte görüyordu. Dünya devrimi gerçekleşmedikçe Rus devriminin Paris Komünitler gibi sonuçlanması olasıydı. Bundan kaçınmanın tek yolu her ne pahasına olursa olsun iktidarı elde tutmaktı. Bu sırada Almanlar beklenmedik sertlikle bir anlaşma teklifi getirdiler: Sovyet topraklarının parçalanması, güneyde bağımsız bi: Ukrayna devleti, kurulması gizli kalacak bir anlaşmayla-ki Ağustos 1918 de imzalandı tazminat verilmesi... Bütün bunlar Rusya'yı Alman İmparatorluğunun bir parçası haline sokmaya yetecekti.

Alman tekliflerinin ağırlığını bildiği halde Lenin onların bir an önce kabul edilmelerini istedi ve proleteryanın devrimci "haçlı seferi" isteklerini çocukça ve hayalci buldu. Bukharin, Kollontay, Radek ve daha birçokları Bolşevik partisinden ayrılarak Brest-Litovsk'a karşı Sol Komünistler hareketini başlatmak istediler. Bu gergin durum Ağustos 1918'e kadar sürdü. 8 Ağustos'ta Alman cephesinin çökmesi sonucu Almanya savaştan çekilmeye zorlanmasaydı ve Brest-Litovsk'u, yani tarihçi Wheeler-Bennett'in özleriyle 'unutulmuş anlaşma'yı yapmasaydı, Lenin'in parti liderliği tehlikeye girerdi.

Çağrı afişinde işçilerin Kızıl Bayrağa hizmet etmeleri isteniyor.

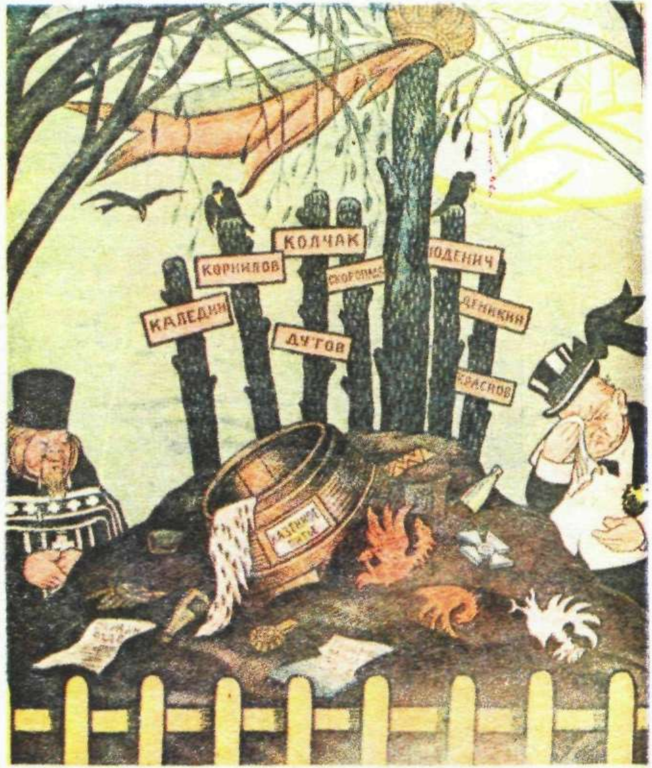
Gerilimin sağladığı tek yarar sd.lerin Sovyet yönetiminden önce azar azar sonra toplu olarak ayrılmasıydı. Sovyetlerin Üçüncü ve sonra Beşinci Kongrelerinde kuvvetli bir şekilde temsil edilmişlerdi ve eğer Tüm-Rus Konseyi seçimlerinde bir işçinin oyu beş köylünün oyuna eşit sayılmasaydı büyük bir çoğunluk kazanacaklardı. Brest-Litovsk görüşmeleri sırasında hükümeti terk etmelerine rağmen sovyetlerde, Sovyetlerin Merkez Yürütme Komitesinde ve Çeka'nın önemli kısımlarında çalışmaya devam ediyorlardı. Lenin'in büyük kesin saldırısı onları 6 Haziran 1918'de vurdu ki o gün Sovyet tarihi kitaplarında ve diğer kitaplarda Solcu SD'lerin Sovyet hükümetine karşı ayaklanmasını ve Kont Mirbah'ı öldürdükleri tarihi belirler.

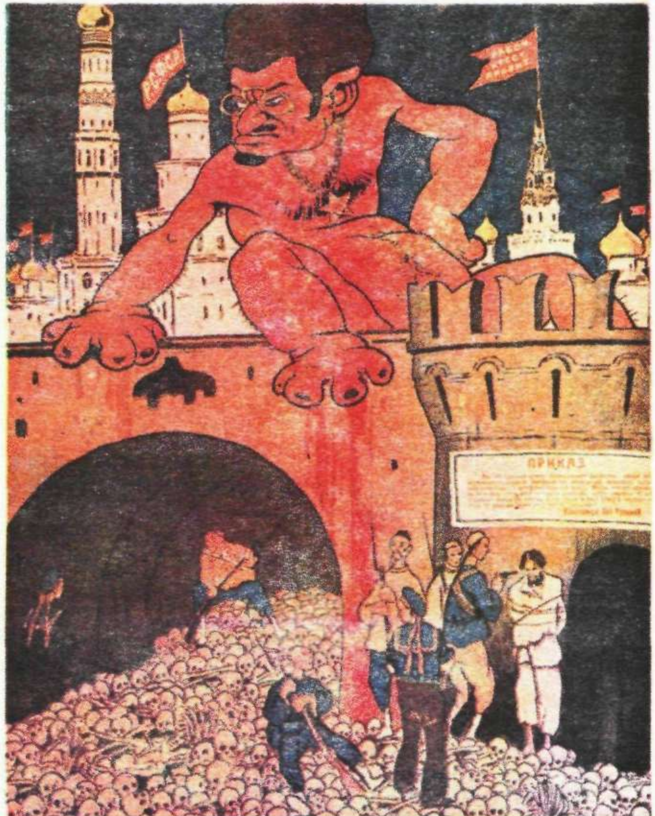
Arkadaşları ve onun davranışlarını inceleyenler dahil birçok kişi alman elçisinin öldürülmesinin Lenin tarafından planlandığını ve bunun için bir Solcu SD'yi kışkırttığından şüphelenirler. Hükümetin suikasta gösterdiği tepki Solcu ST'lerin ayaklanması için bir provokasyon olup onların bertaraf edilmelerini kolaylaştıracaktı. Lenin'in bu işten sorumlu olduğunu gösteren en büyük kanıt katil Bulyumkin'in tutuklanmayıp Sovyet gizli servisindeki eski görevine dönmesidir.

Aslında Merkez Komitesinin 25 Ekim devrimine fazla tepki göstermemesi nedeniyle Lenin'in Sovyetlerin İkinci Kongresinde partinin başına geçmesi kolaylaştı. İlginç olan nokta, Lenin'in kendine güveni sayesinde henüz kazanmamış olduğu savaşın galibi olduğu açıklamasıdır. 'Barış, Toprak ve Ekmek' sloganı ile vaat edilmiş olan ekmeğin henüz verilemeyeceğini bildiğinden demagoji yolu ile barışı hemen sağladıklarını ve köylülerin toprakları almalarına izin verdiklerini söylüyordu. 'Adil ve derhal yapılacak barışın enternasyonal proleter kitleyi gayrete getireceğine' söz veriyordu ve bunu sağlamak için de Lenin, Çar hükümeti ile müttefikler arasında yapılan bütün gizli antlaşmaları açıklayacağını bildirdi; böylece 'kapitalist kasaplarının yağmacılığını' göstermiş olacaktı. Ancak hararetli karşılık hiç gelmedi ve demokratik barış yerine Rusya, Lenin'in dediği gibi Merkezi Kuvvetlerin 'iğrenç' barış önerileriyle karşı karşıya kaldı.

Almanların sınır topraklarını işgal etmeleri üzerine Sol Komünistler ve Sol SD'ler devrim savaşına gidilmesini istediler, ancak Lenin, savaş sırasındaki ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı bayraktarlığını bir kenara koyarak, birkaç ulusa kaderini tayin hakkının verilmemesi (Polonya, Litvanya, Courland ve diğerleri) nedeniyle Sovyet hükümetinin Rusyayı savaşa sokması ve sosyalist düzeni tehlikeye atması beklenemez diye yanıtladı. Hiç bir Marksist, Marksizmin temel kurallarına karşı gelmeden bu iddiaya karşı çıkamaz dedi.

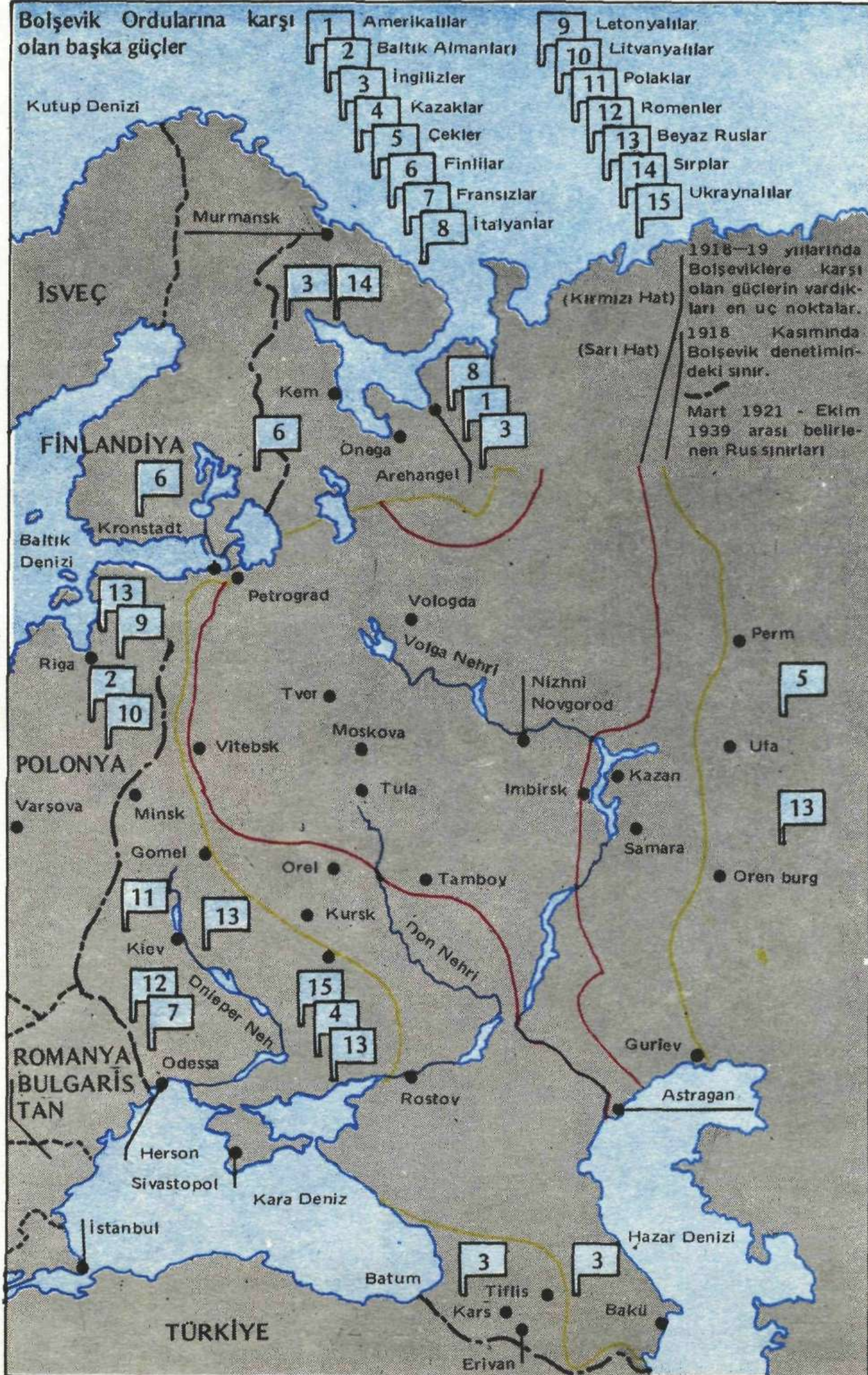

Solda : Deri yetersizliği 1920'de Kızıl Orduyu ağaç kabuğunda yapılma ayakkabılarla savaşmaya zorluyordu. Sağ üstte : Bolşeviklerin işadamları hakkındaki görüşlerini kiliseyi Beyaz generallerin ölüleri üzerinde ağlarken gösteren resim. Sağ altta : Beyaz Muhafızların Troçki'yi kanlı bir canavar gibi göstermek isteyen resmi.

YABANCI MÜDAHALELER, 1918 – 19

Fakat bir politika ustası olarak Anayasal Meclisi çok güzel idare etmesini bildi ve onunla yakın ilişkisi bulunan toprak reformunu sağladı ki tarımın hakim olduğu bir ülkede bunu başarmanın ne kadar zor olduğu bilinmektedir.

26 Ekim 1917'de Sovyetlerin İkinci Kongresinde hükümetinin toprak politikasını açıkladı ve SD'lerin çoğunlukla olduğu Köylü Sovyetlerin Tüm Rusya Kongresinde alınan prensip kararları kabul ettiğini bildirdi. Kendi taraftarlarının hoşnutsuzluklarına cevap vermek üzere Lenin şöyle konuştu: 'Köylüler Sosyalist Devrimcilerin peşinden gitmeye devam ederlerse ve Anayasal Meclis'te Sosyalist Devrimciler çoğunluğu sağlarlarsa "öyle olsun" diyeceğiz.' 'Hayat', diyordu 'köylülerin görüşünü Bolşevik haraketine yaklaştırır. Rusya büyüktür ve bölgeden bölgeye durum değişmektedir; inancımız şudur ki köylüler bizden daha iyi bir şekilde soruna çözüm bulacaklardır.'

Geçici Hükümet zamanında belirlenmiş bir sistemle yürütülen Anayasal Meclisin seçimlerinde Bolşevikler sıkı bir kampanya sonucu meclisin dörtte birine yakın üyeliği sağladılar. Buraya seçilenler henüz Meclis toplanmadan partinin alacağı tutumu kararlaştırmağa başladılar. Anayasal Meclisteki Bolşevik grubunun çalışmaları Lenin ve Merkez Komitesi için bir sorun oldu, çünkü yerel parti üyeleri Anayasal Meclisi,halkın isteklerini yerine getirecek bir kuruluş olarak görüyorlardı ve Markist diyalektiğin temellerini bilmiyorlardı. Ancak Lenin bu derdi kolay geçiştirdi. Merkez Komitenin olağanüstü toplantısında şimdiki grubun yerine yeni bir grubun, 'iç savaş ve sınıf kavgasının gerçek durumunu' bilen bir grubun almasını teklif etti.

Tabii bu tekliften çok bir tehditti. Lenin 18 tez ile Bolşeviklerin görüşünü Anayasal Meclise sunuyor ve son tezlerde şu tutumu benimsiyordu: seçim sonuçları ve halkın iradesi arasındaki çapraşıklığı, yani Bolşevik olmayan çoğunluğu gidermenin tek yolu, birçok temsilciyi geri almak ve yerlerine yenilerini atamaktır ki Meclis de bunu kabul etmelidir. Meclis bundan başka Sovyet hükümetini, Devrimi, Sovyetlerin barış, toprak ve işçi kontrolü politikasını kabul etmeli ve ayrıca Beyaz karşı-devrim ile mücadeleye girmelidir.

Bütün sokak gösterilerinin askerler tarafından bastırılmasına emir verdikten sonra Lenin 18 Ocak 1918'deki Anayasal Meclis toplantısına katıldı. Toplantı boyunca esnedi ve SD'lerin önderi Çernov ile Menşeviklerin lideri Tseretelli'nin ateşli konuşmalarını gülümsemeyle karşıladı. Sovyetlerin Merkez Yürütme Komitesi ile Halk Komiserleri Konseyinin aldığı kararları Anayasal Meclisin kabul etmemesi üzerine Lenin Bolşevik gru-

Üstte solda : 1918'de Dora Kaplan'a yapılan suikast girişiminden sonra Lenin eski arkadaşı Bonç-Brayeviç ile.
Üstte sağda : Lenin 1919'da 1 Mayıs gününde Moskova'nın Kızıl Meydanında. Altta: Konuşmacı olarak Lenin. Yıl 1920. Sonraki resmin baskılarından Troçki (sağda) silindi.

bunun toplantıyı olaylı bir şekilde terk etmelerini emretti. Toplantı salonunun etrafına yerleştirdiği askerlere, konuşmacılara ve diğer Meclis temsilcilerinin üzerlerine silahlarını yöneltmemelerini, sert davranmamalarını, sadece dağılmalarını sağlamalarını ve binaya tekrar girmelerini engellemelerini istedi.

Lenin, Bolşevik partisinin, (bir süre sonra Komünist adını alacaktı)ülkenin siyasi temsilciliğini kolaylıkla bertaraf ettiği o günü nasıl değerlendiriyordu? Çernov ve Tseretelli'nin sosyalist deyimlerle süsledikleri karşıdevrimci toplantıya katıldıktan sonra 'Günümü boşa geçirdim arkadaşlar' demişti. 'Smolni enstitüsünden (Bolşevik genel merkezi) çok değişik görünümlü Torid sarayının muhteşem çevresinde ağır, sıkıcı bir gün geçti; gösterişli fakat ölmüş burjuva parlamenterizmi, proletaryanın düzensiz tamamlanmamış fakat canlı, basit Sovyet cihazından çok farklı, Burjuva parlamenterizminin eski dünyasında, burjuvazinin karşıt sınıf ve karşıt gruplarının önderleri birbirlerine aç kurtlar gibi saldırıyorlardı. Proleten ve köylü sosyalist devletin yeni dünyasında ezilmiş sınıflar çalışmalarını bocalayarak da olsa yürütüyorlar...'

Ölümünden iki yıl sonra yayınlanan bu parça tamamlanamadı. Ancak söylemek istediği açık bir biçimde anlaşılıyordu. Lenin, Rusya'da eski gelenek, düzen ve otoriteyi ustalıkla bir anda yıktığı zaman büyük rus proletaryasının ve fakir köylülerin bu görevi devam ettireceklerine ve geri kalmış Rusya.da kıvılcımlanan ateşin bütün kapitalist dünyayı yakacağına ve onun küllerinden benzersiz Komünist düzenin doğacağına inanıyordu.

Ancak Lenin'in hükümetine yardım edip hayat vermeye gelenler işçi ve köylüler yerine, Güney Rusya içlerine girmiş bulunan ve her an Petrograd kapılarından girmesi beklenen Alman İşgal Kuvvetleriydi. Sovyet hükümetinin devamı için Alman Maliye Bakanı oldukça yüksek miktarda para yardımında bulunmuştu. Ancak Haziran ayına gelindiğinde Alman elçisi Dr. Riezler Bolşeviklerle anlaşmanın imkânsız olduğunu belirterek yerlerine ılımlı sağcı anayasacılardan oluşan kukla bir hükümetin getirilmesi için kendi merkezini sıkıştırıyordu. Tabii yeni ödünler verilmesi de gerekiyordu.

Lenin'in işine gelen bir sırada Solcu SD'ler Alman elçisini öldürdüler ve Halk Komiserleri Konseyinin askerleriyle çarpışmak zorunda kaldılar. İsyan birkaç saat içinde bastırıldı ve Solcu SD partisi tamamen yok edildi. Bir hafta sonra Lenin hükümeti önlemli sayılabilecek fakat panik sırasında intikam için alınmış gib görülen bir karar aldı. Urallardaki Ekaterinburg Sovyetine II. Nikolayı, karısını, çocuklarını, doktorunu ve hiz-

metçilerini öldürmeleri için izin verdi. Halkın isteklerini yansıtmak için Sovyet hükümetinin kendine olan güvensizliği açık bir şekilde görülmektedir: olay hakkında ayrıntılı bilgilere sahip oldukları halde bilinçli olarak yanlış bir bildiri yayınladılar ve sadece eski Çarı öldürdüklerini, oğlu ve karısının emniyette olduklarını açıkladılar. Ancak İmparatorluk ailesinin katledilmesi ve diğer idamların zarardan çok yararı vardı çünkü monarşist bir karış-devrimin örgütlenebilme şansını yok ediyordu.

Sovyet rejiminin oturmasını sağlayan daha önemli bir haber Almanların Müttefikler tarafından yenilgiye uğratılması idi. Bu, Lenin'in Alman müdahalesi korkusunu gideriyor ve Brest-Litovsk anlaşmasının geçersiz olduğunu ilân etmesini sağlıyordu. Şimdi tek ciddi sorun, ülkenin uzak bölgelerine yayılmış Bolşevik olmayan kuvvetlerin iç savaş tehlikesini yaratmasıydı. Bunlar Müttefiklerden, kötü örgütlenmiş de ola destek görüyorlardı. İç savaşın Rusya'da oluşturduğu gerçek, Sovyet hükümetinin yeni bir savaşan ordu yaratması ve eski orduyu eriten prensiplerden vazgeçilmesi idi. Bu görevi merhametsiz ve sistemli bir biçimde yürütüp zekice düzenleyen kişi Troçkiydi.

İtilaf devletlerinin müdahelesi yavaş yavaş tükenerek eridi çünkü gerçek amaçları Almanya'ya karşı Doğu cephesinin tekrar açılması idi. Bu nedenle Beyaz askerlere yardımda bulunmak yanlış ve haksız olarak Rusyanın içişlerine karışmak demekti. Ayrıca iç savaş Bolşevik rejimine birçok yararlar sağladı. Savaş, yürütmenin merhametsiz ve genellikle etkin örgütlenmesini haklı gösteriyordu; toprak sahiplerinin çiftliklerine el koymuş olan geniş köylü kitlelerinin desteği sağlanmıştı. Köylüler Sovyet hükümetinin düşmesiyle bunların "sahipleri" tarafından geri alınacağını biliyorlardı. Bütün bunlara ek olarak yeni bağımsız devletlerin kurulması ve Alman İmparatorluğuyla Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun çökmesi sonucu Orta Avrupa'da çıkan siyasi bunalım, Lenin'in dünya devrimine ilişkin ümitlerini arttırdı ve Bolşeviklerin moralini yükseltti.

Aslında iyimser olmak için pek neden yoktu. Kızıl Ordunun savaşma gücü, genç ve daha kötü örgütlenmiş küçük Polonya'ya karşı denenmiş ve yetersiz bulunmuştu. Kimi Rus köylüleri Sovyet yetkililerin ürünlerini keyfice almalarına karşı çıkmaktaydılar. Kentler boşalmıştı ve Rusyada kalan az sayıdaki endüstri işçileri de, kısmen köylere yemek bulmak amacıyla kaçmaları, kısmen Kızıl Orduya alınmaları-ki birçoğu ya savaşarak ya da tifüs salgını ile öldü - ve yine kısmen Bolşevik devletinin gün geçtikçe gelişen bürokratik yapısına alınmaları nedeniyle tamamen yok oldu.

Üstte : Beyazlı göçmenlerin Karikatürü, Rusya'nın Enternasyonal altarı üzerinde kurban edildiğini gösteriyor. Lenin yol gösteriyor, Troçki bıçaklıyor Kerenski seyrediyor. Altta : Lenin 3. Enternasyonal'i açıyor.

Lenin düzeninin devamı için terörist yöntemlere başvurmak durumunda kalıyordu. 9 Temmuz 1919'da birkaç matbaacı ile demiryolu işçisinin Çeko tarafından vurulması üzerine Lenin şöyle yazmıştı: "Görevimiz sorunu doğru koymaktır. Hangisi daha iyidir? Kadetlerin, parti dışı güçlerin, Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin saflarında bulunan ve kimi silahlanarak, kimi ortaklığı karıştırarak kimi de matbaa ve demiryolu işçisi kılığına girerek (Beyaz General) Denikin lehine seferberliği ve Sovyet iktidarına karşı çıkan yüzlerce vatan hainini hapse atmak ya da vurmak mı, yoksa Kolçak ve Denikin'in onbinlerce işçi ve köylüyü öldürüp ayakları altında ezmeleri için izin vermek mi? Bu iki alternatif arasında seçim kolaydır. '

Böylece tüm politik sorunlar teke indirgendi, yani Bolşevik iktidarının yaşamasının sağlanması. Ancak iç savaş Rusyanın tükenmez gibi gözüken kaynaklarını bitirmiş ve üretim neredeyse durmuştu. Bolşevik kaynaklara göre 1920–1 kış üretimi savaştan önceki duruma değil de 1916'ya oranlandığında, petrol üçte bir, kömür altıda bir, pamuk beşte bir keten altıda bir, şeker kamışı dörtte bir ve demirdöküm yirmide bire düşmüştü. İşte ancak 1921 yılında, Polonya ile barış anlaşmasının imzalanmasıyla, ve tamamen Moskova tarafından kontrol edilen Ukrayna, Beyaz Rusya ve Transkafkasya Federasyonu Sovyet hükümetlerinin kurulmasıyla Lenin, endüstrinin çarklarını tekrar döndürmeğe başlatacak ve köylülerin hem kendilerini hem de kentleri doyurmaya yetecek kadar üretime geçmelerini sağlayacak bir plan düşünmeye başladı. Reform için hazırladığı planı Mart 1921'de partinin 10. Kongresinde açıkladığı zaman birçok arkadaşı ve hayranı şaşkınlığa düştü. Sınırlı da olsa özel girişim bulunabilecek ve bazı tüketim maddelerinde devlet kesimiyle rekabete girebilecekti. Büyük inşaatlar yapacak yabancı firmalara imtiyaz verilecekti, köylülerden belli bir vergi alınacak ve üretim fazlası kentlerde kurulacak hür pazarlarda serbestçe satılabilecekti.

Üstte : Beyazlar giyinmiş Bolşevik birlikleri buzların üzerinde yürüyerek Kronstadt'a geliyorlar, 1921. Baltık donanmasının denizcileri ki bir zamanlar Troçki bunlara 'Devrimin şan ve gururu' derdi, 1917'nin hürriyetlerine dönülmesini istedi. Altta : Ancak Kızıl Ordu kazanıyor.

Bunlar Yeni Ekonomik Politika (NEP) doğrultusundaki önerilerdi. Bu politika o an için hem gerekli hem de uygundu. Kongre Moskova'da toplanırken Petrograd ve Kronstadt deniz üssünde olağanüstü olaylar gelişiyordu. Kronstadt denizcileri Troçki'nin orduda yaptığı reformlara hiç uymamıştı ve hâlâ, savaş gemilerinde ve diğer Baltık filosu birliklerinde Denizci Komiteleri bulundurmaktaydılar. Kronstadt Sovyeti tekrar seçilirken Sovyetin parti tarafından atanmasını değil, bütün sosyalist partilerin ve anarşistlerin katılacağı serbest bir seçimle gelmelerini istedi. Anlaşmak için yapılan girişimler sonuç vermedi ve Kronstadt garnizonu tüm ülkeye çağrıda bulunarak hür seçimlerin yapılmasını ve Bolşeviklerin iktidar tekeline son verilmesini istedi.

Lenin kendine özgü bir biçimde buna cevap verdi. Basına ve yabancı hükümetlere olan açıklamasında Kronstadt ayaklanmasının Beyaz Muhafızların küçük bir macerası olduğunu söyledi, ancak 10. Kongrede, Kronstadt'ın Bolşevik hükümeti için Kolçak, Denikin ve Yudeniç'in tümünden daha tehlikeli olduğunu açıkladı.

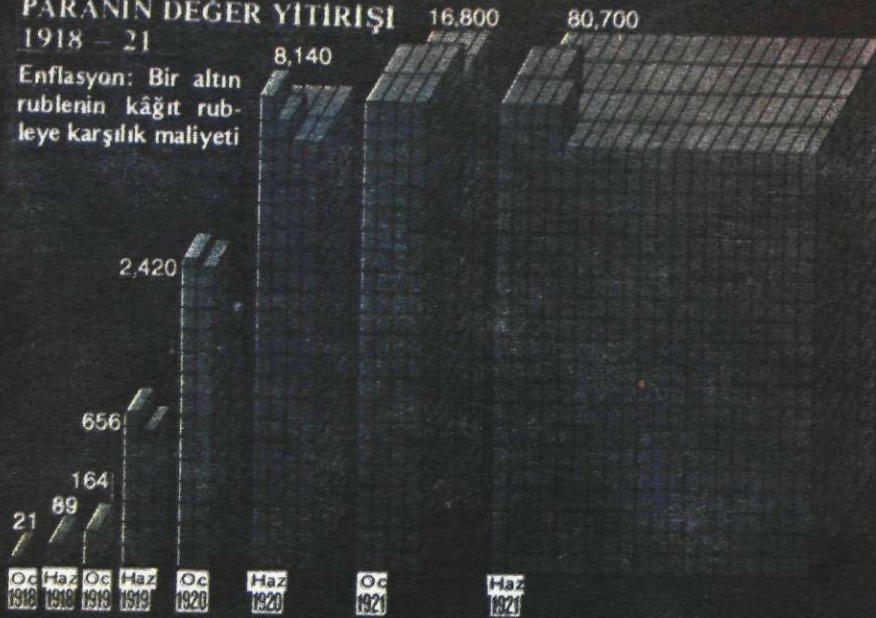
Baltık kıyılarına giden 300 gönüllü kongre üyesi seçkin askerleri harekete geçirdiler. 18 Martta bu birlikler Kronstadt ayaklanmasını görülmemiş gaddarlıkla bastırdılar. Bu 300 üye atılgan Kongreden çıkar çıkmaz Lenin, geri kalanlara partinin içişleri ile ilgili ve halkla olan ilişkileri hakkında iki karar taslağı getiriyordu. O'nun görüşüne göre Rus halkının çoğunluğu bir ara sınıfa mensuptu, 'yarı-proleter' veya 'yarı-burjuva'. Çeşitli durumlarda, 1917'de olduğu gibi sosyalist düzen için çalışacak bir hükümeti bu kitle desteklerdi, yani Lenin'in hükümetini. Lenin Kronstadt ayaklanmasını örnek göstererek kitlenin kararsızlığına işaret ediyordu. Anti-Bolşevik propagandaya kapılmalarına izin vermemeli ve her zaman yarı-proleterlerin aklında olan mülkiyet sahipliğine bağlı bir ideolojinin yaratılmasına engel olunmalıydı. Bu nedenle tüm devlet ve kültür çalışmaları Komünist hükümetçe çok sıkı bir şekilde gözetlenmeli ve denetlenmeliydi. Üreticiler konseyleri ve kongrelerinin sendikacı planlarına izin verilmemeliydi. Bir başka nokta, parti dışında bulunan hiç bir vatandaşın partinin izni olmadan herhangi bir toplantı veya gösteri düzenleyemeyeceğiydi. Lenin bu kararını desteklemek için, devrim kaderinin, değişken ve kolay bozulabilen halkın çoğunluğuna bırakılamayacağını söyledi.

İkinci teklifi 'demokratik merkeziyetcilik' prensibinin getirilmesiydi, yani bir üst parti komitesinin aldığı karar fertler ve alt parti örgütlerinde tartışılamaz veya eleştirilemezdi. Hiç bir alt organ daha yüksek bir kuru-

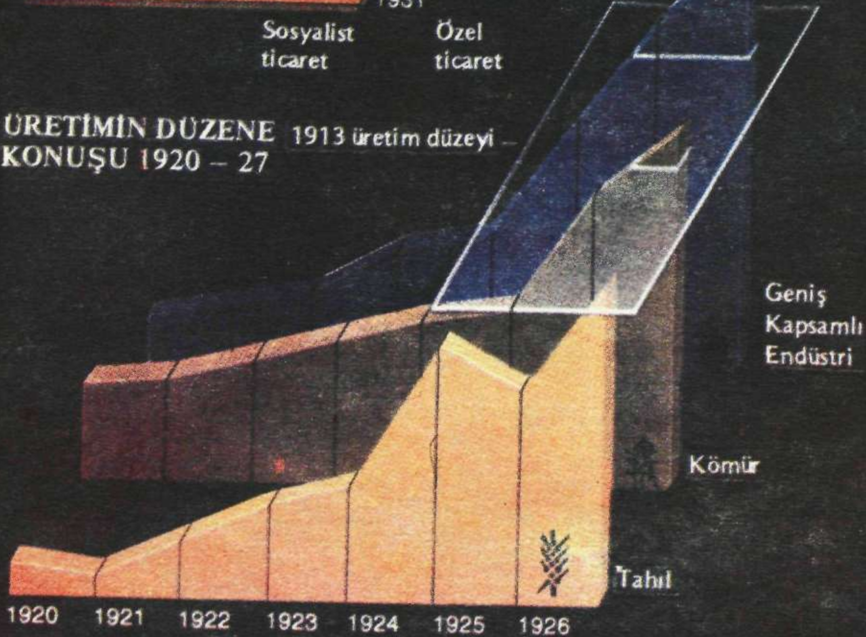

Sovyet çizimi. Orak ve çekiç ile birlikte diğer sosyalizm simgeleri SSCB.nin ulusları tarafından taşınıyor.

luşun kararına karşı kulis yapamaz veya itirazda bulunamazdı. Partinin en üst organı, yani Merkez Komitesine gelince Lenin, bunun hakkında da şu öneriyi getiriyordu: çoğunlukça alınan kararlar hiç tartışılmadan itirazsız uygulanmalı ve parti görüşüne karşı cephe oluşturmanın bölücülük sayılacağını, bunun için de Merkez Komiteden çıkarılmayla cezalandırılmalarını istiyordu. Önerinin bu bölümü gizli kaldı ve Kongrenin zabıtlarına geçirilmedi. Ancak çeşitli sapmalar olunca ortaya çıkarıldı: önce Troçki ve arkadaşlarına, sonra sol ve sağ muhalefete karşı uygulandı.

Üstte : Savaş, açlık ve ekonomik duraksamaAltta : Değişen ekonomik durum.

Lenin 1922'deki ilk krizinden sonra Gorki'de karısıyla birlikte.

BÖLÜM: 7

Lenin'in son günleri

Taşkın yaratılışına, büyük fiziki gücüne ve sıhhatine dikkat etmesine rağmen Lenin'e sağlıklı bir kişi diyemeyiz. Daha 1895'de ilk defa yurt dışına çıktığında anlaşılamayan bir ağrıdan rahatsız olarak doktorlara görünmüş ve İsviçre'de bir sanatoryumda yatmıştı. Başağrılardan ve uykusuzluktan çok çekmişti. Kütüphanelerde çok okumaktan ve genel olarak fazla çalışmaktan olabilirdi bu. Ağustos 1918'de Dora Kaplan adında bir Sosyalist Devrimci terörist tarafından yakın mesafeden iki kurşunla vuruldu. Kurşunlardan biri boynuna saplandı ve çıkarılamadı. Zamanla yaraları geçti ve çalışmalarına engel olmadı.

Ancak 1921 yılı sonuna gelindiğinde, Yeni Ekonomi Politikasına şekil verilmeğe başlanıp ilk sonuçlar alındığında sinir rahatsızlığının ilk ciddi işaretleri baş gösterdi. Çalışmalarını yorgunluk, başdönmesi, keskin başağrıları ve sürekli uykusuzluk nedeniyle kesmek zorunda kalıyordu. Moskova yakınındaki Gorki'ye çekildi. Halk Komiserleri Konseyine talimat, emir ve uyarılar göndermeye devam ediyordu. Sovyetlerin ilk yargılamalarına ilgi gösterdi; yargılananlar Sosyalist Devrimcilerdi. Bununla ilgili olarak, Sovyet Ceza Hukukunu düzenlemekte olan Adalet Komiserine şöyle yazıyordu : 'Fikrime göre kurşunlanarak ölüm cezası Menşevik, Sosyalist Devrimciler ve benzerlerinin ilgili çalışmalarına karşı uygulanmalıdır. Bu çalışmalar ile uluslararası burjuvazinin işbirliğine bulunup bize karşı uğraştıklarını gösteren bir formül yaratmalıyız (basın ve ajanlara rüşvet vermeleri ve bunun gibi birçok şey)' Bu mektup 1937'ye kadar yayınlanmadı, ancak o yıl Lenin'in yakınarkadaşlarının duruşmalarını haklı gösterecek bir kanıt olarak kullanıldı.

1922 yu Mayıs ayı sonunda Lenin hâlâ Gorki'deyken ilk kriz geldi: demiryolunda trenlerin yola çıkmadan önce üç defa çan çalmaları geleneğini ima ederek 'İlk çan çaldı.' dedi. Felç tam olmayıp zamanla daha

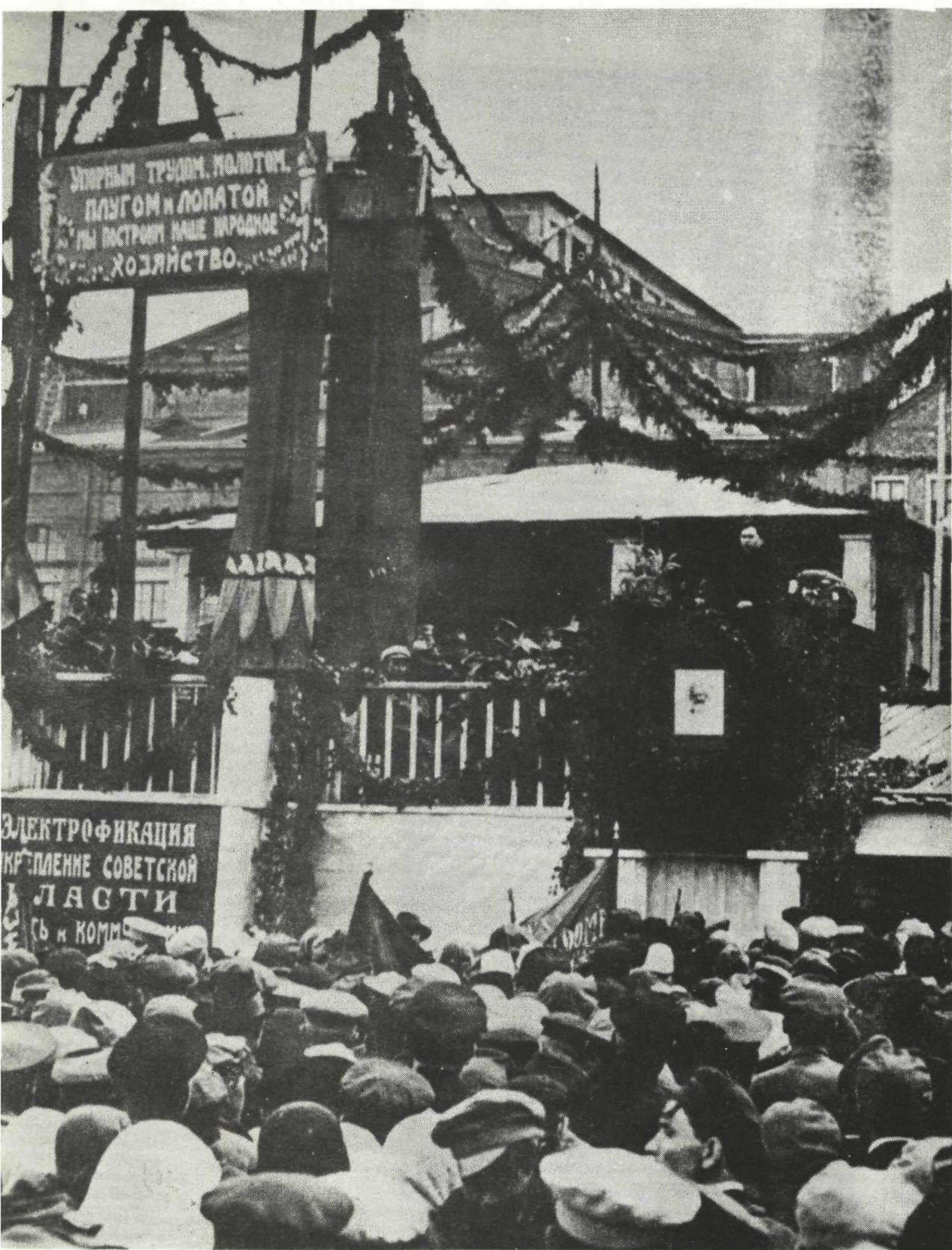
da geriledi, ve Lenin, 1922'deki olayları izleyecek ve partinin XI. Kongresine kısa bir süre de olsa katılabilecek kadar kendini toparlayabildi.

Bu hasta adamın siyasal yaşamının son yılını üç öge belirledi: hastalığıyla olan mücadelesi ve tıbbı nedenlerle konulmuş olan yasaklar; eski Rus İmparatorluğunun toprağı üzerinde Sovyetler Birliğinin kurulması sorunu; ve yerine kimin geçeceği konusu. Rahatsızlığının merkezi sinir sistemi hastalığı olduğu anlaşılınca tıbbi yetkililer kesin istirahat, temiz hava ve beklenmeyen haber ile siyasi durumlardan dolayı gelecek olan üzüntü ve heyecandan kaçınılmasını tavsiye ettiler. Lenin her zaman parti liderlerinin kendilerine bir siyasal görev olarak bakmalarını ister ve fazla çalışan yoldaşlara izin verip dinlenmelerini emrederdi. Bu prensipten hareket eden Merkez Komite Politbüro'su doktorların koyduğu şartlara uyulmasını istemiş ve Stalin'i Lenin'in hastalığınla ilgilenmesi için görevlendirmişti.

Lenin itirazda bulunarak, hiç olmazsa gazetelerden bilgi almayı istemişti. Durumu biraz düzelince hükümet ve Politbüro üyeleri kendisini ziyarete gelmeye başlamış ve sorularını ister istemez cevaplamak durumunda kalmışlardı. Kendisinden bazı bilgilerin gizlendiğini anlayınca çok kızardı, örneğin Krupskaya, Lenin'in sürgündeki eski arkadaş-yeni düşmanı Julius Martov'un ölümünü saklamasına çok hiddetlendiğini söyler.

Krupskaya'nın durumu da oldukça nazikti. Kendini bu ölüm döşeğindeki adama adamıştı ama bir parti üyesiydi ve siyasi, hele düzenleyici siyasi faaliyetler Lenin kadar kendisinin de hayatının bir parçası haline gelmişti. Kocası ile Merkez Komitesinin işlerini tartışmaktan kendini alamadığı için genellikle kaba olan Stalin'le sürtüşmeye girdi. Lenin Stalin'e yazdığı son mektubunda Krupskaya'dan özür dilemesini istemiştir. Stalin Krupskaya'nın bu davranışını hiç unutmamış ve iktidarı eline geçirdikten sonra ona her zaman nefretini belirtmiş, hatta Lenin'in gerçek karısı olmadığını 'açıklayacağını' söylemekle tehditte bulunmuştur.

1922'nin son aylarında dostorlar, Lenin'e hergün 15 dakika yazı yazdırabilmesi için izin vermişlerdi. Bunun sonucu çarpıcı bir seri yazı çıktı ancak çoğu 1956'daki 20. Kongreye kadar dünyadan ve Sovyetler Birliği halkından saklı tutuldu. Bu yazılardan birinde, merkezdeki yetkililerin emirleri nasıl uyguladıklarını incelemek için bir kuruluşun meydana getirilmesini istiyordu. Bu iş için kurulmuş olan 'İşçiler ve Köylülerin Denetim' bürosu Lenin'e göre yetersiz bir bürokrasi makinesi haline gelmişti, ancak düzenlenmesi ve düzeltilmesi için verdiği öneriler yetersizdi.

le hidroelektrik istasyonunun açılışı. Bir yıl önce Lenin, saptanan yeni çizgiyi açıklamıştı. Yani NEP'i (Yeni Ekonomik Politika).

Açlık, yıl 1922. Herbert Hoover tarafından örgütlenen Amerikan Yardımı milyonları açlıktan kurtardı. Yine de üç milyon öldü.

Yeni Ekonomik Politika'nın çalışmaları ve doğurduğu siyasi gelişmeler Lenin için ayrı bir sorundu. Parti liderliği bu plânı pek çoşkunlukla kabul etmemişti. Ama endüstri kesiminde işler az çok beklediği gibi yürümüştü.Taşradaki durum ve köylülerin yeni atılımlara tepkisi ise pek umut verici değildi. Parti liderlerinin korkusu şu idi: köylülere verilen ekonomik özgürlükler mülkiyet hakkı zihniyetine sahip bir sınıfı doğuracak ve bu sınıf bir süre sonra devletin yönetiminde söz sahibi olacaktı. Doğaldır ki bu sosyalist devrimin sonu demekti. Fakat Lenin bu korkuyu yatıştırmayı bildi. Modern makinelerin ve elektrik gücünün köylere verilmesiyle köylülerin üretim kooperatiflerinde birleşeceklerini ve mülkiyet şeklinin kapitalist değil sosyalist sisteme bağlı olacağını iddia etti.

Lenin'i yıpratan bir başka sorun yeni kurulmuş Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonundaki ulusal azınlıklar idi. Bu konu Moskova Bolşevikleri ile Gürcistan Komünist Parti liderliği arasında çıkan bir anlaşmazlıkla ortaya atıldı. Lenin 30 Aralık 1922 de şöyle yazdı: 'Bakıyorum ki özerklik sorunu, resmi adıyla Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, ile yeterince ilgilenmeyerek Rusya'daki işçileri yanıltmış oluyorum.'

Bu yazıda Lenin, Stalin, Dzerzinski ve Ordzonikidze'nin bütün bürokratik yürütme gücünü Moskova'da toplamaya çalışmalarını yeriyordu, ancak dış politika, savunma ve dız ticaretin merkezi bürolar eliyle yönlendirilmesini kabul ediyordu.

Politbüro üyelerinin çoğu, işi daha ileri götürüp maliyenin ve 'Birlik Cumhuriyeti'lerine bağlı demiryolları ile yerel idarecilerin Moskova'nın buyruğu altında olmalarını istiyorlardı. Lenin "Büyük Rus Şovenleri'nin, özellikle Rus olmayanların bu politikalarını, gerçekleştirmeleri için şüpheli yöntemlere yönelerek, ulusal azınlıkların parti örgütlerini bozduklarını ve hatta yerli siyasi muhaliflerini hırpaladıklarını" acı bir şekilde belirtti.

Bu mektup Lenin'in ateşli tartışma biçiminin iyi bir örneğidir. Şaşılacak nokta Lenin'in, hastalığının iyice ilerlediği bir zamanda, hâlâ bu şekilde yazabilmesiydi. Bu yazılardan Lenin'in Sovyet ülkesini kurmak için çalıştığı 5 yılın ürünlerinden memnun olmadığını, yeterli görmediğini anlıyoruz. Ancak temeldeki ilkelerden hiç bir zaman şüphe etmedi. Bir yandan da yürütmede ademimerkeziyetçiliği savunuyordu çünkü partinin merkezi kalması ile bunun bir tehlike yaratmıyacağını kabul ediyordu.

YERİNE GEÇME MÜCADELESİ

Lenin'in asıl düşündüren kendisinden sonra kimin başa geçeceği idi.

Bu konu hakkında dikte ettirdiği belge 'Lenin'in Vasiyeti' olarak bilinir. Aslında Lenin hiçbir halef seçmemişti seçmek de istememişti. Bunun yerine adamlarının yaratılışlarını inceleyip bir bir dokudu, ve her zaman da önderlik için eksik bir tarafları olduğunu belirtti. Ancak vasiyetin metin ve ilâvesinde bir noktayı kesin olarak ortaya koyuyordu, o da Stalin'in yerine geçmemesi gerektiği ve kendisinde toplamak istediği gücün elinden alınması zorunluğuydu.

1923'ün başında Lenin Stalin'i değiştirmek için harekete geçmeyi düşündü. Bunu başarmak için Komünist önderliğinden yararlanmak niyetindeydi. Partinin XII. Kongresini planlayan Lenin 'bombayı atmayı' düşündü. Ancak Kamenev ve Troçki'nin desteğine güvenerek Kongreye daha Mart 1923'de hazırlanmaya başladı. Kongre 17 Nisan'da Moskova'da toplanacaktı. Gürcü 'olay'ını Merkez Komitenin dosyalarından öğrenerek 6 Martta şu telgrafı gönderdi: 'Mdivani, Makharadze ve diğer yoldaşlara. Kopyalar Troçki ve Kamenev yoldaşlara. Sevgili yoldaşlar! Bütün kalbimle sorununuzun gelişimini izliyorum. Ordzonikidze'nin kaba hareketine ve Stalin ile Dzenzinski'den gördüğü desteğe çok hiddetlendim. Sizin için bazı notlar ve bir konuşma hazırlıyorum. Saygılarımla. Lenin. 'Bunlar Lenin'in dikte ettirdiği son sözcüklerdi. Aynı gün sağlığı daha da bozuldu, 10 Martta felç geldi ve 14'ünde konuşma yeteneğini kaybetti.

Lenin, Kamenev'in desteğine güvenebileceğini sanmakla yanılmıştı. Önceden hazırlanmış olduğu belli olan planlarda Lenin'den sonra, kurulacak olan Kamenev, Zinoviev ve Stalin triumvirası (üçlü yönetim) Troçkiyi dışarda bırakıyordu. Bu yüzden Kamenev'in yaptığı ilk iş Lenin'in notunu Stalin'e iletmek oldu.

Stalin, Lenin'in bozulan sıhhati üzerindeki haberleri herhalde memnulukla karşılamıştı. Böylece bu büyük devrimci liderin kendi sözleri ile 'Rusya işçilerini düşürdüğü yanılgı'yı düzeltmek için son girişimi de sonuçsuz kaldı.

1923 Mart'ının ikinci yarısından sonra konuşma yeteneğini bir daha kazanamadı ise de Krupskaya ve kızkardeşi Maria'nın bakımı altında onların Moskova yakınındaki evinin karla kaplı yolundaki kızak gezilerinden zevk alabiliyordu. Hayatının çalışmaları olan siyasal durum hakkında o arada görüş yürütüp yürütemediğini, dönemin belgeleri ile hemşirelerinin ve yardımcılarının notları Parti Merkez Komitesinin denetimi altında oldukça öğrenemeyeceğiz.

Lenin'in ölümünün doğal bir ölüm olduğu, Rus ve yabancı doktorlar tarafından yapılan otopside beynin bir yarısını yok eden bir tömürün sap-

Sosyalist Devrimciler 1922'de yargılanırlarken. Çeka'nın terör yaratması ve gittikçe bağımsız şekilde hareket etmesi Bolşevikleri kaygılandırıyordu.

Üstte : Lenin'in ölümü. Stalin (sağda) tabutu örtüyor. Mikoyan ve Molotov (Stalin'in solunda) hemen arkada.
Altta : Moskova'daki cenaze töreni.

tanması ile anlaşılmıştır. Tıp adamlarının buluşu ile ressam George Annenkov'un gördükleri birbirini tutuyordu. Büyük bir resmini yapmak için ölümünden birkaç hafta sonra Lenin enstitüsüne gelip fotoğrafları incelerken bir cam kavanozun içinde sıvı içinde bulunan Lenin'in beynini görmüştü. Beynin bir yarısı normal ağırlıkta olup organın normal yapısı olan girintili - çıkıntıları gösteriyordu. Öteki yarısına gelince normal tarafa çok ince bir bantla yapışık olup tamamen harap olmuş, hemen hemen bir ceviz büyüklüğüne küçülmüştü. "Birkaç gün içinde" diye devam ediyordu Annenkov, "beynin bulunduğu kavanoz enstitüden, bir daha dönmemek üzere kayboldu. Kremlin'den bana söylendiğine göre Krupskayanın arzusu üzerine kaldırılmış; bu da çok anlamlı bir arzudur. Bununla birlikte, yıllar sonra duyduğuma göre tıbbi incelemeler için Berlin'e gönderilmişti.'

Lenin erken başlayan hastalığına rağmen olağanüstü yetenekleri, büyük iradesi olan ve amaçları için azimli bir şekilde çalışan bir adamdı. Ancak bu amaçlar diğerlerinin anlayışlarının o kadar ilerisindeydi ki Lenin hayatının büyük bir kısmında hayran ve taraftar çevresini gelecek için tasarılarını kavrayabilecek sade birkaç kişiye daralttı.

1914 yılında, uluslararası sosyalist hareket ona şüpheyle bakıyor ve tanımayıreddediyordu. Buna karşın sürekli olarak Çar'ın polis casusları tarafından izleniyordu. 1917'de Alman hükümetinin girişimiyle karşısıma hiç ummadığı fakat nasıl kullanılacağını çok iyi bildiği bir fırsat çıkmış oldu. Taraftarlarının uzlaşmaya, oyalamaya ve demokratik bir devlette muhalefetle yetinmeye hazır oldukları bir anda iktidarı ele geçirmesi, tarihin diyalektiğini anlamasının, kendisini Rusya'nın hakimi yapan büyük başarının nedeni olduğunu gösterdi.

Bir süre sonra bu koca ve geri kalmış ülkenin Dünya Sosyalist Devrimini başlatmak için pek elverişli bir yer olmadığını gördü. İç savaş sırasında düzenlenen ve mantar gibi büyüyen bürokrasinin katılığı ile kötü işleyişini gördükçe bu kuvveti sınır ülkelerinde uygulamaktan kaçındı. Belki de bu ilk sosyalist denemesinin, örneğin Gürcistan'da daha iyi bir uygulama şekli bulacağını ümit ediyordu. Ancak bu atılımında başarılı olamadı. Güvendiği insanlar tarafından ihanete uğrayarak, güç aletini yanlış bir Gürcünün eline verdi, nefret ettiği Stalin'in. Ve Stalin bu gücü nasıl kullanacağını çok iyi biliyordu.

Üstte solda: 1917'de bir fırıncı 'Çar'a sunulmak üzere' yazısının üzerinde oynuyor. Üstte ortada : Bir Kazak'lı memurun oğlu olan General Kornilov; Temmuz 1917'de Genel Kurmay Başkanı oluyor, Kızıl orduya karşı savaşırken öldürüldü. Üstte sağda : 'Yaşasın Üçüncü Komünist Enternasyonal' Ortada solda: Beyaz general Kolçak'ı gösteren Kızıl karikatür. Ortada : 1919'da İngiliz kuvvetleri Vladivostok'da. Ortada sağda : 1 Mayıs 1919'da çıkan Komünist Enternasyonalin ilk sayısı. Altta solda : Stalin Zinoviev ve Kamenev Lenin'in ölümünden sonra Troçki'yi dışarda tutmak için kavga ediyorlar. Altta sağda : Lenin'in ölümünden sonra devletin başına geçen Kalinin.

LONG LIVE THE THIRD COMMUNIST INTERNATIONAL!
VIVE LA TROISIÈME INTERNATIONALE COMMUNISTE!
EVVIVA IL TERZA INTERNAZIONALE COMMUNISTA!
ES LEBE DIE DRITTE KOMMUNISTISCHE INTERNATIONALE!

PROLETARIER ALLER LÄNDER VEREINIGT EUCH!
DIE KOMMUNISTISCHE INTERNATIONALE
№ 1
MOSKAU KREML
PETROGRAD SMOLNY
1 MAI 1919.

OLAYLAR KRONOLOJİSİ

Not : Sovyet hükümeti Ocak 1918'de (bu kitapta kullanılan) Jülyen takvimi yerine Batı takvimini kabul etti. Yani Ekim devrimi eski takvime göre 25–26 Ekim'de, yenisine göre 6–7 Kasım'da olmuş sayılıyor.

1870 10 Nisan : Vladimir İlyiç Ulyanov (Lenin)' un doğumu.

1887 Vladimir, Kazan Üniversitesine giriyor. Kardeşi Aleksandr Çar'ı öldürmeye teşebbüsünden idam ediliyor. (Mayıs)

1897 Sibirya'ya üç yıl için sürgün.

1898 Rusya'da (Marksist) Sosyal Demokrat Partinin kurulması.

1900 1905–7 yılları dışında Lenin (1901 de aldığı takma ismi) Batı Avrupada yaşadı.

1903 Londra'da toplanan İkinci Kongre'de Sosyal Demokrat partisi Bolşevik ve Menşeviklere bölünüyor.

1905 'Kanlı Pazar' ve ülke çapında kargaşalıklar Çarı ödün vermeye zorluyor ve siyasi süreç bir boşluğa giriyor.

1914 Temmuz : Almanya Rusya'ya savaş açıyor.

1916 Eylül – Ekim : Grevler güç kazanıyor.

1917 Şubat devrimi. İşçi ve Asker Temsilcilerinin Petrograd Sovyeti kuruluyor; Çar İkinci Nikola tahtı terk ettikten sonra Geçici Hükümetin başına Prens Lvov getiriliyor.

Şubat - Ekim : Geçici Hükümetin iktidarı.

Nisan : Lenin ve diğer Bolşevikler Petrograd'a dönüyor.

Haziran : Rus saldırısının başarısızlığı.

3–4 Temmuz : Bolşevikler yeterince hazırlanmadan Petrograd'da askeri harekâta geçiyorlar. Troçki tutuklanıyor. Lenin Finlandiya'ya kaçıyor; Kerenski hükümetin başına geçiyor.

Ağustos : Kornilov olayı.

Eylül : Moskova ve Petrograd'da Bolşevikler çoğunlukta.

10 Ekim: Bolşevik Merkez Komitesi silahlı ayaklanma için zamanın elverişli olduğu kanısında birleşiyor.

1917 25–26 Ekim : Geçici Hükümetin Kış Sarayında tutuklanması. Kerenski mukavemet için güç toplayamıyor.

26 Ekim : Lenin sosyalist devrimin zaferini ilân ediyor. Yeni hükümet 'Halk Komiserleri Konseyi' adını alıyor.

Aralık : Çeka'nın (gizli polis) kurulması. Almanya ile barış görüşmelerinin başlaması.

1918 Ocak : Anayasal Meclisin (420 Sosyalist Devrimci, 225 Bolşevik), Kızıl askerler tarafından dağıtılması.

16 Temmuz : İkinci Nikola, karısının ve çocuklarının Ekaterinburg'da öldürülmesi.

1918 İç savaş. Troçki önderliğindeki Kızıl ordu - birçok başarısızlıktan sonra Beyaz ve Müttefik güçleri yenilgiye uğratarak Rusya'nın kontrolunu tekrar eline geçiriyor.

1919 2 Mart : Üçüncü Enternasyonal'in (Komintern) kurulması.

1921 Mart : Baltık donanmasına bağlı Kronstadt ayaklanmasının bastırılması.

Mart : Lenin'in Yeni Ekonomi Politikası başlatıldı.

Nisan : Susuzluk, Büyük Açlığın (1921–2) başlamasına yol açtı.

1922 26 Mayıs : Lenin'in ilk krizi.

Kasım : Lenin çalışmayı bırakıyor.

1924 21 Ocak : Lenin öldü.

İÇİNDEKİLER

20.YÜZ YIL DOSYASI

1. Kitap : ANARŞİSTLER
(Bir Dönemi Sarsanlar)
2. Kitap : RUSYA AYAKLANIYOR
(Çar'a Karşı İlk Ayaklanma)
3. Kitap : KAYZERİN ALMANYASI
(Almanya Herşeyin Üstünde)
4. Kitap : AMERİKA SAHNEDE
(T. Roosevelt Dönemi)
5. Kitap : BİR İMPARATORLUK ÇÖKÜYOR
(Habsburgların Sonu)
6. Kitap : BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI
(Savaş Nasıl Başladı)
7. Kitap : BİR İMPARATORLUK BATIYOR / BİR CUMHURİYET DOĞUYOR
(Osmanlı İmparatorluğunun Çökmesi ve yeni Türk Devletinin Kuruluşu)
8. Kitap : KARTALLARIN SAVAŞI
(İmparatorlukların İntiharı)
9. Kitap : BİR KUŞAK NASIL ERİDİ
(İkinci Dünya Savaşının Büyük Muharebeleri)
10. Kitap : BARIŞ HAVARİSİ WİLSON
(Temmuz Sonu)
11. Kitap : LENİN İKTİDARA
12. Kitap : BİR DEMOKRASİ DENEMESİ
(Hitlet Öncesi Almanya)
13. Kitap : FRANSA
(Güvencesiz Barış)
14. Kitap : FRANSA BUNALIMLAR, BUNALIMLAR
(Stavskiden Alman İşgaline)
15. Kitap : JAPONYA
(Doğan Güneş)
16. Kitap : İRLANDA
(Terör ve Özgürlük)
17. Kitap : KADIN YERİNİ ALIYOR
18. Kitap : İNSANIN GÖKLERE YÜKSELİŞİ
(Havacılığın Başlangıcı)
19. Kitap : MUSSOLİNİ İTALYASI
20. Kitap : KÜÇÜK DİKTATÖRLER
21. Kitap : NAZİ ALMANYASI
(Modern Barbarlar)
22. Kitap : VİVA ZAPATA
(Güney Amerikada Gelişmeler)
23. Kitap : KIZIL TERÖR
(Stalin Rusyası)
24. Kitap : DÜNYA BUNALIMI
25. Kitap : İSPANYA ATEŞLER İÇİNDE
26. Kitap : MÜNİH VE SONRASI
27. Kitap : YERYÜZÜNDE CEHENNEM
(İkinci Dünya Savaşı)
28. Kitap : HARP SONRASI DÜNYASI
29. Kitap : ÇİN DEVRİMİ
(Maonun Zaferi)
30. Kitap : SİNEMANIN DOĞUŞU
31. Kitap : KOMÜNİKASYON
(İnsanlığı Birleştiren Bağlar)
32. Kitap : FEZANIN FETHİNE DOĞRU

KİTABIN YAZARLARI :

GEORGE KATKOV :
1921'de Rusya'dan ailesiyle birlikte göç ederek Prag'a yerleşti. Burada felsefe ve dil-bilim çalıştı. 1939'da Oxford'a geldi. Birçok incelemeleri ve araştırmaları vardır.

DİZİNİN EDİTÖRÜ :

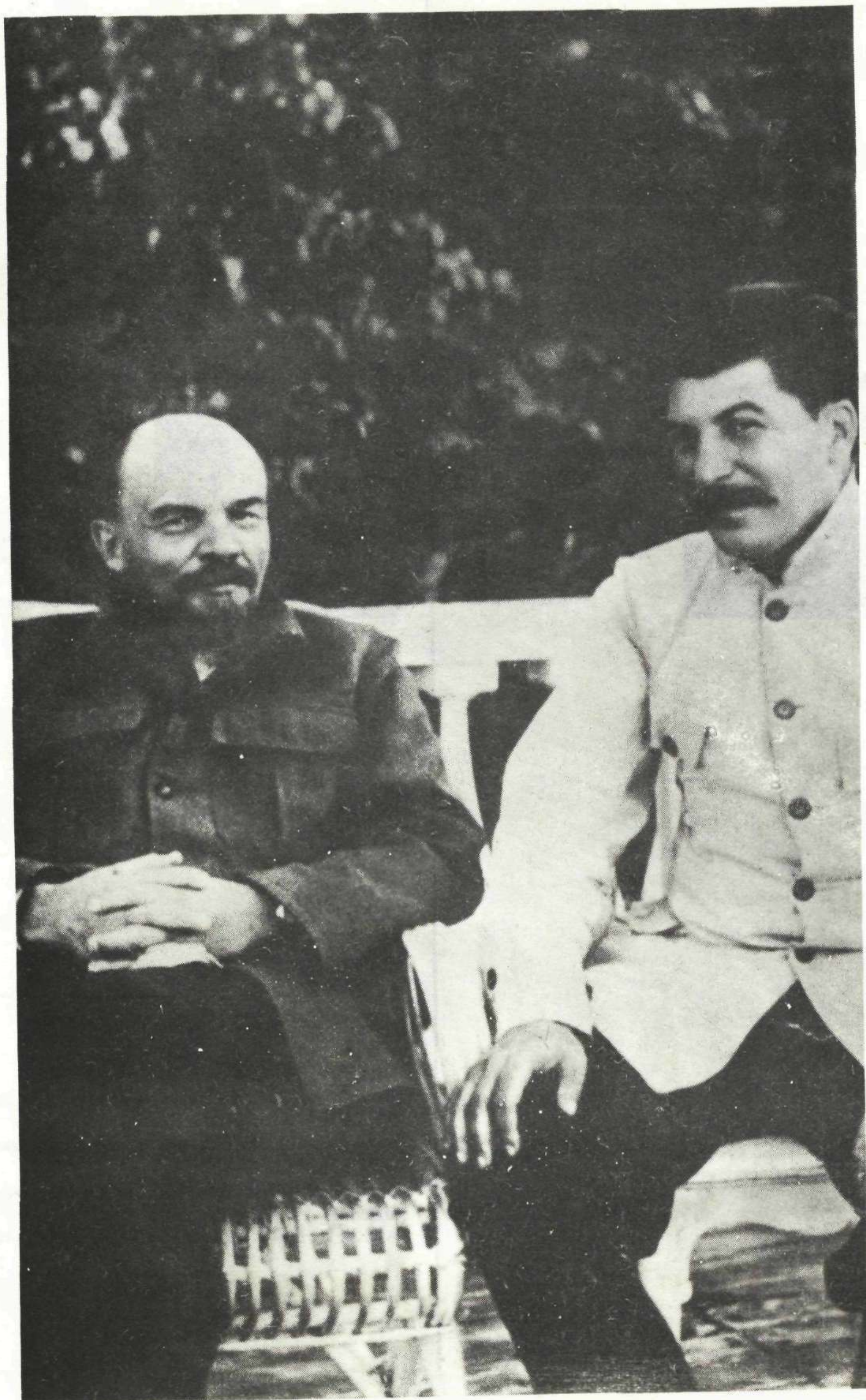

J.M.ROBERTS. Oxford Üniversitesi profesörü "Avrupa 1880 – 1945 " yazarı, B.B.C. konuşmacısıdır.

HAROLD SHUKMAN :
St. Antony Kolejinde ve Oxford Üniversitesinde ders vermektedir. Rusya üzerine birçok incelemesi vardır.

ÖN KAPAK RESMİ
Lenin Nisan 1917'de Rusya'ya geliyor
ARKA KAPAK RESMİ :
İşçileri Kızıl Bayrak altında birleşmeye çağıran afiş.
ÖN İÇ KAPAK RESMİ :
Lenin'in karısı, Krupskaya Kızıl Ordu askerlerinin arasında
ARKA İÇ KAPAK : Lenin ve arkadaşı Stalin bir arada

20. YÜZYIL DOSYASI

Yüzyılımıza şekil veren büyük olay ve fikirlerin, kişilerin bol resimli öyküleri

LENİN İKTİDARDA

Lenin'e göre Rusya; «1917 yılında birkaç ay dünyanın en özgür ülkesi olmuştu». Ama, özgürlüğün baharı kısa sürdü. Ekim ayında Bolşevikler güç kazandı. Liberallerin bütün umutları yitmişti. Yeni bir rejim işbaşına geçmişti. İyi ve kötü yanları her zaman tartışılacak bir rejim. Tarihin akışını kesin olarak değiştiren adam Lenin'dir. Tartışmacı, doğmatik ve amaçlarına ulaşmak için şüpheli yollar kullandığını iddia edenler vardı. Fakat, davası uğruna, hiçbir çıkar düşünmeden, kendini adadığı kesinlikle kabul edilir.

Onikinci kitap
BİR DEMOKRASİ DENEMESİ

Lira